

LEZEN

doet je goed

Leesboek voor het basisonderwijs

Ministerie van Onderwijs, Wetenschap en Cultuur
Paramaribo, 2023

Colofon

©2023 Ministerie van Onderwijs, Wetenschap en Cultuur

Dit boek is samengesteld door Ismene Krishnadath in opdracht van het Ministerie van Onderwijs, Wetenschap en Cultuur.

Tekst 1 en 9 zijn geschreven door Sylvia Gooswit.

Tekst 2 is geschreven door Elviera Bruce–Sandie.

Tekst 3, 4, 5 en 8 zijn geschreven door Charles Chang.

Tekst 6 en 13 zijn geschreven door Ismene Krishnadarth.

Tekst 7, 10, 11, 19 en 22 zijn geschreven door Rosanda Courtar.

Tekst 12 is geschreven door Frits Wols (pseudoniem van Eugène Wong Loi Sing).

Tekst 14 is geschreven door Meredith Mac Arthur.

Tekst 15 is geschreven door Jill Boston.

Tekst 16 is geschreven door Eve Huang Foen Chung.

Tekst 17 is geschreven door Svenja Bromet.

Tekst 18 is een bewerking van een verhaal van Jonathan Swift door Simone Blitin.

Tekst 20 is geschreven door Reza Madhar.

Tekst 21 is geschreven door Ruth del Prado.

Tekst 23 is geschreven door Sombra (pseudoniem van Stanley Slijngaard).

Tekst 24 en 25 zijn geschreven door Irene Welles.

Het gedicht 'Tafelberg' in tekst 13 is geschreven door Sombra (pseudoniem van Stanley Slijngaard).

De verhalen in dit leesboek zijn alle bewerkt ten behoeve van deze methode.

De methode LEZEN DOET JE GOED is eigendom van het Ministerie van Onderwijs, Wetenschap en Cultuur. De methode mag niet worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ministerie van Onderwijs, Wetenschap en Cultuur.

INHOUDSOPGAVE

Inleiding	4
1. Een trip naar de Kasikasima	5
2. Ma Kato van plantage	12
3. Via Georgetown naar Boa Vista	19
4. Ceremoniën bij Inheemsen in Brazilië	26
5. De wereldberoemde Duivelseilanden	32
6. De Taino's van St. Kitts	39
7. Mijn huis op wielen	46
8. I ♥ New York, The Big Apple	52
9. Hollands winterplezier	59
10. Kamperen op Texel	65
11. In de Ardennen	72
12. Een onvergetelijk bezoek aan Parijs	80
13. Kaapstad	86
14. In het land van Oz	93
15. Een gevaarlijk aanbod	100
16. De verstekeling	107
17. Het verloren schip Aurora	113
18. De avonturen van Gulliver	119
19. De man in het bos	125
20. De grootste kunstroof	131
21. De gijzeling	140
22. Jaden, de game en de gasbomdief	148
23. B. N. B.	155
24. Ukuten	157
25. Wan mati	159

Inleiding

In dit leesboek vind je reisverhalen, avonturenverhalen en een combinatie van beide. De eerste dertien verhalen zijn reisverhalen. Daarna volgen vijf verhalen die een combinatie zijn van een reis– en een avonturenverhaal. Dat zijn de teksten 14 tot en met 18. Er zijn drie verhalen waarbij het vooral gaat om een avontuur dat de hoofdfiguur beleeft. Dat zijn de teksten 19 tot en met 22. Tekst 19, 'De man in het bos', kan je lezen als een theatertekst, samen met een paar medeleerlingen.

In dit leesboek hebben we ook ruimte gemaakt voor poëzie in het Sranan.

In de laatste drie teksten vind je gedichten in het Sranan. Onder de Sranantekst staat een Nederlandse vertaling. Probeer eerst het Sranan te lezen en bekijk pas daarna de vertaling. In tekst 12, dat is het verhaal 'Kaapstad', staat ook een gedicht in het Sranan.

Veel plezier met dit leesboek.

1

Een trip naar de Kasikasima

Dag 1

Het grootste deel van de groep die de trip naar de Kasikasima zou maken was er al om acht uur 's morgens. Oom Jim, tante Yvonne, neef Roger, nicht Sabine, broer Stanley en natuurlijk ikzelf, Sylvia en onze gids Bob. Om kwart voor negen renden de drie ontbrekende reizigers, vakantiegangers uit Nederland, het luchthavengebouw binnen: Nancy, Alan en de vader van Nancy. Klokslag negen uur vertrokken we van vliegveld Zorg en Hoop. Een klein, tweemotorig vliegtuig vloog ons naar Palumeu, een dorp aan de Palumeurivier.

Eenmaal in de lucht, zagen we onder ons de Surinamerivier, de Afobakadam en veel, véél bos voorbijgaan. Boven de Afobakadam begon Sabine te zingen en wij zongen mee:

“Wij zitten in de lucht, daarboven in de lucht. We zitten zo gezellig in de

vliegmachine. En niemand kan ons zien. We hebben pret voor tien. Leve de vliegmachiiiiiiien. Leve de vliegmachiiiiiiien.”

Na een poosje vroeg de piloot of we geen ander liedje kenden. We zouden net beginnen met ‘Schoon Suriname, het land van mijn dromen..’, toen het ‘grasvliegveld’ van Palumeu in zicht kwam. In Palumeu voelden we ons toeristen in eigen land. Maar we moesten wel onze bagage zelf naar de lodges dragen. ’s Avonds aten we kapoewavlees, klaargemaakt door Bob. Het smaakte bijzonder goed. Tante Yvonne vroeg het recept.

“Kapoewavlees inwrijven met gekneusde anesiwiwiri”, zei Bob, “dan het vlees een tijdje met rust laten om het kruid te laten intrekken. Daarna wordt het vlees samen met citroengras gestoofd. Klaar is kees.”

Ik vroeg me af waar de uien, knoflook en bouillonblok bleven. Maar misschien horen die dingen er geruisloos bij.

In Palumeu hebben we op gewone bedden geslapen. Bob zei: “Slapen jullie extra lekker, want vanaf morgen worden jullie hangmatten, je bed en matras voor vier dagen.”

Dag 2

Kennismaking met mens en milieu; daar begonnen we vandaag mee. In het dorp Palumeu wonen Trio’s en Wayana. Eerst brachten we een beleefdheidsbezoek aan het dorps hoofd. Na het bezoek vertrokken we in een kanawa richting Kasikasima. ‘Kanawa’ betekent boot in de Triotaal. Om de kanawa te bedienen, gingen twee mannen van het dorp mee. Een motorist en een kulaman. Mopo, een Wayana, was de kulaman. Een kulaman zit vooraan in de boot en geeft de vaarroute aan. De motorist heette Yaka. We hebben niet kunnen ontdekken of Yaka een Trio of Wayana was. We durfden het niet aan hem te vragen. Hij heeft de hele dag niets gezegd.

Niet alleen wij en onze bagage, maar ook proviand voor vier dagen ging mee, onder andere broodjes, die goed in plastic zakken waren verpakt.

We maakten een zwemstop bij de Weyosula. Daar beleefden we ons eerste avontuur. Nancy vroeg aan Alan, die voor het eerst in Suriname was, of hij mee het water inging.

Bob zei: "Niet zonder zwemvest het water in, en daar stroomt het water snel." Hij wees naar een plek in de rivier. "Jullie mogen daar niet gaan."

Ze zwommen toch te ver en werden door de sterke stroom meegevoerd. Paniek aan de oever. Gelukkig was er na de bocht een rots, waar het water rustiger was. De vader van Nancy gaf beiden op hun kop. "Wat moet ik tegen je ouders zeggen, als je een ongeluk krijgt", zei hij tegen Alan.

Later vertelde Nancy dat ze tegen Alan schreeuwde: "Rugzwemmen met je voeten vooruit. Hoofd oprichten en met je armen sturen." Zo zijn ze bij de rots gekomen.

Mopo en Yaka stonden te kijken naar het tafereel en dachten: 'Wat staat ons te wachten met deze stadsmensen.'

Na het avontuur gingen we met zijn allen pootjebaden. Bob, die steeds zijn pet op had, deed hem af en maakte zijn hoofd nat, want het was warm. Toen zagen we dat Bob kaal was. Oom Jim zei grappend: "Bob geeft zijn plantjes water." Zonder al te veel stress bereikten we onze eerste overnachtingsplaats, Mopo Kampu, de kostgrond van onze kulaman. Mopo had daar een huisje gebouwd voor zijn gezin. Ook stonden er een stuk of vier hutten. Twee hutten hebben we gebruikt om te slapen. Achter elke slaaphut maakte Mopo een diep gat, dat als latrine gebruikt werd. Verder diende één hut als keuken en de vierde als eet- en vergaderhut.

Bob waarschuwde ons: "Er zijn veel patataloso's en sika's hier. Insmeren met insect repellent is broodnodig."

's Avonds kwamen we voor een verrassing te staan. Alle broodjes waren beschimmeld. De in plastic verpakte broodjes hadden te lang in de zon gelegen. Maar Mopo bracht uitkomst. Hij ving samen met Yaka vier piren en Bob maakte peprewatra met de vissen. We kregen cassavebrood bij de lekkere soep. Dit was onze eerste hangmatavond. Ondanks de insect repellent had iedereen overal jeuk. We waren vergeten ons weer in te smeren na het baden.

Dag 3

's Morgens maakte Stanley iedereen wakker door uit volle borst "Goedemorgen Tapanahony", te roepen.

"We zitten aan de Palumeurivier", zei Sabine grinnikend tegen Roger.

Later hoorden we dat Mopo heel vroeg in zijn cassaveveld zat te loeren op een konijn. Mopo had net het konijn in het vizier, toen hij de luide ochtendgroet van Stanley hoorde. Mopo schrok, konijn schrok, konijn foetsie, ons middageten ook foetsie. Gelukkig kon Mopo de humor ervan inzien en vertelde hij het verhaal lachend aan Bob. Zo kwamen we te weten wat de gevolgen waren van de uitbundige ochtendgroet.

Na het ontbijt vertrokken we naar onze bestemming, de Sawanibotosula. Maar eerst moesten we de hobbel van de Tronbakasula nemen, ongeveer anderhalf uur varen vanaf Mopo Kampu. Bij de Tronbakasula werd de boot uitgeladen.

Alle bagage werd over land gedragen naar de andere kant, waar een andere boot lag te wachten. De oever was steil. Sommige vrachtstukken, zoals de koelbox en de zak met rijst, waren behoorlijk zwaar. Roger gleed uit en hij raakte de helft van de eieren kwijt. Maar verder viel de schade mee. Onze kleding was flink met modder besmeurd, want niet alleen Roger was uitgegleden. Na nog een uur varen, kwamen we aan bij de Sawanibotosula, ons basiskamp.

Onze slaapplek bij deze sula bestond uit zes palen die met elkaar verbonden waren en waarover een tarpaulin zeil was getrokken als dakbedekking. Daaronder konden negen personen hun hangmat vastmaken, hutjemutje naast elkaar, dat wel. Behalve de grote tent waren er nog drie tentjes. Eén was gereserveerd voor Bob, Mopo en Yaka, één voor het koken en één voor het eten met elkaar.

Vlak bij ons kamp was een zandstrand, een deel van de Palumeurivier dat droog komt te liggen in de droge tijd. Op de rotsen van de sula groeide een soort plant 'kumalu nyanyan'. Kumalu is een vissoort, die dol is op de kleine wormpjes die tussen de bladeren van de kumalu nyanyan leven.

Dag 4

Deze dag was D-Day. We gingen naar de top van de berg lopen. Om kwart voor negen vertrokken we uit het basiskamp. We kregen van Bob elk een flesje water.

Iedereen nam extra water mee, want de halve liter die Bob ons gaf, vonden we niet voldoende. Yaka kapte snel een paar wandelstokken voor ons uit struiken in de buurt. Nog steeds had niemand van ons Yaka horen praten.

Het verhaal gaat dat als Inheemsen boos zijn, ze geen woord zeggen. Ze zwijgen dan als het graf. Zou Yaka boos zijn? Maar op wie dan? En waarom?

De eerste stappen uit het kamp voerden ons al richting hemel. De oever was hoog. Eerst moesten we de voorlopers van de Kasikasima 'veroveren'. Wat was het warm!

"Toeristen zien er soms gek uit", zeiden oom Jim en tante Yvonne tegelijk.

"Ik heb het extra warm omdat ik van Bob een 'mouw met lange hemden' moest aantrekken", klaagde Yvonne. We keken elkaar aan, maar niemand zei wat. Het hemd met lange mouwen moesten we in onze lange broek stoppen en de broekspijpen in de sokken. Iedereen droeg iets op het hoofd: pet, hoed of hoofddoek. Er hing een walm van insect repellent om ons heen. We waren zo opgetuigd, omdat we beschermd moesten zijn tegen mieren en bofru loso's. We kropen onder omgevallen bomen door, klauterden over en langs grote rotsen. Voordat we met de echte klim begonnen, liep Mopo naar een boom en zette zijn geweer tegen de stam.

"Dit is voor ons een heilige berg. We mogen hier niet jagen. We moeten geweren achterlaten bij het begin van de berg", legde hij ons uit.

Geen enkel beest liet zich horen of zien. We maakten te veel lawaai. "Pas op die boom! Niet daar lopen! De kleinere rots moet je nemen! Kijk, hier zijn pingomira's voorbij gelopen, de grond is kaal!", riepen we tegen elkaar. Een kakofonie middenin het bos.

De vader van Nancy en Nancy hebben het niet gehaald. Halverwege keerden ze terug. De vader had last van zijn knieën en spieren. Yaka liep met ze terug. Later in het kamp vertelden ze dat ze rotshaantjes gezien hadden; feloranje vogeltjes met een kuif, die meestal in de buurt van rotsen gezien worden. Ze zijn prachtig, je ziet ze vaak op reclameposters voor vakantieoord in het zuiden van Suriname.

Bij een plateautje op 700 meter hoogte hield de beklimming op. De top, pure rots, lag 15 meter hoger. Op het plateau zagen we allerlei orchideeën en bromelia's. De rots voelde heet aan. Met een beetje aanpassen, vond iedereen een plekje in de schaduw. Er waaide een aangename bries. We gingen iets eten. De zak met gekookte eieren ging open. O, oo. Degene die de eieren in de rugzak had, was kennelijk te vroeg overeind gekomen, toen hij onder een boomstam doorkroop. De schaal van de meeste eieren was kapot, de rest was vermorzeld; niet meer te eten.

De weg terug was nog gevaarlijker. Soms gleden we omlaag van stammetje naar stammetje. Gelukkig dat de stammetjes er waren. Mopo haalde zijn geweer op. We hadden in totaal 20 km afgelegd – 10 heen, 10 terug – over geaccidenteerd terrein. We gingen vroeg naar bed. We waren doodmoe.

Dag 5

Tegen de ochtend, het was nog donker, riep ik: "Oom Jim, oom Jim, wordt wakker. Heb je een flashlight? Stanley, Stanley, wordt wakker. Heb je een flashlight?"

Niemand gaf antwoord.

Ik riep weer: "Help, iets kruipt onder mijn hangmat."

Toen iedereen wakker was en ik vertelde dat ik iets voelde kruipen onder mijn billen, zei Stanley: "Een aboma, een kaaiman!"

Tante Yvonne zei: "Niks aboma. Je billen schuurden tegen de grond."

We zaten na het ontbijt na te praten over de tocht, toen we plotseling een stem hoorden.

"Kunt u me zeggen hoe laat het is? Mijn horloge is stil blijven staan. Ik ben onderwijzer van de school in Tepu. Ik ben familie in Brazilië gaan bezoeken."

Op de hoge oever stond een volledig geklede meneer. Alleen de stropdas ontbrak. Wij zaten in korte broek en badpak tegen hem aan te kijken. Achter hem stond zijn reisgenoot met een 25pk buitenboordmotor op zijn schouder.

Nadat we hem verteld hadden hoe laat het was, gingen we met zijn allen kijken hoe het gezelschap van 'meester' de kanawa over land vervoerde. Met de Sawanibotosula maak je geen grappen. Je trekt je boot op het land om de sula heen. Over gekapte stammetjes die van achteren naar voren werden verplaatst,

rolde de boot meter voor meter naar de plek waar ze weer te water gelaten werd. Ons basiskamp bleek een aan- en afmeerplaats te zijn.

Dag 6

De volgende morgen vroeg vertrokken we, nog met slaap in de ogen, naar Palumeu. We maakten een sanitaire stop in Mopo Kampu. Ook gebruikten we daar onze maaltijd. Toen we afmeerden bij de steiger van Palumeu, hoorden we luidop zeggen: “Dames en heren, uitstappen. We zijn er.” We vielen bijna om van verbazing. Yaka kon praten.

Dag 7

Op deze dag keerden we met het vliegtuig terug naar Paramaribo. Het was gek om weer terug te zijn in de drukte van de ‘bewoonde’ wereld. We namen afscheid van Bob, Nancy, Alan en Nancy’s vader. De trip naar de Kasikasima was voor ons een onvergetelijke belevenis.

“Opstaan jongens, opstaan meisjes, mijnheer Zerp komt zo”, hoor ik ma Trude roepen. Ze loopt van de jongenskamer naar de meisjeskamer en daarna terug naar de voorzaal waar alle spullen staan opgeslagen. Eén dag in het jaar hoeft ma Trude ons maar één keer wakker te maken. Dat is de dag waarop we met de familie naar plantage gaan voor de zes weken durende schoolvakantie. Het is vier uur in de ochtend.

Het Marowijneproject is nog in diepe rust, maar bij ons, in huize Cairo–Pengel, heerst er grote bedrijvigheid. Als we gebaad en aangekleed zijn, gaan we op het balkon zitten wachten op de bus van mijnheer Zerp. Hij brengt ons elk jaar naar onze vakantieplek. Het is het plantagehuis bij de Coropinakreek, waar mijn moeder is opgegroeid.

Ma heeft alles goed voorbereid. Ze is kleuterjuf en weet haar zaakjes goed te regelen. Dat moet ook wel met zes kinderen. Ik heb vier broers en een zusje.

Alle schooltassen, pennen, schriften, linialen, schoenen, kousen en sokken heeft ze al in juli gekocht. De nieuwe schooljurken zijn al gestikt en geleverd door mevrouw Panka en de nieuwe jongenskleiding van kleermaker Kromo ligt ook netjes in de kast.

Onze taytay met kleren en beddengoed, potten, pannen en bestek worden in de achterbak van de bus geladen. Ook de stoof, een grote zak broodbescuit en andere etenswaren gaan daar. De achterbank is al vol met nog meer spullen. Bruintje, de hond, ligt rustig onder ma's stoel.

Als we vertrekken, zwaaien we naar de burens. Ze hebben beloofd zes weken op ons huis te letten. De bus rijdt eerst naar Flora 1, waar de familie Marengo wordt opgehaald. Daarna gaan we naar Latour waar de familie Pocorni instapt. De bus is vol. Luid babbel ik met mijn drie nichten over de nieuwe zwempakken van mij en mijn zusje. We djaffen over de grote banden en ander zwemspeelgoed dat we van onze ouders hebben gehad. De jongens wedden wie de meeste vissen gaat vangen, in de hoogste boom kan klimmen en wie het snelst naar de overkant van de Coropinakreek kan zwemmen. Wanneer we een eind op weg zijn, ga ik staan. Ik ben net zo'n regeltype als mijn moeder en vind dat de vakantie ordelijk moet verlopen.

Ik zeg: "We moeten afspraken maken om samen huisje, winkeltje en popki patu te spelen. Laten we morgenmiddag sey liba bij elkaar komen en de dag en plaats bepalen. Vindt iedereen dat goed?"

"Dat zijn alleen meisjesspelletjes", zegt Johannes. "Over het leukste en spannendste spel praat je met opzet niet, Joyce. We weten wel waarom, hahahahaha."

De andere jongens lachen luid mee.

"Sjuuuuuuu", sis ik luid, zodat iedereen weer stil wordt.

"Ik zou er net over praten, Johannes. Zomaar zoek je ruzie.

We gaan natuurlijk weer pakkertje spelen bij het water. Vorig jaar hebben de jongens gewonnen, maar de meisjes gaan dit jaar winnen, toch?”

“Ja, ja, jaaaaaaa”, schreeuwen de meisjes in koor.

De jongens antwoorden: “Boe, boe, boeoooooooooooo.”

Het zal weer een spannende vakantie worden op de plantage.

Op de highway kan je het lekkere zwarte water, de ‘libasmeri’ ruiken. Het is gemengd met de ‘busismeri’ van het tropisch regenwoud en de ‘udufaya’ rooklucht van het houtvuur uit de keukens van mensen die hier wonen.

Hoe dichterbij we de plantage naderen, hoe luider onze stemmen klinken in de bus. Dan komt de laatste afslag. Onze gezichten, van jong en oud, worden minder vrolijk. Die broko–broko pasi is echt vervelend. Als de weg goed was, zou je hem in tien minuten kunnen afleggen. Maar de rit over deze ongeveer vijf kilometer lange verbindingsweg van de highway naar onze vakantieplek duurt een uur.

Iedereen is muisstil bij het gevaarlijkste deel van de reis: de enge oversteek over de oude houten Coropinabrug. De twee kleinste nichtjes houden de handen over de ogen, de moeders doen een schietgebed. Het lukt! We bereiken de overkant! Even later stopt de bus voor het ouderlijk huis van ma Trude. Ze loopt naar de voordeur en doet die open. Iedereen helpt mee om de bagage in de voorzaal te zetten. Gelukkig heeft neef Rewald het erf goed schoongemaakt, anders konden slangen in het huis gaan. Daarna gaat Ma Trude met alle kinderen naar Oom Dolf en tante Vantje. Zij wonen naast en moeten netjes gegroet worden.

“Gaan jullie mooi zitten op de stoep. Ik breng zo jullie brood en thee”, zegt ma Trude. Ze schept water uit de emmer van tante Vantje en gebruikt ook één van haar glimmende potten om thee te koken op het houtvuur.

“Dag oma, dag opa, dag tante, dag oom”, groeten wij vanaf de stoep de langslappende plantagevrouwen. Ze dragen grote bekkens op het hoofd en emmers en teilen in de arm om in de kreek de vaat of kleren te wassen. Hun kinderen gaan mee om te baden in het koele water. De oudere kinderen sjouwen de wasplanken en kodya’s – wasknuppels – van hun moeder. De mannen lopen

langs met pari's in de handen en geweren op de schouders. Ze gaan vissen en jagen. Verschillende honden, onti dagu's, lopen braaf mee met enkele mannen. Sommige blaffen naar Bruintje.

Nadat we onze broodjes met pindakaas en thee met melk hebben opgemaakt, gaan we ons vakantiehuis schrobben. Een jaar lang is het huis dicht gebleven. Pas als alles weer fris ruikt, geeft ma Trude ons toestemming om te gaan zwemmen. We rennen met veel gejuich richting de Coropinakreek. Vrolijk springen we allemaal in het water. We blijven een beetje uit de buurt van de tantes die bezig zijn met de was, om het water daar niet troebel te maken. We spelen verderop in de kreek, waar ook andere kinderen al een tijdje zwemmen. Wie kan het langst onder water blijven, strey dukrun. Ook langs de kant is het een drukte van jewelste. Ik speel pakkertje met Johannes, Edwardina en Christiaan. Jongens tegen meisjes.

"Ik pak je..., ik pak je..., mi o kisi yu", gilt Johannes, terwijl hij mij bijna te pakken krijgt.

"Noyti, no no, a no kan, mi gaw moro yu... Ik ben zo snel als een lagadisa", daag ik hem grinnikend uit.

Met mijn slanke lijf duik ik lenig en snel tussen de dikke struiken onder de mopéboom langs de kant. Ik ben onzichtbaar voor de twee jongens. Dan hoor ik plotseling geritsel. Edwardina was al eerder tussen de struiken gaan schuilen. Zachtjes spreken we een strategie af om het spel te winnen van de jongens.

"Dina, yu musu lon psa a mopebon, dan mi sa lon go na Christiaan sey. Na so wi o kisi den na ondro a manyabon."

Met zachte stem geef ik de instructies aan Edwardina, die heftig knikt met haar hoofd. Edwardina steekt een voet naar voren als lokaas. Ze beweegt haar voet van links naar rechts. Haar andere voet dient als steun en basis voor de volgende zet. De jongens trappen in de val en rennen hard op ons af, vanuit de kreek. We gebruiken de struiken als schild en wachten geduldig totdat de jongens dichtbij zijn. Dan springen we uit de struiken, ieder rent een andere kant op.

Ik ren zigzaggend naar de manjaboom en dan pijlsnel terug naar de kreek. Maar dan struikel ik en rol over de harde, droge grond. Ik voel een hevige pijn. Ik zie bloed aan mijn voet en gil angstig. Ik had die scherpe, uitstekende steen in de grond niet gezien, maar hij was daar, wachtend op zijn prooi.

“Brudu, brudu, ik bloed! Ma, mama, mijn voet is kapot! Wai, wai!”

Mijn gehuil is over de hele plantage te horen. De kinderen in de kreek zwemmen zo snel als ze kunnen naar de oever en de meeste kinderen die thuis spelen, rennen ook direct naar de waterkant. Enkele moeders onderbreken hun huishoudelijk werk en haasten zich naar de kreek.

Ma Kato, de oudste vrouw op de plantage, slaakt een diepe zucht in haar keuken. “San de fu du baka dan.”

Ze schuift de stukjes gloeiend hout weg onder de drifutu isripatu, waarin een tayabrafu met pingometi pruttelt. Ze doet haar schort af, veegt het zweet van haar voorhoofd en loopt met grote stappen naar de waterkant.

De kinderen staan in een kring om mij heen, terwijl ik lig te kronkelen van de pijn aan mijn voet. Bloed sijpelt van mijn grote teen naar de grond. Sommige kleintjes huilen mee en de grotere kinderen houden van schrik hun handen op het hoofd of voor de ogen, of op hun open mond.

“Ma Kato e kon”, gilt een kind. Als ma Kato de groep nadert, gaan de omstanders achteruit om ruimte voor haar te maken. Ma Kato loopt regelrecht naar mij toe, bukt voorover, pakt me met beide handen aan de schouders stevig vast en hijst me omhoog.

“San de fu du nanga yu, pikin?”

Ik sla hulpeloos met mijn armen om me heen, om los te komen. Maar de grote handen van ma Kato voelen als ijzeren boeien, geschroefd om mijn bovenarmen. Het lijkt alsof mijn keel dicht is. Er komt geen geluid meer uit...en dan val ik als een broko krosi in de armen van ma Kato.

Intussen is ook ma Trude aangekomen.

“Ma Kato, mi sa wasi a futu. Baka dati mi sa tay dresi gi a soro. Soso bigi mofo a

pikin disi fu mi abi, ma a frede pen sote wan pikin sani, heri kondre musu yere. Mi sabi mi pikin ma Kato... a lobi meki sani moro bigi leki fa a de.”

Mama denkt dat ik me aanstel. Ze denkt dat ik voor niets zo heb gegild.

Ma Kato kijkt me streng aan en ik sla mijn ogen neer. Ook de andere kinderen kijken naar de grond. Niemand durft ma Kato in het gezicht aan te kijken. Ma Kato loopt van het eerste kind in de rij naar het laatste en terug. Ze pakt zomaar een kind haar oor en draait eraan; een ander kind pakt ze bij haar haren en trekt eraan. Tenslotte geeft ze een derde kind een ferme kneep in de arm. Dan spreekt ze de kinderen streng toe.

“Ala pikin di de dyaso, un arki mi bun.”

Ze zegt dat het de laatste keer moet zijn dat ze uit haar keuken moet komen om te kijken wat er met een kind aan de hand is. Het is nergens voor nodig om zo hard te schreeuwen en de hele plantage van streek te maken. Ze zegt dat we voorzichtig moeten spelen.

“Prey–prey feti e kiri stondoifi”, houdt ma Kato ons voor. Dat is een Sranan spreekwoord. Het betekent dat een ongeluk in een klein hoekje schuilt. Ma Kato blijft nog even in het midden van de groep staan. Ze stampt drie keer met haar rechtervoet op de grond.

“Na so mi taki. Dan noyaso, meki ala pikin go na den oso.”

De kinderen knikken. “Iya ma Kato.”

De hele groep loopt weg van de waterkant naar de hoofdweg. Ma Kato pakt haar lange rok aan de ene kant, maakte een strakke halve draai en loopt met grote stappen terug naar haar huis, het tweede huis vanuit de Coropinakreek. Verdrietig lopen ook Gerold, John, Steve, Ronnie, Lilian en Gloria naar huis.

Vandaag kunnen ze niet meer gaan zwemmen in de kreek.

Ik hink mee met ma Trude naar de waterkant. Sa Dina komt een handje helpen.

Ma Trude pakt mijn verwonde been en plaatst het op een grote boomstronk, een

tompu. Ik begin te kreunen wanneer sa Dina water schept op de wond. Gelukkig zit de nagel nog stevig vast.

“Thuis zal ik wat zalf erop zetten”, zegt ma Trude, “en dan blijf je binnen voor de rest van de dag.”

Sa Dina pakt hierna haar kodya, schept water op de laatste hoop kleren en gaat door met haar werk. Ik begin op één been naar huis te hinken. Achter mij komen Johannes, Christiaan en Edwardina. Ze hebben geduldig gewacht achter de struiken onder de mopéboom. Ze ondersteunen me op weg naar huis.

Nieuw–Nickerie

Met de auto van Suriname naar Brazilië rijden, is zeker mogelijk. Op een zonnige septembermiddag in 2010 stap ik in de bus van Bryan Chin A Foeng, die mij van Paramaribo, via Guyana naar Brazilië zal brengen en terug natuurlijk.

“Ready for the road, Charles?”, vraagt hij.

“Helemaal!”, antwoord ik enthousiast.

We rijden over de Oost–Westverbinding via Saramacca, door Coronie naar het rijstdistrict Nickerie. We zien kleine vliegtuigen, die het zaad voor de nieuwe oogst uitgooien, over de onder water staande rijstvelden. Na de Henarbrug nemen we de afslag richting Nickerierivier en rijden Nieuw–Nickerie binnen over de weg die langs de lokale markt gaat. Aan de overkant daarvan is een plein voor wandelaars en daarachter staat het statige kantoor van de districtscommissaris.

Het hotel, waar we zullen overnachten, heeft uitzicht op de Nickerierivier.

De oversteek over de Corantijn

's Morgens zijn we vroeg op om ons op tijd aan te melden voor de oversteek met het veer over de Corantijnrivier naar Guyana. De aanmeerplek van het veer aan onze kant heet South Drain; aan de overkant is Moleson Creek.

We zijn niet de eersten. Er kunnen maar een beperkt aantal auto's op het veer. Wie te laat is, moet terug naar Nieuw-Nickerie en wachten tot de volgende dag. Als alle auto's het veer zijn opgereden en we de formaliteiten met de douane hebben afgehandeld kunnen we Suriname achter ons laten. Op Moleson Creek moeten de auto's van het veer worden gereden en ook daar controleren de immigratieofficiëren de paspoorten en andere papieren die je nodig hebt om Guyana binnen te komen. Er zijn maar twee immigratieofficiëren om honderdtwintig passagiers af te handelen. Mijn smartphone springt automatisch naar de Guyanese tijd, een uur eerder dan bij ons. Zo lijkt de tijd nog langzamer te gaan.

Maar eindelijk rijden we dan toch het veer af. We gaan langs een markt bij de steiger. De bochtige zandweg leidt naar een brede tweerichtingsweg met aan weerszijden een strook voor voetgangers. We volgen deze weg tot naar de hoofdstad Georgetown, 190 kilometer verder.

De rit naar Georgetown

De lange rit verveelt niet. Anders dan in Suriname, staan er van het begin tot het eind huizen langs de weg. Oude karakteristieke houten woningen zonder balkon, maar vol ramen aan de voor- en zijkant, kwijnen langzaam weg. Steeds vaker zie ik pompeuze betonnen constructies. Achter de huizen aan de linkerkant beginnen de rijst- en suikerrietvelden, aan de rechterkant ligt de zee.

"In Guyana hebben ze nog echt langzaam verkeer", lacht Bryan, terwijl hij een ezelkar inhaalt.

"Dat zal niet lang meer duren", reageer ik. "De olie die in de Guyanese wateren is gevonden, zal veel geld in het laatje brengen. Straks heeft iedereen zijn eigen luxe-vervoer."

Een typisch beeld tijdens de eerste vijftien kilometers is de ‘tapir’, een zelfgebouwd taxibusje voor zes personen met het dashboard van een oude Toyota. Ondanks de vele politiecontroles zoekt het verkeer over de drempelloze weg, waar regelmatig schoolkinderen en ander voetvolk van de ene naar de andere kant lopen. De chaos is compleet als vee en andere, kleinere dieren ook doodgemoedereerd de weg oversteken.

We passeren marktjes, mandirs, moskeeën en de oude en de nieuwe suikerfabriek van Demerara, zoals Guyana vroeger heette. Groene borden met plantagenamen zoals Skeldon, Crabwood Creek, Manchester verdelen de plaatsen langs de hoofdweg. Namen als Zee Zigt, Weldaad en Goede Verwachting herinneren eraan dat Guyana ooit een Nederlandse kolonie was. De kokosbomen in Guyana lijken in aantal die van ons kokosdistrict te overtreffen. Lange uitgestrekte rijen van deze tropische bomen tekenen zich als silhouetten af aan de horizon, wanneer de middag vordert. Bij de nieuwe brug over de Berbicerivier zegt Bryan: “Het was altijd een ellende hier met een veer. Ik verloor dan veel tijd. Maar gelukkig was dat na 2008 voorbij.” Bryan rijdt al enkele jaren naar Boa Vista voor het halen en brengen van Brazilianen die naar Suriname willen. Hij noemt zich de pionier op deze route. “Ik ging eerst als passagier mee in de Guyanese bussen, later ben ik zelf gaan rijden”, zegt hij.

Georgetown

Naarmate we Georgetown naderen, neemt niet alleen het aantal kerken toe, maar ook dat van de begraafplaatsen. Ongeveer bij Ogle begint de zeedijk. Georgetown ligt een meter onder de zeespiegel. Hoewel het op internet wordt afgeraden, toont het afval langs de kilometerslange dijk aan dat de plaats goed wordt bezocht in de avond. Joggers maken er de gewoonte van om niet naast, maar op de dijk hun afstanden af te leggen. Dan rijden we de Guyanese hoofdstad binnen; de eerste indrukken zijn niet bepaald fris. Georgetown komt bij mij over als een groot riool. De kanalen zijn groen, vol rommel, en de goten langs de smalle straten stinken. De stad kent nog een open rioleringssysteem. Papegaaien vliegen over op instorten staande koloniale woningen.

Een gevangenis omringd door prikkeldraad zou geen stadsgezicht moeten zijn, maar als het in het centrum staat, dan kan het niet anders.

“Hopelijk brengen de olie–inkomsten hierin snel verandering”, zucht ik. Toch zijn er naast al die ontsierende beelden en geuren ook indrukwekkende bouwwerken en stadsdelen. Ik bewonder een aantal mooie houten gebouwen met typische Demerara windows. Ramen met houten jaloezieën waarvan de scharnieren aan de bovenkant zitten. Als ze open zijn, staan de ramen schuin.

De grote St. George Cathedral staat net als onze Hervormde Kerk centraal op een plein dichtbij de Avenue of the Republic. De kathedraal is één van de grootste houten gebouwen in Zuid–Amerika. Niet ver daar vandaan vind je de bekende Stabroekmarkt, waar van alles te krijgen is voor het dagelijks leven. We stoppen voor het Rocky’s hotel waar veel Brazilianen logeren. Vlakbij is ook de standplaats van de bussen naar Lethem, de grensplaats met Brazilië. We vermijden Rocky’s en nemen een ander hotel, waar we tot tien uur ’s avonds blijven rusten. Daarna wordt de reis voortgezet.

De route loopt dan niet meer langs de kust, maar zuidwaarts, evenwijdig aan de Demerararivier. Via de snelweg komen we in Linden, een bauxietstadje waar eetstands 24 uur per dag open zijn en vanaf waar de reis door het oerwoud van Guyana begint – het asfalt houdt dan op.

“Nu gaat het feest beginnen”, zegt Bryan glunderend na de pitstop. Met de Braziliaanse muziek op volume tien vervolgen we in het holst van de nacht de reis over een weg vol gaten.

Door het regenwoud en over de savanne

In de nacht lijken de bomen langs de weg op zwarte schimmen. We verlaten Linden en gaan zuidwaarts naar Lethem. De Esperança, het achtpersonenbusje van Bryan, vliegt over gaten, bruggen en bochtige laterietwegen tot we bij een wegrestaurant komen waar alle Brazilianen uit de bus zich verfrissen en naar een kop koffie verlangen.

De volgende stop is bij de eerste controlepost. Bryan heeft dan met onderbrekingen bijna zeven uur gereden. “Iedere rit is weer een expeditie”, zegt de wegverslinder. “Je weet nooit hoe laat je aankomt, soms gaat er wat kapot, of er ligt een boom op de weg en zelfs de bruggen spoelen weg.”

Wanneer de dag aanbreekt, komen we aan bij het veer over de Essequibo. De

schoonheid van de natuur maakt de overtocht onvergetelijk. Eilandjes, sula's en rotsformaties toveren de rivier om tot een pittoresk plaatje. We staan dan voor de ingang van het Iwokrama natuurreservaat. Opnieuw worden onze namen gecontroleerd. Dan vervolgen we de reis over een wilde weg over rode heuvels, tussen groene muren van oerwoudbos.

Bij Bushmouth houdt plotseling het dichte oerwoud op. Voor ons opent zich de Rupuninisavanne. Onbeschrijfelijk mooi is het laag begroeide landschap met een decor van oneindige bergketens op de achtergrond.

“Ik zie de schoonheid niet meer, omdat ik zo vaak hier kom”, zegt Bryan, wanneer ik om mijn as blijf draaien. “In de droge tijd zijn de bergen niet groen, maar bruin en in de regentijd lopen weggedeelten onder water en bruggen spoelen weg.”

We stoppen weer bij een groot wegrestaurant om de inwendige mens te versterken. Daarna volgt tweehonderd kilometers crossen door de savanne totdat het naambord Lethem ons in het grensplaatsje verwelkomt. In dit stadje groeien de laatste jaren de winkels als paddenstoelen uit de grond, door de handel met de Brazilianen. We gaan weer langs een immigratiepost. Als we mogen doorrijden merken we dat de bus door een vernuftige wegomlegging niet meer links van de weg rijdt maar rechts. In Guyana is er linksverkeer, net als in Suriname. In Brazilië heeft men echter rechtsverkeer.

We rijden over de brug over de Takuturivier en gaan voorbij Bom Fim, een Braziliaans grensdorpje dat uitgestorven lijkt door de moordende hitte. Vanaf hier is het nog een uur rijden naar Boa Vista. Van daaruit zijn ook andere steden in Brazilië en verder weg in Zuid-Amerika bereikbaar. Boa Vista ligt op een halve dag rijden van Manaus en twee uren rijden van Santa Elena, de grens met Venezuela.

Boa Vista

Boa Vista betekent ‘Mooi Uitzicht’. Het is mijn eindbestemming op deze reis. Ik ga er een weekje vakantie vieren. Boa Vista is de hoofdstad van de Braziliaanse deelstaat Roraima en ligt langs de rivier Rio Branco. De stad heeft bijna een half miljoen inwoners. De vele goudopkoophuizen en kleine goudsmederijen duiden aan dat Boa Vista vroeger een goudmijnstad is geweest. Dit wordt ook bevestigd door het Monument van de Garimpeiro op een grote rotonde. Het verkeer is

vrij rustig. Relaxed manoeuvreert Bryan zijn bus over de tweebaanswegen en de rotondes die het kruisend verkeer regelen.

De stad is schoon. De vuilnisdienst functioneert, maar net als de meeste armoedige steden in Brazilië, maakt Boa Vista een grauwe indruk door de stoffige straten en gelapte wegen. Huizen en gebouwen – de stad heeft voornamelijk laagbouw – schreeuwen om een verflaag. De rijkere woonwijken, Paraviana en Cagari, liggen buiten het centrum en de villa's zijn aan het oog onttrokken door hoge muren.

Winkelen kan in de levendige Avenida Ataíde Teive waar veel verkopers met hun voorraad op straat staan. Als je het wat rustiger wil hebben, kan je naar de Avenida Villerog, waar de duurdere winkels zijn, airconditioned achter glazen deuren. De prijzen in Boa Vista vallen sowieso een beetje tegen. Bryan had me gewaarschuwd toen we naar een supermarkt gingen.

“Alles is hier een beetje duurder, vanwege het transport. Boa Vista ligt ver van de andere grote steden en productiegebieden in Brazilië.”

Bryan trakteert me op een paçoca. “Proef”, zegt hij. “Een typische Braziliaanse snack.”

Ik probeer cupuaçu uit, een typisch Braziliaanse vruchtendrankje. De cupuaçu lijkt op de cacaovrucht. Aan het sap wordt melk toegevoegd. Het smaakt een beetje naar zuurzak. Bryan neemt een pupunha. De pupunhadrank kennen we niet in Suriname, wel de palm waar de vrucht aan groeit. Die wordt ook wel perzikipalm genoemd. De oranje vruchten, die in trossen bovenaan de stam groeien, zijn zo groot als een perzik.

Ik oefen mijn Portugees bij de eetstandjes. De Brazilianen zijn erg vriendelijk.

“Orla Taumanan moet je zeker zien”, raadt één van hen me aan.

Deze waterkantpromenade is gebouwd op vijftien meter hoge pilaren die boven de Rio Branco uitsteken. Eten en drinken in de avond gaan daar samen met live muziek in de openlucht.

“Ondanks dat Boa Vista in een uithoek van Brazilië ligt, heb ik de meeste bekende bands hier live meegemaakt”, vertelt Bryan, die er vaker is geweest.

We bezoeken ook het grote Pragas das Aguas, waar veel mensen 's avonds in het weekend hun vertier zoeken. Helaas is er in het weekend dat ik er ben geen fonteinshow, maar de gezellige souvenir- en snackkraampjes en ijswagens zijn er wel. Tussen hemel en plein staat de hoge Millenniumpoort. Verderop is het Pracas das Artes met restaurantjes, een speelplaats voor kinderen en een openluchttheater.

Na een week weet ik waar ik de schoonheid van Boa Vista moet zoeken: in de smile en warme gastvrijheid van de bevolking. Uit de open bars klinken nostalgische MPB's (Musica Popular Brasileira) en op elke hoek is er wel een lanchonette, een eetcafeetje, waar de geur van churrasco – geroosterd vlees– uitnodigt voor een hap. Ik kom er zeker een keer terug.

Ceremoniën

Ceremoniën zijn een belangrijk onderdeel van elke cultuur. Ze bevestigen de identiteit van de cultuurgroep en dragen bij tot de gemeenschapsband.

In Suriname moeten de Inheemse groepen hard werken om hun cultuur in stand te houden. Door het steeds intensievere contact met Paramaribo en met de westerse cultuur, dreigen de eigen ceremoniële plechtigheden te verdwijnen. De mierenproef bijvoorbeeld, die jongens en meisjes deden om de overgang van kind naar volwassene te maken, komt nog maar weinig voor.

Anders is het in Brazilië. Daar beleven de Inheemsen hun oorspronkelijke cultuur actiever dan in ons land. Daar wonen veel Inheemsen nog in traditioneel stamverband. Aan de verschillende stammen die in het oerwoud van de Amazone wonen, zijn gebieden toegewezen, waar ze volgens hun eigen tradities en

gewoonten kunnen leven.

Ik, reizend journalist Charles Chang, ga met het Amazone Conservation Team van Suriname mee, om in het Braziliaanse Xingugebied ceremoniën voor het einde van een rouwperiode mee te maken. Het Amazone Conservation Team is een internationale organisatie dat zich inzet voor het behoud van het tropisch regenwoud. De organisatie doet dit samen met Inheemsen en andere bewoners van het Amazonewoud. Granman Asongo Alalaparú van de Trio's in Suriname en twee van zijn kapiteins reizen ook mee. Het is belangrijk dat de Inheemsen, die zich altijd goed hebben kunnen redden in de bossen, zonder die te vernietigen, hun culturele tradities blijven behouden. Ik ben dan ook erg nieuwsgierig naar de kuarupceremoniën die wij zullen meemaken. Het zijn ceremoniën om een periode van rouw te beëindigen. Wanneer iemand overlijdt, zijn de vrienden en familie natuurlijk verdrietig. Ze rouwen dan om die persoon. In elke cultuur zijn er wel bepaalde ceremoniën die met de rouw te maken hebben. Denk bijvoorbeeld aan de witte en zwarte kleding die mensen in Suriname dragen als teken van rouw. Een ander gebruik, dat ook bekend is in ons land, is het aansteken van kaarsen om overledenen te herdenken. De rouwtradities kunnen per cultuur heel verschillend zijn. Ik weet niet precies wat mij te wachten staat bij het Xinguvolk, maar ik heb het vermoeden dat hun rouwceremoniën heel anders zullen zijn dan wat ik gewend ben in Suriname.

Van Brasilia naar Xingu

We reizen eerst van Paramaribo naar Belém en gaan dan door naar Brasilia, de hoofdstad van Brazilië. Belém is vanuit Suriname goed te bereiken via de lucht en een bekende vakantiebestemming voor veel Surinamers. Het is een grote stad in het noorden van Brazilië met meer dan een miljoen inwoners.

Brasilia is minder bekend in Suriname. Het ligt veel zuidelijker dan Belém, in het Hoogland van Brazilië. De stad bestaat vanaf 1960 en is speciaal ontworpen om er belangrijke regeringsinstituten te vestigen. Het is een supermoderne stad, die op de Werelderfgoedlijst van de UNESCO staat. Op deze lijst staan bijzondere plekken op de wereld die niet verloren mogen gaan. Brasilia is op de lijst geplaatst vanwege de kunstzinnige stadsplanning en architectuur. Er wonen meer dan drie miljoen mensen.

Bij mij komt Brasilia over als een stad van rode stof en beton, waar geen ‘echte’ Inheemsens te zien zijn. Pas als we weer vertrekken, kom ik er een paar tegen bij het busstation. In normale kleding zijn ze voor mij al een attractie: kort, breed, rondgeknipt kapsel en bij de mannen een stuk hout door elk oor. Ik kom direct weer in de sfeer van het doel van onze reis.

Vanaf Brasilia is het vijftien uur reizen met de bus naar Canarana. Daar zullen we verder gaan met het vliegtuig. Na het avondmaal bij een wegrestaurant, gaan de meeste stoelleuningen plat naar achter. De bus rijdt de nacht in, over rotondes, door dorpen en niemandsland. Af en toe ontwaak ik door het gehobbel over een drempel of wanneer de bus even stopt in een dorp. Bij een van de stops gaan de Inheemsens, net als ik, naar buiten om de benen te strekken. Giechelend spreken de vrouwen mij aan in het Portugees. Mijn Chinese uiterlijk heeft ze nieuwsgierig gemaakt. Ze komen blijkbaar zelden Chinezen tegen. Ze willen weten waar ik vandaan kom. Als ik “Suriname” zeg en verduidelijk dat dit een buurland van Brazilië is, zijn ze verbaasd.

Wanneer de dag aanbreekt, verdwijnt de maan, die ons de hele nacht heeft gevolgd. Nu vergezellen kilometerslange bergketens ons steeds vanuit de verte. Droge savannelandschappen en boomloze lappen grond met grazende runderen erop, wisselen elkaar af. In Canarana wacht de piloot van een éénmotorig vliegtuigje ons op. Hij brengt ons naar het dorp Pyulaga, een van de 32 nederzettingen in ‘Parque Indígena do Xingu’, zoals het gebied officieel heet. Daar zullen we de kuarup meemaken, rituelen om een periode van rouw te beëindigen.

De kuarup

Gespierde lichamen, rondgeknipt haar, bevelen in een Inheemse taal. De eerste momenten maken al indruk. “Bom dia!”, begroeten enkelen mij in het Portugees. Ik krijg niet de kans om het ‘welkomstcomité’ netjes terug te begroeten. Getatoeëerde armen pakken mijn bagage uit het vliegtuig. Wanneer een woest gezicht de zwerm kinderen een standje geeft, zie ik tot mijn verbazing dat kinderen de bagage op hun hoofden naar onze hut dragen. De vrouwen hebben lang haar en zijn opvallend wit, de kinderen eeuwig onder een laagje stof. De oude mannen hebben niets anders aan dan een touwtje om hun middel.

De hutten staan in een cirkel tegen de rand van het savannebos. Ze hebben de vorm van een iglo. Het dak dat van savannegras is gemaakt, reikt tot de grond. Er zijn maar twee kleine ingangen, recht tegenover elkaar. In het midden van het dorp staat het gemeenschapshuis.

Je zou denken dat de naaktlopende bewoners van Pyulaga nog primitief zijn, totdat je behalve fietsen ook crossmotoren en kleine schotelantennes ontdekt. Ik sta dan ook niet als enige te fotograferen – digitale foto- en filmcamera's klikken en zoomen er lustig op los.

Ik kijk bewonderend naar de twee kleurrijk versierde fluitisten, die blazend op lange bamboepijpen dansend van huis tot huis gaan om de kuarupceremonie aan te kondigen. Twee, soms drie, blote maagden volgen ze met de hand op hun schouders.

Tegen vier uur begint het eerste deel van de ceremonie. Naakte mannen, beschilderd en versierd aan de bovenarmen en benen komen dansend in een rij naar het gemeenschapshuis. Ze zingen en stoten verschillende kreten uit. Wanneer de leider 'yee-hu' gilt, roept de rest hem na. De volgende dag kan je deze kreet de hele dag in het dorp horen en steeds wordt die collectief beantwoord.

Hoe die vijf afgezaagde boomstammen daar zijn gebracht, weet ik niet, maar de volgende morgen stonden ze er opeens, dichtbij de ingang van het dorp. Ze stellen de vijf overledenen van het afgelopen jaar voor. Met ernstige gezichten beschilderen de mannen de stammen met Inheemse tekens. Twee sjamanen, elk voorover steunend op een werpspeer, zingen een monotone preek, ondersteund door het geluid van rammelende pitten in hun maraka's. Daarna worden de boomstammen met vereende kracht onder het roepen van allerlei kreten naar het dorpsplein gedragen en voor de gemeenschapshut geplant.

Het emotionele gedeelte van de ceremonie begint. De mannen beginnen overtuigend te janken tegen het hout, terwijl de weduwen en naaste families het teken krijgen dat ze zich erbij mogen aansluiten. Als een man overlijdt, is zijn echtgenote verplicht in de hut te blijven tot dit moment.

Met rollende tranen voegen ze zich bij de mannen en storten ze zich op de grond rond de boomstammen. Het aanhoudende wenen lijkt op een monnikengebed uit een klooster. Met de meegebrachte spullen – van gekleurde touwen tot volledige hoofdtooien – worden de boomstammen versierd. Hoe rijker de familie, hoe meer versieringen. Als dat is gebeurd, worden eerst de mannen, daarna de vrouwen gewassen. Vervolgens keert iedereen terug naar zijn hut.

Granman Alalaparū vertelt mij dat hij zich nog kan herinneren dat zijn vader hem vertelde over dit soort rituele ceremoniën. Bij de Trio's in Kwamalasemutu zijn de kuaruptradities niet meer in gebruik.

De schijnbare rust is niet van lange duur. Terwijl de zon hoog aan de hemel staat, stampen de fluitisten en hun maagden onvermoeibaar op het droge stof. Daarbij blijven de 'yee–hu's' echoën door het dorp.

De voorbereidingen voor een volgend onderdeel van de kuarup zijn intussen ook in volle gang. Vrouwen staan nerveus massa's voedsel te bereiden voor de zes stammen die zijn uitgenodigd voor de avond en de volgende dag. Later op de middag beginnen de gasten het dorp binnen te stromen. Gekleed, ongekleed, op de fiets of lopend, komen de gasten aan. Die nacht dient het bos voor de ingang van het dorp als een grote slaap- en sanitaire gelegenheid. Wanneer de duisternis invalt en iedereen heeft gegeten, wordt het weeklagen bij de palen tot de volgende ochtend voortgezet. Heel Pyulaga, inclusief zijn gasten, blijft die avond wakker. Wie toch slaapt, zal 'boos bezoek' krijgen van de overledenen. Gewapend met speren waken vier wijze mannen symbolisch voor het rouwcentrum terwijl de zes stammen één voor één gillend rennen om het rouwcentrum. Na deze enerverende activiteit wordt de monotone preek van de sjamanen hervat tot de nacht voorbij is.

Huka–Huka

Ik heb geen 'boos bezoek' gehad, maar al vroeg in de ochtend, word ik wakker van heftig krijgsgeschreeuw. Het is de derde en laatste dag van de kuarup. Er zullen Huka–Huka worstelwedstrijden worden gehouden met de zes uitgenodigde stammen. Dezelfde vier wijze mannen, die de hele nacht de wacht hebben gehouden bij het rouwcentrum, fungeren nu als jury. De vechters van Pyulaga worden aan de gasten voorgesteld. Elke stam krijgt de beurt om tegen

ze te vechten. Eerst individueel, daarna bekampen ze elkaar collectief in het stof. Kniebeschermers en feller beschilderd haar en lichaam komen nu te zien, in plaats van alleen de arm- en beenversieringen. Maar het blijft sportief en vriendschappelijk. Telkens als het te ruw dreigt te worden of wanneer er één partij veel sterker blijkt te zijn, stopt de jury het geworstel.

Na de lunch maken de gasten zich klaar om te vertrekken. Maar voordat het zo ver is, krijgt elke stamvertegenwoordiger zaden van de pequivrucht. Ze worden aan hem overhandigd door meisjes die in de puberteit zijn. Ze menstrueren al en zijn dus vruchtbaar. De vrucht draagt dezelfde geur als die van de vrouwelijke genitaliën. De stamleider, op zijn beurt, maakt het schaamlapje van het pubermeisje los. Met dit ritueel willen de Inheemsens vruchtbaarheid afsmeken en hiermee wordt de periode van rouw afgesloten. De cirkel van dood en geboorte is rond. De meisjes zullen, net als de zaden, voor nieuw leven zorgen. En de weduwen mogen ook weer een nieuwe man kiezen om door het leven te gaan.

Als ik met het Amazone Conservation Team terugreis naar Suriname, moet ik toegeven dat ik onder de indruk ben van wat ik heb meegemaakt. De intensieve kuarupceremoniën zullen het Xinguvolk zeker helpen het verdriet om hun overledenen goed te verwerken. Ik twijfel er ook niet aan dat zij het gemeenschapsgevoel tussen de Inheemsens versterken.

Papillon

Chantal sloeg haar boek dicht. Dat was een spannend verhaal! Het ging over een Fransman die Papillon heette, wat vlinder betekent in het Frans.

Zo'n honderd jaar geleden werd hij gestuurd naar een gevangenis in Saint Laurent du Maroni en later naar een strafeiland voor de kust van Kourou. Vanaf de eerste dag dat hij was opgesloten, dacht Papillon alleen maar aan ontsnappen. Het lukte verschillende keren, maar hij werd steeds gepakt. Uiteindelijk, toen hij verbannen werd naar Duivelseiland, ontsnapte hij op een zak met droge kokosnoten.

Chantal vond het verhaal vooral ook interessant, omdat ze de volgende week met haar ouders en één jaar oudere broer op vakantie naar Frans-Guyana zou gaan. Wie weet? Misschien zou ze komen op dezelfde plekken waar Papillon ook was geweest.

Naar Saint Laurent du Maroni

Het was zover. “Dag kamer”, zei Chantal, terwijl ze vanuit de deuropening keek naar haar netjes opgemaakte bed. “Tot over twee weken.” Ze wierp nog een laatste blik op haar bureautje, haar posters aan de muur, klerenkast en boekenrekje. Toen maakte ze de deur dicht. Beneden bij de voordeur stond haar koffer. Haar ouders, Dario en Tasha, en haar broer Ivo, hadden hun bagage al in de auto geladen.

“Kom je Chantal”, riep mama. “We moeten gaan.”

De tocht ging over de Wijdenboschbrug naar Commewijne, over de Oost–Westverbinding naar Marowijne. Ze passeerden de afslag naar Moengo en reden door tot het grensplaatsje Albina. Daar zouden ze de Marowijnerivier oversteken. Aan de waterkant en op de rivier was het een drukte van belang. Korjalen met buitenboordmotoren brachten de hele dag mensen van de ene naar de andere oever.

“Wij gaan met het veer”, zei pa. “Helaas past de auto niet in zo’n korjaal.”

Ze lieten hun paspoorten afstempelen bij de douane. Papa Dario reed de auto het veer op en niet lang daarna voeren ze de rivier over. Aan de overkant wachtten dezelfde procedures; weer de douanepapieren laten afstempelen. Papa reed de auto van het veer af. Ze waren in Saint Laurent du Maroni. Het was even zoeken in de smalle straten naar het leuke hotelletje waar mama een overnachting had geboekt. Maar toen ze er eenmaal waren, werden ze vriendelijk welkom geheten door de receptioniste. Het was een Surinaamse dame. Ze legde alles in het Nederlands uit. Buiten was het een talenwirwar. Chantal hoorde mensen Frans spreken, maar ook Sranantongo, en het meest nog patois.

“Dat patois klinkt als Sranantongo met een Frans accent”, zei ze tegen Ivo.

“Ik versta er niet veel van”, zei hij. “Gelukkig dat zoveel mensen hier ook Sranantongo praten.”

Ze wandelden door de straatjes van Saint Laurent, gebruikten een heerlijke awarasoep in een restaurantje en gingen daarna moe terug naar het hotel. De volgende dag zouden ze de belangrijkste toeristische attractie in het stadje bezoeken, de oude gevangenis. Chantal was reuze benieuwd. Ze droomde van Papillon.

Het bagno

Het gevangeniscomplex was verborgen achter een verweerde muur van wel vijf meter hoog. Een gids wachtte het gezin op bij de ingang. Hij had een strohoed op zijn hoofd, net als de gevangenen van vroeger. Op zijn T-shirt was een gevangenisnummer gedrukt. Hij vertelde dat het de Fransen maar niet wilde lukken hun kolonie te bemensen. De plantage-economie wilde niet op gang komen. Bovendien had Frankrijk al in 1848 de slavernij afgeschaft, dus plantages onderhouden zou sowieso niet meer lukken. Veel kolonisten waren gestorven aan gele koorts of een andere tropische ziekte. In het moederland ontstond het idee om dan maar het uitschot van hun maatschappij naar deze vreselijke plaats te sturen. Het bagno in Saint Laurent du Maroni werd gebouwd en vanaf 1850 kwamen veroordeelde criminelen en ook tegenstanders van de regering naar Frans-Guyana. Tot 1946 hebben ongeveer 70.000 mensen daar gevangen gezeten.

“Somber is het hier”, zei pa.

De gevangenis was zo stevig gebouwd dat alle gebouwen na meer dan 150 jaar nog overeind stonden. Je zou er zo weer gevangenen in kunnen opsluiten. “Kijk Papillon!” Ivo wees naar een muur, waar zwart-wit portretten van mannen achter tralies waren opgehangen. Hij had een paar dagen geleden op YouTube naar de film gekeken over de beruchte gevangene.

“Ach welnee”, zei Chantal. “Het is zomaar een gevangene.”

Het gevangeniscomplex bestond uit twee delen. In het eerste deel had je cellen en een plein om te luchten. Ook de administratieve gebouwen van de gevangenis en de keuken stonden daar. Het tweede deel noemde de gids “een verschrikking voor wie daar vastzat”. Hij herhaalde een paar keer in het Frans: “Terrible,

terrible.”

Het was van het eerste deel gescheiden door een dikke muur en een zware ijzeren poort. Hier werden gevangenen opgesloten die onhandelbaar waren of opgepakt nadat ze waren ontsnapt. Stil bezichtigde de familie de bunkers en isoleercellen. De bunkers waren lange lage gebouwen. De gevangenen werden daar 's nachts met kettingen aan hun voeten aan elkaar vastgemaakt. Ze sliepen op lage stenen 'bedden'. In de isoleercellen lagen de mannen vastgemaakt aan een houten plank. De gids vroeg of iemand even de plank wilde uitproberen. Ivo ging erop liggen, maar stond snel weer op.

“Ho, nee”, zei hij. “Niets voor mij.”

Ze bekeken de cellen waar de terdoodveroordeelden hun lot afwachtten. In de muur was graffiti gekrast. ‘Adieu mama’, lazen ze.

Aan het eind was er een lege plek, met alleen een betonnen vloer.

“Hier stond de guillotine”, vertelde de gids. “De gevangenen waren verplicht de executies bij te wonen. Als afschrikmiddel.”

“Brrr, het moet hier een hel zijn geweest”, griezelde ma.

“In die film was Duivelseiland nog verschrikkelijker”, zei Ivo.

“Daar gaan we overmorgen naartoe”, zei Pa.

“Hé, daar zat Papillon!”, riep Chantal. Ze waren gekomen bij één van de laatste cellen. Er was een P op de deur gekrast.

Op weg naar de Duivelseilanden

Na een ontbijt met croissantjes, stokbrood en verschillende Franse kazen laadde de familie hun bagage in de auto. Hun volgende stop was Kourou. Internationaal staat Kourou bekend om zijn raketbasis waar vanaf 1968 Europese satellieten de ruimte in worden gelanceerd.

“Weten jullie dat de Europeanen er ook over gedacht hebben de lanceerbasis in Coronie te bouwen”, vroeg ma aan Chantal en Ivo.

“Tussen de kokospalmen?”, reageerde Ivo ongelovig.

“Misschien had ik dan astronoute kunnen worden”, zei Chantal.

“Je weet maar nooit”, lachte pa. “Als je een droom hebt, moet je erachter aan gaan. Net als die Papillon. Die bleef maar dromen over vrijheid en tenslotte ging hij ook als vrij man terug naar Frankrijk.”

Ze gingen naar het strand van Kourou. Van daaruit konden ze de Duivelseilanden zien. Pa ging met Ivo kaartjes kopen voor een dagtour naar de eilanden. Aan de drukte bij het loket was te merken dat deze toeristische trekpleister veel bekendheid geniet.

Vanuit de zeilhaven in de monding van de Kourourivier vertrokken ze met een catamaran, een breed tweedelig schip, waar aardig wat passagiers op mee konden. Aan boord vertelde de gids hoe de eilanden aan hun namen zijn gekomen. De drie eilanden die vroeger Eripice, Cauvery en Duyuels heetten, vormen samen een driehoek. Ze liggen op een flinke steenworp afstand van elkaar. Heel vroeg in de koloniale geschiedenis, in 1552, werd de schriknaam Duivelseilanden voor het eerst gebruikt, vanwege de woeste golven en haaien in de omgeving. Je kon liever niet in het water vallen, want dan werd je zo verslonden door de hongerige monstervissen. Later kregen de eilanden een vriendelijker naam: L'Îles du Salut. Salut kan in het Frans 'hallo' betekenen, maar ook 'redding'. Alleen het kleinste eiland bleef de naam Duivelseiland – L'Île du Diable – behouden. Het grootste heette L'Île Royale, wat koninklijk eiland betekent, en het middelgrote L'Île Saint-Joseph, naar de heilige Sint Jozef. L'Île Royale ligt op ongeveer elf kilometer afstand van de kust. Met de catamaran was het bijna een uur varen. Halverwege verminderde de stuurman de snelheid.

“Kijk!”

Chantal en Ivo en andere passagiers keken in de richting die de man wees. Een groep dolfinen haalde capriolen uit op het water. Ze sprongen hoog op en lieten hun schetterend geluid horen. Na hun show doken ze onder water naar een plek verderop.

“Waar blijven de haaien?”, vroeg Ivo grappend aan Chantal.

Hoe dichterbij de bestemming kwamen, hoe ruwer de zee werd. De twee smalle rompen van de catamaran sneden als messen door de golven. Toch werd de boot door een metershoge golf de lucht in gesmeten. De kinderen, die zich goed vasthielden aan hun stoelen, gilden het uit van de pret. Twee dames die lagen te zonnen, kregen een koude douche. Toen de boot weer recht lag, begonnen de passagiers spontaan te klappen voor de stuurman.

L'Île Royale

Ivo en Chantal waren een beetje teleurgesteld, want de catamaran ging alleen naar L'Île Royale. Daar woonde vroeger de directeur. Misschien had hij zich de koning van de eilanden gevoeld en waren de gevangenen zijn onderdanen. Het strafleven was op L'Île Royale ook nogal 'mild' vergeleken met dat op het vasteland. De veroordeelden kregen licht werk om te verrichten op de werkplaatsen.

De vele palmbomen op de eilanden gaven in de eerste instantie een paradijselijke aanblik. Maar de zeewind, die een beetje zout proefde, waaide onafgebroken in Chantals gezicht. De zwarte granietrotsen aan de kust benadrukten het ontoegankelijke karakter van de eilanden, al hadden de continu beukende golven ze glad en afgerond gemaakt. Wie op de Duivelseilanden terechtkwam, bleef er in principe tot het eind van zijn leven. De kans om te ontsnappen was nihil. Wie stierf, werd niet begraven, maar in zee voor de haaien gegooid.

Ze mochten vrij rondlopen op het eiland. De vroegere directeurswoning was tot een museum gemaakt en de oude stenen trappen leidden hen naar de top van het eiland. Daar was het voormalige officiersgebouw tot restaurant en hotel ingericht. Verder stond er nog een kerk, een hospitaal, woningen van de bewakers en natuurlijk de gevangenen.

Opvallend waren de dieren; agouti's of boskonijnen liepen ze voor de voeten, het luidruchtige gekrijs van apen begeleidde hen op de wandelpaden. De dieren waren gewend geraakt aan de vele toeristen waarmee ze hun leefgebied moesten delen.

Beroemde gevangenen

Op L'Île Royale stond ook een informatiehoekje. Daar las Chantal dat de behandeling op de overige twee eilanden allesbehalve humaan was. Chantal kwam ook te weten dat er vooral politieke gevangenen terechtkwamen in de isoleercellen van L'Île Saint-Joseph. In die kleine erbarmelijke cellen konden ze alleen half-gebogen staan of liggen op de vloer. Er was bed noch stoel en het was verboden om te communiceren en te roken. De bewakers hielden alles scherp in het oog door op het traliewerk boven de cellen te lopen. Op het kleinste eiland werden gevangenen gewoon achtergelaten zonder een dak boven het hoofd. De schuimende zee en de haaien zorgden samen voor de bewaking.

Vanuit het restaurant had Chantal een prachtig uitzicht op L'Île du Diable. De meest gevreesde politieke gevangene die daar had gezeten was Alfred Dreyfus, een hoge Franse militaire officier van Joods-Duitse afkomst. Hij werd ervan beschuldigd militaire geheimen naar de Duitse ambassade te hebben doorgestuurd. Daarvoor kreeg hij in 1894 levenslang op Duivelseiland. Na vijf jaren werd zijn case heropend. Dreyfus bleek onschuldig te zijn. Terwijl Chantal verdiept was in het verhaal, kwam papa haar roepen om naar het restaurant te gaan. Ze hadden daar heerlijke grote garnalen, klaargemaakt in een pittige saus. Onder het eten zei Ivo dat hij had gelezen dat Papillon helemaal niet had bestaan. De schrijver van het boek over Papillon, Henri Charrière, had zelf wel in het bagno van Saint Laurent gezeten, maar was nooit op Duivelseiland geweest! De verhalen over het eiland had hij van zijn medegevangenen gehoord.

“In ieder geval is Charrière steenrijk geworden van zijn boek”, zei papa. “Het verhaal is twee keer verfilmd”, voegde mama toe.

“En Frans-Guyana vaart er ook wel bij”, ging papa door. “Het verhaal over Papillon trekt elk jaar tienduizenden toeristen naar Frans-Guyana.”

“Het verleden hier is belangrijk”, zei Chantal, “maar ook de toekomst met de raketbasis van Kourou.”

“Daar gaan we morgen een kijkje nemen,” zei papa.

Een deel van mijn familie is rijk; om precies te zijn, de oudste broer van mijn moeder, oom Jules. Hij heeft goudconcessies en verdient daar behoorlijk aan. Hij is getrouwd met tante Elfriede en ze hebben twee dochters. Deze nichten zijn een stuk ouder dan ik, en wonen inmiddels niet meer thuis. Toch vindt tante Elfriede het nog steeds leuk als de jongere nichtjes en neefjes op bezoek komen.

Ze heeft een zwembad bij haar huis, waar we kunnen spelen en zwemmen. Ik ga regelmatig met mijn zus Shelley en mijn neven Urving en Sandro een duikje nemen in het bad. Het is altijd gezellig bij tante Elfriede.

Haar dochters, Mireille en Ankie, hebben op particuliere scholen gezeten. Daarna zijn ze op buitenlandse universiteiten gaan studeren. Ankie, de oudste, is vorig jaar afgestudeerd als psychologe.

Toen kwam ze met het grote nieuws. Ze had de man van haar dromen ontmoet en wilde trouwen. De jongeman kwam met vakantie en voor zijn geluk werd hij goedgekeurd door tante Elfriede en oom Jules.

Daarna kwam nog groter nieuws, ten minste voor ons. Het huwelijk van Ankie en Onno, zo heet de aanstaande bruidegom, zal plaatsvinden op het Caribische eiland Saint Kitts. Wij, de naaste familie, mogen ernaartoe op kosten van oom Jules. Hij heeft een vliegtuig gecharterd waar we met zijn tieners in kunnen: hij en tante Elfriede, ons gezin, oom Severinus en tante Eline, Urving en Sandro.

St. Kitts is een eiland in de Caraïbische Zee. Ik denk aan lange stranden van wit zand, wuivende palmen en een blauwe zee. Van mijn moeder moeten Shelley en ik informatie opzoeken over St. Kitts voor we gaan. Papa wil dat we ook een verslag schrijven over de reis en een plakboek maken.

“Hé Shell, moet je horen. St. Kitts heeft een zustereilandje”, zeg ik aan mijn zus, als ik even heb gegoogled.

“Ja, Triesje,” zegt ze.

Ik heet Patricia, maar thuis noemen ze me Triesje.

“Het heet Nevis. St. Kitts & Nevis vormen samen het kleinste land op het westelijk halfrond. Ze hebben ook de minste inwoners. St. Kitts is 29 kilometer lang en gemiddeld 8 kilometer breed. Nevis is nog kleiner. Er wonen nog geen 50.000 mensen op de eilandenstaat”, gaat Shelley door.

“Waarom gaat Ankie in hemelsnaam op zo’n mini-eiland trouwen?”, vraag ik.

“Een groot feest hier is toch veel leuker.”

“Die Caraïbische eilanden leven van toerisme”, weet Shelley. “Ze bedenken steeds iets anders om mensen naar hun hotels te krijgen. Tegenwoordig zijn bruiloft packages in de mode. Ze regelen alles voor het bruidspaar en hun gasten. Je hoeft er alleen maar te zijn.”

Shelley kijkt dromerig. “Zo’n sprookjeshuwelijk zou ik ook wel willen.”

Eindelijk is het dan zover. We zijn op weg naar Saint Kitts. De piloot maakt een tussenstop op Piarco, de luchthaven bij Port of Spain op Trinidad. Daarna is het best nog lang vliegen, 760 kilometer over zee.

Papa zit met een kaart op schoot. "Kijk", wijst hij naar beneden. "Grenada." Hij noemt ook de namen van de eilanden die nog volgen. "Barbados, St. Lucia, Dominica, Montserrat."

Dan landen we op de Robert Bradshaw International Airport. De piloot zal ons over een week weer ophalen. We rijden met een taxi door de hoofdstad Basseterre, naar het ressort bij het strand. Daar staat ons hotel en daar zitten Ankie en haar bruidegom in spé op ons te wachten.

Het is een vrolijke ontvangst met veel bosi's en brasa's. Enthousiast vertellen Ankie en Onno over het eiland, het hotel en de komende bruiloft. Er arriveren meer gasten: Ankies zusje, Onno's familie en vrienden van het bruidspaar. Als niemand meer op ons let, knijpen Shelly, Urving, Sandro en ik ertussenuit en gaan naar het strand.

Op de pier van het hotel wordt de volgende dag het huwelijk van Ankie en Onno voltrokken. Ankie ziet er geweldig uit in haar witte bruidsjurk. Shelly en ik zijn bruidsmisjes. We mogen de sleep vasthouden als ze aan de arm van oom Jules naar het altaar loopt dat is opgezet onder een met bloemen versierde tent. Nadat het bruidspaar elkaar het ja-woord heeft gegeven, en iedereen heeft getoast op een lang en gelukkig huwelijksleven, begint een bandje op het strand vrolijke calypsomuziek te spelen. Ankie en haar man trekken hun schoenen uit. Ze rennen hand in hand de pier af en beginnen te dansen. Dat is het sein voor de gasten om ook los te gaan. Het is een geweldig feest.

De volgende dag gaan Shelly, Urving, Sandro en ik met onze ouders het eiland verkennen. We huren een klein busje met chauffeur, die zich voorstelt als Kenzy Jones. Het is een vriendelijke man die veel weet te vertellen over het eiland waar hij geboren en getogen is.

Eerst gaan we naar het fort op Brimstone Hill. Ik verbaas me erover dat er op zo'n klein eiland zo'n grote vesting is gebouwd, met hele hoge muren. Vanaf de torens heb je uitstekend zicht op de zee om het eiland. Je kan zelfs een paar andere Caribische eilanden zien, waaronder St. Eustatius. We lezen op een

informatiefolder dat St. Kitts één van de eerste plekken op het westelijk halfmond was, waar Europeanen zich vestigden. Koloniën brachten rijkdom. Europese landen hebben onderling aardig wat oorlogen gevoerd om hun koloniën. Zo'n fort kwam dan goed van pas.

Als we verder rijden, merk ik dat het eiland bergachtig is. Het bestaat uit vulkanisch gesteente. Meneer Jones brengt ons naar een strand, waar het zand zwart is en bezaaid ligt met donkere kiezelstenen. Er zijn weinig toeristen en ook geen hotels, want de kust is nogal rotsig en bergachtig.

“Weten jullie nog dat die vulkaan op Montserrat was uitgebarsten?”, vraagt tante Eline.

“Ja”, zegt Sandro. “Die mensen van het eiland moesten geëvacueerd worden. Op de teevee zag je dat overal een laag as op lag.”

“Door dat soort vulkaanuitbarstingen zijn die zwarte stranden ontstaan”, legt tante Eline uit. “Al dat as komt in zee terecht en wordt dan later weer met het zand aan land afgezet.”

“Hé, kijk een grote schelp”, roept Urving.
Het is een conch–schelp, zo eentje die helemaal in elkaar gedraaid is.

“Je kan de zee erin horen”, roept mama. Ze zet de schelp aan haar oor.

“Er liggen meer op het strand”, roept Shelley.

We zien nu overal tussen de rotsblokken conch–schelpen liggen: grote en kleine, witte, roze, lichtbruine, gevlekte. Met een tas vol schelpen gaan we terug naar het busje.

“In zee woont er een slak in de schelp”, vertelt meneer Jones. “Je kan hem eten. Het is echt een lekkernij.”

Ik pak de grootste schelp en probeer erin te kijken. Ik zie niets. Dan zet ik de opening bij mijn oor. Ik hoor wel het geluid van de zeewind. Die slak moet allang weg zijn.

We rijden over een bergachtig deel van de weg, die langs de zee loopt. Meneer Jones stopt de bus bij een open plek waar een paar bomen staan.

“Hier gaat de berg als een ravijn de zee in”, zegt hij.

We stappen uit om te kijken. Er is een reling gebouwd aan de rand.

“Ik krijg kippenvel”, zegt oom Severinus. “Stop”, roept hij dan angstig. “Niet verder!”

Als we bij de reling naar beneden kijken, zien we in de diepte de zee tegen de kust aan beuken. Voorzichtig doen we een paar stappen terug. Daar moet je niet naar beneden vallen.

“Het spookt daar”, zegt de chauffeur als we verder rijden. “De mensen komen hier niet graag. ’s Avonds al helemaal niet.”

“Hoe komt het?”, vraagt oom Severinus. Hij lijkt erg aangeslagen. Zijn stem trilt een beetje.

De chauffeur kijkt hem aan met een vreemde blik.

“Bent u Inheems?”, vraagt hij dan.

Oom Severinus is inderdaad Inheems. Hij is geboren op Matta en zijn vader was daar een bekende piái.

“Dat verklaart alles”, zegt de chauffeur. “Het heeft te maken met de geschiedenis van ons eiland. Heel vroeger was ons eiland bewoond door Inheemsen, de Taino’s.

“Taino’s zijn familie van de Arowakken”, zegt oom Severinus. In Matta wonen Arowakken.

“De Taino’s kwamen oorspronkelijk uit Zuid-Amerika”, bevestigt de chauffeur.

“Maar hebben jullie gemerkt dat er helemaal geen Inheemsen meer op St. Kitts wonen. Meer dan 90% van de inwoners stamt af van de mensen die vanuit Afrika als tot slaafgemaakten hiernaartoe zijn gebracht.”

We kijken allemaal nieuwsgierig naar meneer Jones. Wat zou er met de Inheemsen zijn gebeurd?

“Het verhaal gaat, dat de Taino’s in verzet kwamen tegen de Europeanen. Die hebben ze toen allemaal naar dit ravijn gedreven. Ze konden kiezen: doodgeschoten worden of springen.”

Nu krijg ik ook kippenvel. Wat een vreselijk verhaal is dat!

“Hebben jullie om ze gerouwd?”, vraagt oom Severinus.

“Wij waren er toen helemaal nog niet”, zegt meneer Jones, die duidelijk van Afro-Caribische afkomst is. “En ik denk niet dat de moordenaars de moeite hebben genomen hun slachtoffers te herdenken.”

Als we bij het avondeten het verhaal aan oom Jules vertellen, zegt hij bedachtzaam: “Die plek heeft een puru blaka nodig. De zielen van de Inheemsen dwalen nog rond.”

“Precies!”, roept oom Severinus. Hij slaat met zijn vuist op tafel. “Nu begrijp ik waarom ik mijn maraka, schouderdoek en hoofdtooi mee heb genomen. Iets zei me dat ik ze in mijn koffer moest stoppen.”

“Waar halen we kasiri vandaan?”, vraagt mama.

“Misschien zijn een paar flessen rum van dit eiland ook goed”, oppert tante Elfriede. “Ze hebben hier eeuwenlang suikerplantages gehad.”

Oom Severinus belt meneer Jones om hem het plan uit te leggen. Hij moet erbij zijn, met zoveel mogelijk mensen van de buurt daar. Er wordt met meneer Jones afgesproken om de volgende dag bij zonsondergang met de puru blaka te beginnen. Het zal de hele nacht duren, tot de zon weer opkomt. Oom Severinus gaat met meneer Jones op zoek naar bladeren en bloemen voor een kruidenbad. Ze maken ook de plek onder de bomen bij het ravijn schoon. Daar zal de puru blaka worden gehouden.

Het is niet te geloven hoeveel mensen naar de puru blaka komen. Meneer Jones heeft stoelen geregeld. Oom Severinus laat iedereen zijn handen en gezicht wassen met wat water uit zijn kruidenbad. Daarna pas mogen ze plaatsnemen.

Meneer Jones vertelt dat we bij elkaar zijn om de vermoorde Inheemsen op een waardige manier te herdenken. Dan zullen hun zielen eindelijk rust vinden. Oom Severinus heeft zijn schouderdoek om en zijn hoofdtooi op. Hij drinkt een klein beetje rum, schudt zijn maraka en begint te zingen. Ik versta niet wat hij zingt, maar het is een lied voor de overledenen. Hij zingt wel een uur lang. Er komen nog steeds mensen. Ze komen met kaarsen. Sommigen gooien bloemen in de zee. Ik zie mensen huilen. Wanneer oom Severinus klaar is met zingen, mogen de mensen naar voren komen om de zwevende zielen te troosten en vaarwel te zeggen. Daarna bidt oom Severinus en zingt hij weer. Hij zal de hele nacht zingen.

De rumflessen gaan rond voor wie een slokje wil nemen. Wij, de kinderen, mogen niet van onze ouders. Ik eet wel van de versnaperingen die worden uitgedeeld. Ik val in slaap op mijn stoel. Wanneer ik weer wakker word, piepen de eerste zonnestralen net boven de horizon uit. Oom Severinus zingt nog steeds. Om mij heen zitten nog overal mensen. De meesten hangen half in hun stoel. Een paar vrouwen verdelen broodjes en cups met koffie of thee. Oom Severinus begint luider te zingen en te bidden. Wanneer hij stopt, spreekt meneer Jones de mensen toe. Hij bedankt ze voor hun komst. Hij bedankt oom Severinus.

“Eindelijk, eindelijk”, zegt hij, “hebben de oorspronkelijke bewoners van ons land de eer gekregen die hen toekomt. Eindelijk kunnen hun zielen gaan rusten.”

We gaan terug naar het hotel. We hebben nog maar een dagje op St. Kitts. Die besteden we met lekker luiëren aan het strand. De volgende ochtend vertrekken we naar Suriname.

Twee maanden later stuurt meneer Jones een foto. Er is een gedenkplaat onder de boom bij het ravijn geplaatst, om de Inheemsen van het eerste uur niet te vergeten.

Ik ben Sahiem Calender, twaalf jaar, geboren in Suriname, zonder vast woonadres. Nee, ik ben geen zwerver, of misschien toch wel. Ik zwerf de wereld rond met mijn ouders, Kevin en Shaniefa Calender.

Pa en ma zijn bijzondere mensen met een bijzonder beroep. Ze zijn allebei beroepsfotograaf. Ze zijn steengoed in hun vak. Niet alleen hebben ze geweldige toestellen, maar ook enorm veel talent om steeds weer de mooiste plaatjes te schieten. Daarom krijgen ze uitdagende opdrachten van grote bedrijven en bekende magazines om de mooiste landschappen en vreemdste feesten voor hen vast te leggen.

Sinds ik klein ben, trek ik met mijn ouders mee. Ik was als baby al in een korjaal, met zwemvest aan, op weg naar een dorp in het diepe binnenland van Suriname. Ik ben ook mee geweest naar opdrachten die ze kregen in het buitenland. Eerst

waren dat opdrachten in Guyana en Brazilië, maar de laatste jaren moeten ze ook verder van huis.

Al die tijd bleven we wel in Suriname wonen, omdat mijn ouders mij niet steeds van school wilden laten wisselen. Nu ik twaalf ben, denken ze dat het me wel zal lukken om ergens anders door te gaan met de school. Ze hebben namelijk alle voorbereidingen getroffen om te verhuizen naar de Verenigde Staten van Amerika. Ze kunnen daar voor een groot reisbureau aan het werk, foto's nemen van mooie vakantiebestemmingen in de Verenigde Staten.

Ik ben er ook helemaal klaar voor. Vorig jaar hebben mijn ouders me op Engels conversatieles gezet. Ik moest leren om correct Engels te spreken in plaats van 'tv-Engels' zoals mijn docente dat noemde. Dat was een hele klus, maar nu gaat het me vrij goed af. Mijn vader is vorige maand naar Amerika gevlogen voor het regelen van een verblijf. Ik dacht dat we in een normaal huis gingen wonen. Je weet wel, zo'n echt Amerikaans huis in een woonwijk met veel bomen en fietspaden. Of een appartement in een wolkenkrabber, waar we op de twintigste verdieping zouden zitten.

Maar dat blijkt helemaal niet het geval te zijn.

"We krijgen een huis op wielen", zei pa toen hij belde.

"Een huis op wielen", riepen ma en ik tegelijk verbaasd uit.

Pa appte een foto. Het bedrijf waarvoor hij en ma gaan werken heeft een omgebouwde schoolbus ter beschikking gesteld. Amerika is ontzettend groot en zo'n huis op wielen is veel praktischer dan steeds maar heen en weer te reizen. In de schoolbus is alles aanwezig voor ons gezin. Er is een keuken, een woonkamer, een douche en een wc, maar ook een slaapkamer voor mijn ouders en één voor mezelf. Voorin zijn er twee stoelen voor de bestuurder en de rijder. Daarachter is er een werktafel voor mij. Pa vertelt dat ik les zal volgen via een on-line school voor kinderen van reizende ouders. Elke dag moet ik inloggen op de website van de school en dan krijg ik filmpjes met uitleg en opdrachten. Mijn ouders hebben een ruime werkhoek in de bus, waar ze hun foto's kunnen ontwikkelen. Ze kunnen ze daar ook bewerken op de computer.

Pa appt nog meer foto's van de bus en ma en ik krijgen er ongelooflijk veel zin in om te vertrekken. Wonen in een huis op wielen, gratis naar vele mooie bestemmingen rijden in Amerika. Wauw! Ik droom reeds over brede stranden, felgekleurde artistieke straatjes, vreemde gerechten en dennenbossen. America, here we come!

Het is eindelijk zover. Ik heb leerjaar 8 goed afgerond en de vakantie is begonnen. We vertrekken uit Suriname. De eerste opdracht van mijn ouders is een fotoverslag van de bezienswaardigheden voor mensen die met de auto of caravan reizen over de Pacific Coast Highway. Dit is een 900 kilometer lange snelweg langs de kust in de Amerikaanse staat Californië. De snelweg staat bekend om de prachtige uitzichten op het omringende landschap, dat varieert van brede stranden en blauwe zee tot ruige bergketens. Daartussen heb je bossen, wijngaarden en leuke pittoreske stadjes.

We beginnen de reis in Dana Point, een zuid-Californische stad die bekend staat om zijn strand met hoge golven; perfect voor surfers. Daar fotografeert mijn moeder de surfers met hun zongebruinde lichamen en verweerde surfplanken. Surfen is een sport waarbij de surfer, staande op zijn plank, over de branding heen gaat. Het kan alleen op plekken waar de branding met flink wat kracht naar het strand rolt. Mijn vader ligt in het zand en fotografeert de zonsondergang, de duinen en de golven die op het strand slaan. We slapen die avond op een parkeerplek bij het strand, speciaal voor huizen op wielen.

De volgende ochtend rijden we door naar Venice Beach, oftewel het strand van Venetië. Tussen de straatartiesten en lokale kunstenaars voelen mijn ouders zich helemaal thuis. Ze fotograferen, maken close-ups en genieten met volle teugen van hun werk. In de middag bezoeken we de kleine winkels. Papa fotografeert de souvenirs en kanten tafelkleden die ze verkopen. Mama praat met de eigenaar over de kunstwerken die in de etalage staan. We beëindigen de dag op het terras van een restaurant met een prachtig uitzicht op de pier in de verte. Papa en mama leggen alles vast. Van de mozaïektegeltjes op de trap van de pier tot het eten op ons bord. Ik heb ondertussen een eigen camera gekregen en ik fotografeer daarmee wat ik zelf leuk vind.

Mijn schoolwerk doe ik vroeg in de ochtend. We zijn vaak al om vijf uur 's morgens op. Ik werk dan met één van mijn ouders aan mijn schoolopdrachten. Om tien uur gaan we op pad. Als mijn ouders vroeg moeten werken, blijf ik even achter in ons huis. Zo gauw ze klaar zijn, halen ze me op en mag ik mee op pad.

De Santa Monica Pier is de volgende plek die we bezoeken. Het is echt de moeite waard. Mama neemt foto's van mij en een groep jongeren terwijl we een ritje maken in het reuzenrad in Pacific Park. Papa zit een plek voor ons in het reuzenrad en fotografeert mij van bovenuit. Ook neemt hij de mooiste shots van de pier en het strand vanuit de lucht. In Santa Monica blijven we drie dagen logeren.

Eén van die dagen slapen we in een hotel. Dit hotel werkt samen met het bedrijf waarvoor mijn ouders werken. Hier moeten mijn ouders alle mooie hoekjes van het luxehotel in beeld brengen. Ze fotograferen het zwembad met een bar erin waar je naartoe kunt zwemmen, de massagesalon en fitnessruimten, maar ook het bed dat wel van wolken gemaakt lijkt.

Naar het volgende punt van onze bestemming, Malibu, is maar een korte rit. Malibu is bekend om de filmsterren die daar grote, dure huizen hebben. Natuurlijk kan je die huizen niet zomaar fotograferen. De filmsterren zijn erg gesteld op hun privacy. Mijn ouders moeten andere kusthuizen fotograferen. Bij een 'bed-and-breakfast' hotelletje ontmoeten we Tom en Jennifer Green. Zij verhuren luxe kusthuizen aan vakantiegangers. Terwijl wij genieten van het ontbijt dat zij voor ons besteld hebben, spreken mijn ouders met hen over het werk en de klanten die ze krijgen.

Ik hoor maar de helft van het gesprek. Er is zoveel lekkers op tafel. Gele meloen, ananas in de helft doormidden gesneden en gevuld met ander fruit, eieren gebakken met stukjes bacon en een grote stapel pannenkoeken. In aparte schenkkannen is er witte en bruine chocoladesaus. Mmm.

Mijn vader heeft, voor we één stuk fruit konden pakken, zeker tien minuten lang alles op de tafel gefotografeerd. Hij heeft de obers de tafel zelfs een halve slag laten draaien, zodat de stapel pannenkoeken precies in het midden voor het open raam stond. Toen hij me de foto liet zien, begreep ik het. Op de achtergrond zag je de duinen, de zee en verschillende kusthuizen op de achtergrond.

In de middag bezoeken we de rotsachtige baaien, kliffen en landtongen bij Point Dume. Dit zijn de mooiste plekken in Californië voor toeristen die houden van rotsklimmen. Ik vind het een gevaarlijke sport. Als ik de klimmers aan de rotswanden zie hangen, ben ik altijd bang dat ze gaan vallen. De klimmers zelf krijgen er een kick van om steeds hoger te gaan. Pa zegt dat ik me geen zorgen over hen hoeft te maken. De klimmers zijn goed getraind.

De volgende plek waar we overnachten is Ventura Pier. Hier genieten papa en ik van de vissers die hun lijnen uitwerpen en allerlei vissen vangen. Er is zelfs een regenboogvis bij. De schubben lijken wel alle kleuren van de regenboog te hebben. De visser houdt zijn vangst trots omhoog voor de camera van papa. Het worden prachtige foto's! We bezoeken de historische bezienswaardigheden van de stad. Mama bezoekt een paar kunstgalerijen. Ik vind daar niet zoveel aan, maar ik heb de opdracht een werkstuk te schrijven hierover voor mijn school. Dus blijf ik zoveel mogelijk in de buurt van mama en de gids van de galerijen. Zo verzamel ik genoeg informatie voor mijn werkstuk.

Nog dezelfde nacht rijden we door naar Santa Barbara, een stad tussen glooiende heuvels en uitgestrekte wijngaarden. Hier komen vele Californische wijnen vandaan. We logeren dan ook niet op een parking van een strand, maar slapen tussen de wijnvelden op een speciale camping. Papa is al om 6 uur in de ochtend bezig met het nemen van foto's van de werkers die druiven plukken. De mooiste foto vind ik die van Juan Luis, een plukker uit Mexico, die hoog op een ladder staat en grijnzend een zware tros witte druiven omhoog houdt. Mama neemt later foto's van de toeristen die op het terras onder de wijnranken genieten van lokale gerechten. Voor het echte eten wordt gebracht, komt er een houten plankje op tafel met kaas, fruit en stukjes brood, waarbij er uiteraard van vele soorten wijnen geproefd kan worden. Ik drink voor het eerst wijn. Spannend! Een slokje uit papa's glas, maar toch... het is wijn.

"Hoe smaakt het", vraagt ma.

Ik steek mijn lip naar voren. "Ik weet niet wat de mensen eraan vinden. Geef mij maar kokoswater."

“Wijn moet je leren drinken”, zegt pa. Hij geniet wel van het fonkelend drankje in zijn glas.

“Ik vind er ook niet veel aan”, zegt ma, “maar die hoge wijnglazen op tafel staan wel sjiek.”

Mijn vrienden in Suriname houd ik op de hoogte van mijn avonturen door een blog bij te houden. Ik schrijf korte stukjes over de mensen die ik tegenkom en de plekken die we aandoen. Ook geef ik een tour door ons rijdend huis. Ik plaats steeds foto's die ik zelf heb genomen. Behalve mijn vrienden, krijg ik steeds meer andere volgers die geïnteresseerd zijn in mijn belevenissen.

De blog wordt ontdekt door een medewerker van het bedrijf waar mijn ouders voor werken. Het bedrijf vindt mijn eenvoudige verhalen perfect om ook tieners te interesseren in de vakantieplekjes die we bezoeken. De foto's zijn ook heel geschikt. De medewerker zegt dat die zijn geschoten vanuit de blik van een jongere en laten zien wat jongeren leuk vinden. Ik krijg een contract aangeboden. Ik blijf gewoon hetzelfde doen, maar de blog wordt gekoppeld aan de website van het bedrijf. Samen met ma ga ik naar een bank om een rekening te openen, want voor elke persoon die op mijn blog klikt, krijg ik geld gestort. Dit is echt een droomleven. Reizen, studeren, foto's nemen en dan nog betaald worden ook! Ik wil mijn hele leven wel wonen in een huis op wielen.

Mijn vriend Prahlad en ik zijn beiden dol op reizen en een bezoek aan New York prijkte al jaren op ons verlanglijstje. De pret van reizen begint bij ons al bij de voorbereiding.

“Hé Charles, weet jij dat New York vroeger Nieuw–Amsterdam heette?”, vroeg Prahlad.

“Natuurlijk”, antwoordde ik. “Ik ken onze geschiedenis. Als onze koloniale meesters Nieuw–Nederland niet hadden verruild voor Suriname, zouden we nu misschien Amerikanen zijn.”

“Dat zou niet gek zijn”, zei Prahlad dromerig. “Dan zouden we geen visum nodig hebben voor onze reis. Dan zouden we wonen in een wereldstad in één van de

machtigste landen van de wereld.”

Hoe zit het precies in elkaar?

In de 17e eeuw voerden de Engelsen en de Nederlanders voortdurend oorlog met elkaar om de winstgevende koloniën. Het gebied waar nu New York is, was gekoloniseerd door de Nederlanders en heette Nieuw-Nederland. Manhattan, het deel van New York dat op een eiland ligt, heette Nieuw-Amsterdam. In 1667 bezetten de Engelsen de Nederlandse kolonie Suriname en in 1673 brak de Derde Engels-Nederlandse oorlog uit. Deze duurde maar kort. Toen Nederlanders het jaar daarop, in 1674, vrede sloten met de Engelsen, verruilden ze Nieuw-Nederland voor Suriname. Nieuw-Amsterdam in Noord-Amerika kreeg de naam New York. Het fort in de bocht van de Surinamerivier, werd het Surinaamse Nieuw-Amsterdam. Het leek in die tijd een slechte deal voor de Engelsen. Suriname had zeker vijftig bloeiende plantages, terwijl New York maar een kale rots was.

Vandaag de dag is New York een wereldstad met zo’n acht en een half miljoen inwoners. In Nieuw-Amsterdam wonen nog geen 6000 mensen. De belangrijkste attractie is een openluchtmuseum.

Prahlad had folders verzameld over New York. We hadden geboekt en zouden er twee weken vakantie houden. Hij wees me een folder met een plaatje van een mooie rode ijsappel.

“New York wordt The Big Apple genoemd”, zei Prahlad, terwijl hij met zijn vinger op de appel tikte.

“Dat weet ik wel”, zei ik, “maar waarom eigenlijk?”

“Aha”, zei Prahlad, “dit keer heb ik mijn onderzoek gedaan.”

Hij vertelde dat een schrijver in de twintiger jaren van de vorige eeuw, leuke stukjes schreef over New York in de krant. De stukjes verschenen steeds onder de kop ‘Around the Big Apple’. Hij schreef ook over de paardenraces in de staat New York. Hij had de uitdrukking ‘Big Apple’ voor het eerst gehoord van de zwarte staljongens van de paardeneigenaren, die meekwamen naar de races.

Deze jongens spraken over de plek 'where the big money is', het grote prijzengeld. Voor hen was New York niet alleen groot in oppervlakte, maar ook groot in kansen.

"New York was voor hen net een grote, sappige, appel, waar je heerlijk in kan happen", zei Prahlad.

"Maar niet alleen daarom", vulde ik hem aan. Ik had zelf ook behoorlijk wat gegoogled over New York.

"In dezelfde tijd was er een bekende dansclub in Harlem, die Big Apple heette. Daar dansten ze een soort setdans die ook Big Apple heette. In 1938 verscheen een film met topdansers die 'Big Apple dancers' werden genoemd. Zo werd The Big Apple een synoniem voor New York."

"Gaan we ook naar Harlem?", vroeg Prahlad.

Harlem is een wijk in Manhattan, waar veel aan kunst wordt gedaan door zwarte artiesten. Je vindt er ook het Apollo muziektheater waar zangers zoals Duke Ellington, Jimi Hendrix, James Brown, Aretha Franklin, Michael Jackson, Elton John en John Lennon hebben opgetreden.

"We zullen zien", zei ik. "Twee weken is erg kort. Er is zoveel te zien in New York." Het internet had enorm veel informatie over New York en namen als Manhattan, Broadway en Times Square hadden voor mij een magische klank gekregen.

Eindelijk is het zover. We zijn vanuit Suriname met het vliegtuig naar Miami gegaan en daar overgestapt op een andere vlucht naar New York. We landden op de John F. Kennedy Airport en nemen van daaruit een taxi naar ons hotel. We checken in, brengen onze bagage naar de kamers en gaan enthousiast zo snel mogelijk de straat weer op om maar niets van het bruisende leven in New York te missen.

New York is een havenstad en Manhattan, het beroemdste stadsdeel, ligt op een eiland. Iedereen die de haven binnenvaart wordt verwelkomd door het Vrijheidsbeeld. Het is een standbeeld van een vrouw die een brandende fakkel

omhoog houdt. Het beeld, dat zelf 43 meter hoog is, staat op een sokkel van 47 meter. Amerika wordt ook wel 'The land of the free' genoemd. Vrijheid van geloof en van meningsuiting zijn heel belangrijk. Behalve de rijkdom van Amerika, heeft ook de vrijheid daar, een grote aantrekkingskracht op immigranten.

De zanger Frank Sinatra bezingt New York in één van zijn liederen als 'the city that never sleeps'. Natuurlijk slapen de mensen in New York wel. Sinatra heeft het over de 7th Avenue van Manhattan, meer bekend als Broadway. Dat is trouwens ook zo apart in Manhattan. De straten hebben er allemaal een nummer. Broadway slaapt nooit. 's Avonds kan je er terecht voor een musical, een show, een restaurant, maar ook gewoon voor een fatu.

The 7th Avenue is ongelooflijk lang. Terwijl we er rondwandelen, valt het ons op dat de stroom van mensen van ergens naar nergens gaat, al moet dat met een kinderwagen of in een rolstoel. Het is het zomerse hoogseizoen in de toeristenindustrie. Ondanks de brede voetpaden op Broadway kan de massa, die round the clock op de been is, niet vlot genoeg doorstromen. Het beeld van straatartiesten, van portrettekenaars tot muzikanten, die hun ding doen op het trottoir, hoort ook bij Broadway. Niemand wordt daarover boos, zelfs de burgemeester niet. De levendigheid op Broadway wordt er alleen maar groter door. Bij de verkooptafels met designertassen en –brillen voor een tientje, lijkt het zelfs net een markt.

Prahlad en ik zijn slechts twee van de duizenden toeristen die er hun ogen uitkijken. Door hun uiterlijk en taal herken ik Europeanen, Aziaten en Afrikanen, maar ook gewone Amerikanen.

Als we moe gewandeld in een restaurantje wat gaan eten, vraag ik mezelf hardop af wat er zo bijzonder is aan de 7th Avenue.

"Niets!", grinnikt Prahlad. "Dat wandelen, eten en shoppen, zouden we net zo goed in Miami kunnen doen."

Ik beweeg nadenkend mijn hoofd heen en weer.

“Toch is de sfeer hier anders”, zeg ik. “Je verwacht gewoon bijzondere dingen en dat maakt dat je hier een soort bruisende energie oppikt.”

“Ik vind die wolkenkrabbers ook machtig”, geeft Prahlad toe.

Hij heeft gelijk. De skyline van New York, en vooral Manhattan, met al die tot de hemel reikende massieve blokken cement, is wereldberoemd.

Als we weer buiten zijn, steek ik mijn hand op om een Yellow Cab, een geelgekleurde taxi, te stoppen. Er rijden ook riksja's, waarmee werklozen aan het werk zijn gezet om toeristen fietsend rond te brengen op Broadway.

Maar Prahlad en ik laten ons liever vervoeren door zo'n typische New Yorkse Yellow Cab.

Wat de stad ook levendig maakt, zijn de loeiende sirenes. Elk kwartier horen we wel het indringende geluid van de ambulance waarmee een rescue team onderweg is.

“Jongen, er gebeuren hier wel veel ongelukken”, zegt Prahlad.

Toch heb ik geen onveilig gevoel in Manhattan. De afkorting NYPD, New York Police Department, ken ik van de wereldbekende politieserie op de televisie.

De politie is demonstratief aanwezig op straat en in het verkeer.

Met de taxi zijn we zo terug bij ons hotel. De eerste dag zit erop.

De volgende dagen vliegen voorbij. Broadway, met het daaraan gelegen Times Square, blijft ons trekken. Het is het hart van de metropool en werkt als een magneet op bezoekers. Ook wij kunnen er niet onderuit. Times Square moeten we gezien hebben.

Het ironische aan Times Square is, dat het helemaal geen vierkante vorm heeft. De Nederlandse vertaling van 'square' is 'vierkant'. De plek heeft eerder de vorm van een vlinderdas en heette vroeger Long Acre Square. Het bestond uit een druk zakencentrum, deftige buurten, paardenstallen en geheime ontmoetingsplaatsen. In 1903 begon het toonaangevende nieuwsblad, de 'New York Times', met de bouw van zijn hoofdkwartier op het plein. De eigenaren van het blad bewogen het stadsbestuur ertoe om de naam van het plein te veranderen in Times Square. Hoewel we ook de metro, de ondergrondse trein, zouden kunnen nemen, laten

we ons er in een lekker ruime, gele taxi naartoe brengen. 's Avonds zijn de straten er helder verlicht, maar ook overdag is Times Square een lichtspektakel door de levensgrote elektronische billboards met veranderende beelden.

De aankondiging van een nieuwe modelijn, film, of bokswedstrijd met miljoenen aan prijzengeld kan je niet ontgaan als je op Times Square loopt. Op de massieve gebouwen flashen continu nieuwsberichten en reclames en er is entertainment voor jong en oud.

“Charles, kijk het wassenbeeldenmuseum daar”, roept Prahlad.

We hadden in Suriname al afgesproken een bezoek te brengen aan het Madame Tussauds Wax Museum. Dit is een museum met wassen beelden van bekende figuren, zowel uit de geschiedenis als van nog levende mensen. We zijn er de hele dag mee zoet. Er is van alles te zien en te beleven. “Die mensen zijn net echt”, zegt Prahlad als we een bezoek brengen aan de nagemaakte Oval Office, het kantoor van de president van Amerika.

Ook voor het Ripley's 'Believe it or Not' Odditorium kopen we een kaartje. Dit is een museum waar je allerlei onmogelijke dingen voor je ogen ziet gebeuren. Natuurlijk gaan we een paar keren naar de film. Het AMC Empire Theatre heeft maar liefst 25 zalen. Als er daar toch nog geen film is die je aantrekt, kan je aan de overkant naar het kleinere Regal Theatre gaan. Op Broadway en omgeving stikt het ook van de theaters, die continu zorgen voor shows. Het zijn veelal beroemde jazz-musicals. Sommige worden al langer dan 40 jaar vertoond. Neem bijvoorbeeld de voorstelling van de musical 'Chicago', die in 1975 van start ging.

Nog altijd trekt deze volle zalen. De meeste musicals zijn intussen ook verfilmd. Omgekeerd komt het ook veel voor dat er musicaluitvoeringen van populaire films worden gemaakt. On-line lukt het niet een kaartje te bemachtigen voor de musical die we willen zien en we hebben geen zin om op de bonnefooi in de rij te gaan staan. Ik besluit om een dvd te kopen van 'Chicago' en mee te nemen naar Suriname, waar ik er rustig naar zal kunnen kijken.

Op een vroege ochtend zien we een menigte nieuwsgierigen voor de Times Square Studios.

“Wat is er hier te doen?”, vraagt Prahlad.

Een vrouw zegt dat ze de razend populaire televisienieuwsshow Good Morning America live mee wil maken. Het is flink dringen en wij lopen door naar onze volgende attracties. We hangen rond op Rockefeller Plaza en bekijken New York vanaf de 86ste verdieping van de Empire State Building. We kijken onze ogen ook uit op de Fifth Avenue, waar veel dure designerwinkels zijn gevestigd, zoals Louis Vuitton, Kenneth Cole, Victoria's Secrets en Guess. Souvenirtjes kopen doen we op de betaalbare straatmarkten. We kopen T-shirts, petten en stickers met 'I ♥ New York' erop. Veel te snel is onze vakantie voorbij.

“We moeten echt een keer terugkomen”, zeg ik tegen Prahlad in de taxi naar de luchthaven. “Het liefst eind van het jaar. Dan kunnen we de oudjaarstraditie van Times Square meemaken.”

Elk jaar komen er tienduizenden toeristen naar Times Square voor deze viering. Gezamenlijk tellen ze de laatste seconden van het jaar af en om één seconde over twaalf wordt dan een bal, de Nieuwjaarsbal, vanaf de vlaggenmast naar beneden losgelaten. Daarna barst er een enorme streetparty los.

“Goed idee”, reageert Prahlad enthousiast. “Dan kunnen we ook een kijkje gaan nemen op de plekken waar we dit keer niet aan toe zijn gekomen: Harlem, Central Park, Chinatown, Little Italy, Queens en Soho, de kunstbuurt.”

Op de luchthaven koop ik nog een laatste T-shirt. Aan de voorkant prijkt een grote appel.

“Kijk!”, zeg ik tegen Prahlad, terwijl ik hem het shirt laat zien. “We hebben geproefd van de The Big Apple. Het was lekker en smaakt naar meer.”

Hallo Josta, hoe gaat het met je, meisje? Eindelijk heb ik tijd om je te mailen. Ja, ik weet het, ik heb je beloofd uitgebreid te schrijven over mijn vakantie in Holland, maar er was zoveel te zien en te doen, dat ik nu pas een gaatje heb gevonden om achter de computer te zitten.

We zijn om half drie de stad uitgegaan: mijn vader, mijn neef Edmund en ik. Oom Milando heeft ons weggebracht met zijn busje. Daarin had hij genoeg plaats voor ons en onze bagage. We hadden alle drie een grote koffer, een trolley en een handtas, vol met onze eigen spullen en cadeautjes voor de familie in Holland.

Oom Milando plaagde me. "Loes, je gaat bibberen van de kou, want het is winter daar."

Pa zei: “Kou is ook leuk, vooral als er sneeuw valt. En we hebben winterjassen bij ons.”

Op dat moment wilde ik best een beetje kou, want het was echt heet op de weg. Indira Ghandiweg had weer file. We waren net op tijd. In het vliegtuig gingen de lichten uit, nadat we wat te eten hadden gehad. Het was slaaptijd. Toen de lichten weer aangingen, waren we in de buurt van Engeland. Ik was nieuwsgierig en keek aldoo naar beneden. Eindelijk zag ik Nederland. Ik zag veel kanalen, veel water, veel wegen. De auto's op de wegen leken wel speelgoedauto's. Om half acht 's morgens (Hollandse tijd) zijn we geland. In Suriname was het half drie in de ochtend.

Na ons vliegtuig of misschien tegelijk met ons vliegtuig zijn meer dan zeven andere vliegtuigen geland. Dat wil zeggen dat veel mensen hun bagage gingen ophalen. Borden gaven aan hoe je moest lopen naar de bagagebanden. Op tv-schermen stond aangegeven dat de mensen van de vlucht uit Suriname moesten zijn bij bagageband 19.

Oom Frits, een broer van mijn vader, was ons komen ophalen. “Mijn auto staat in de parkeergarage, maar laten we eerst iets gaan drinken”, stelde hij voor. “Dan kunnen jullie even je ogen de kost geven. Neem dan ook je winterjas uit je handbagage. A kowru dya.”

We liepen door iets als een mall. Bij het café waar we wilden zitten, waren alle stoelen bezet. Alleen bij de bar waren nog vier krukken vrij.

“Wat zal het zijn?”, werd aan ons gevraagd door de barman. Mijn vader en oom namen koffie. Ik bestelde een kop thee en neef Edmund, die net als ik voor het eerst in Nederland was, zei: “Cherry graag.” Pa en oom Frits keken elkaar op een eigenaardige manier aan.

De kopjes met thee en koffie werden neergezet en neef Edmund kreeg een lang smal glas met iets lichtbruins, doorschijnends erin. Hij rook eraan.

“Het ruikt naar alcohol, ik heb gewoon rode soft besteld.”

Mijn vader en oom Frits begonnen te lachen. Ze wisten dat dit zou gebeuren. In Nederland weten ze niet dat rode soft, zoals Fernandes Bottling die bij ons maakt,

‘Cherry’ wordt genoemd. In Nederland kennen ze ‘sherry’ als een alcoholische drank uit Spanje. Oom Frits en mijn vader hebben de sherry opgedronken. Edmund kreeg een appelsap.

Pa, Edmund en ik blijven bij mijn tante, tante Warsha. Ze is een zus van mijn vader. Ze woont alleen in een ‘doorzonwoning’; daar bedoelen ze in Nederland mee dat je helemaal dwars door het huis kan kijken naar de achtertuin. Tante Warsha woont in Schalkwijk. Het is één van de mooiste dorpen van Nederland. Tante vertelde dat het oude gedeelte van Schalkwijk een lintdorp is. Zo’n dorp heeft één lange straat, zonder zijstraten, en aan beide kanten van de straat zijn er huizen. Vroeger hadden deze dorpen aan de rand een soort plein, waar het vee verzameld werd, voordat de boeren hun beesten naar hun eigen boerderij brachten. Dat plein heette ‘de brink’. Weet je, Paramaribo had vroeger ook zoiets, Het Gemene Land. Dat is nu de Gemenelandsweg. Die ligt niet meer aan de rand van Paramaribo, want er is zoveel bijgebouwd.

Sinds we hier zijn, vriest het. Niemand heeft me gestuurd om in de winter met vakantie te komen in Holland, dus ik moet niet klagen. Maar meisje, het is koud! Het vriest, dat wil zeggen dat alle water ijs wordt, net als ijsblok in de vriezer. Van tante Warsha moet ik van alles aan, voordat ik naar buiten ga. Een T-shirt, daarover een blouse, dan een trui en dan pas je winterjas. Om je nek een sjaal, op je hoofd een muts en aan je handen handschoenen of wanten. Wat een want is? Dat is een soort handschoen, waar de duim een aparte ruimte heeft en de vier andere vingers bij elkaar zijn in een ander gedeelte. Je handen blijven warmer in wanten dan in handschoenen. De meeste kinderen hebben wanten aan. O ja, sokken ben ik vergeten en dichte schoenen. Van mijn tante moest ik twee directoires aan, hier zeggen ze ‘slipjes’.

In Holland hebben de meeste huizen een sleuf in de voordeur waar de postbode de brieven door naar binnen kan schuiven. Het heeft hier twee weken achter elkaar hard gewaaid. Zodra ik naar de voordeur liep, hoorde en voelde ik de wind naar binnen waaien door de brievensleuf. Mijn rok waaide er zelfs van op. Ik moest dan denken aan dat liedje dat mijn tante vroeger zong.
Hoor de wind waait door de bomen,
hier in huis zelfs waait de wind.

Nu pas begrijp ik wat de woorden van het liedje betekenen.

Het huis van tante heeft centrale verwarming. In een boiler wordt water heel warm gemaakt. Vanuit de boiler gaan buizen met dat warme water erin naar alle kamers. Een soort waterleiding met heet water erin. Zo wordt het huis verwarmd. Met een thermostaat, een apparaat waarmee de boiler aan en uitgezet wordt, kan je de warmte regelen. Tante heeft haar thermostaat op 18 graden. Het wordt niet echt warm zoals bij ons, maar je hoeft in huis geen jas aan te trekken. Wel een dikke trui. Alleen in de voorzaal vind ik het een beetje lekker warm, want in de voorzaal, hier zeggen ze 'woonkamer', heeft tante een open haard. Dat is een soort open stenen kast tegen een muur, waar een vuur brandt. De rook gaat door een pijp helemaal omhoog naar het dak. Dat noemen ze een schoorsteen. Als de haard aan is, komt er rook uit de schoorsteen. Het is heel gezellig. We drinken koffie en chocolademelk, eten lekkere koekjes of taart en praten tori. Soms doen we spelletjes of we kijken televisie. Ze hebben wel 100 kanalen hier.

De feestdagen waren superleuk. Tante had een mooi versierde kerstboom in de woonkamer en daar lagen cadeautjes onder die we op kerstochtend open mochten maken. Ik had voor tante een kotomisipop uit Suriname meegenomen. Ze was er heel blij mee. Er kwam veel familie op bezoek, nichtjes en neefjes van mij die hier wonen. Op Nieuwjaar was de familie weer op bezoek. We hebben Surinaams gegeten. Het lekkerst waren de batyaw frita. Ik heb tante geholpen een punch te maken.

De meeste fun is hier dus binnen. Als je naar buiten gaat, is het alsof je in een diepvries belandt. De wind is koud, de regen is koud, sneeuw is koud. Sneeuw vond ik altijd mooi op plaatjes en op de televisie. Het is ook mooi in het echt, maar koud! Ik ben met Edmund sneeuwballen gaan maken. We hebben die op elkaar gegooid. Als een sneeuwbal je raakt, gaat het 'patsj' uit elkaar. Buiten is alle water ijs geworden. Zelfs het kanaal langs het dorp is bevroren. De boten kunnen niet eens varen. Toch houden Hollanders van vriesweer, want dan kunnen ze gaan schaatsen. Een schaats is een soort schoen met een smalle ijzeren staaf eronder. Je kan mooi glijden over het ijs met zo'n schaats. Edmund en ik hebben het geprobeerd. We zijn wel vaak op onze billen gevallen voordat we vooruit konden op de schaatsen.

Ze hebben hier in Holland iets dat ze Elfstedentocht noemen. Het is een schaatstocht van 200 kilometer lang, langs elf steden in de provincie Friesland. De steden liggen allemaal aan het water. De tocht kan alleen gemaakt worden als het zo hard heeft gevoren dat het ijs op de route behoorlijk dik is. Elk jaar kijken de Hollanders ernaar uit. Ook dit jaar was er een hype. Op de televisie zag ik hoe de ijsmeesters elke dag het ijs op de route checkten.

De tocht begint in Leeuwarden, de hoofdstad van Friesland. Daarna gaan de schaatsers langs Sneek, IJlst, Sloten, Stavoren, Hindeloopen, Workum, Bolsward, Harlingen, Franeker en Dokkum en terug naar Leeuwarden. Meisje, ik heb de route opgezocht op de kaart, goed voor mijn aardrijkskunde. Maar weet je dat het ijs sinds 1997 niet dik genoeg is geweest om de Elfstedentocht te doen. En ook toen hadden ze problemen.

Wat was er gebeurd? Twee weken had het zo hard gewaaid, dat het water niet overal bevroren was. Er waren gaten in het ijs. Zo'n gat noemen ze een wak. Dat betekent dat je mooi ijs hebt en dan ineens geen ijs, maar steenkoud water. Levensgevaarlijk, want als je in zo'n wak valt, ben je gauw dood. Je lichaam kan niet lang tegen dat vreselijk koude water. Omdat in 1997 maar op drie plaatsen grote wakken waren en de Hollanders toch een Elfstedentocht wilden houden, hebben ze met vrachtwagens grote ijsblokken van andere plaatsen gehaald. Deze ijsblokken hebben ze in de drie wakken gegooid. En warempel, de wakken zijn dichtgevroren. Weet je hoe ze dit noemen in Holland? IJstransplantatie! Het leek er bijna op dat het dit jaar weer zou gebeuren. De Hollanders kraakten echt. Maar als het hard waait, dan beweegt het water in het midden te veel en kan het niet bevriezen, geen ijs worden.

Dus tot nu toe was er dit jaar geen Elfstedentocht. Maar de winter duurt nog tot maart, dus misschien, als het een hele week heel hard vriest, lukt het nog. Intussen kunnen de Hollanders kortere stukjes schaatsen op natuurijs, dus op bevroren kreekjes, vijvers en meertjes. Het blijft wel uitkijken voor de wakken. Die blijven gevaarlijk, vooral voor kinderen. Daar hebben ze hier in Holland ook weer iets op gevonden. Ze leren de kinderen in het zwembad hoe ze uit zo'n wak moeten komen. Wat doen ze dan? Ze nemen een groot stuk zwart landbouwplastic en spannen dat over het zwembad en maken daar een of meerdere gaten in, zoals een wak er uit ziet als je in het water gevallen bent.

De kinderen moeten in het water springen en zelf kijken waar ze eruit kunnen komen. Natuurlijk zijn er duikers in het water om de kinderen in de gaten te houden.

Tante Warsha heeft een vijvertje in haar tuin. Ik heb gezien dat er een dikke laag ijs op ligt, maar niet alle water is bevroren. Aan de randen is geen ijs. Gelukkig maar, want als alles dichtvriest krijgen de visjes erin geen zuurstof meer en gaan ze dood. Tante Warsha let erop dat de vijver niet helemaal dicht vriest.

Ik weet het niet hoor, of het wel prettig is om in de winter in Holland met vakantie te komen. Want bij heel veel bomen zie je alleen maar kale takken, alle bladeren zijn weg. Ze lijken wel dood. Alleen de 'kerstbomen' zijn nog groen. Maar die hebben naalden en geen bladeren.

Als je eens een keertje wil gaan, baya, ga alleen in de winter als je van kou houdt. Tante Warsha zegt dat het in de zomer heel anders is. Dan hoeft je niet zoveel kleren aan. Dan is het soms nog warmer dan in Suriname. Ze heeft ons al uitgenodigd om ook in de zomer te komen logeren. Maar zo lang hoeft ik niet op de warmte te wachten. Volgende week is mijn vakantie voorbij. Dus, lieve Josta, tot gauw bij 30 graden Celsius. Je vriendin, Loes.

Rowena en Alex woonden tot vorig jaar met hun moeder op Lelydorp. Drie jaren daarvoor leerde hun moeder Peter kennen. Peter was een vriend van haar broer, oom Wassim, die in Nederland woonde. De twee mannen waren samen naar Suriname gekomen voor vakantie. Peter had van Wassim veel over zijn geboorteland gehoord. Hij was benieuwd of Suriname werkelijk zo mooi was als Wassim vertelde. Die eerste vakantie was hem uitstekend bevallen. Wassim en Peter hadden veel tijd doorgebracht met mama en na de vakantie werden zij en Peter Facebook-vrienden. Rowena en Alex konden de berichten ook volgen en merkten dat Peter heel speciaal werd voor hun moeder. Steeds vaker belde hij haar ook op en altijd vroeg hij hoe het met Rowena en Alex ging. Hij kwam nog eens op vakantie, en ze hadden een leuke tijd met hun viertjes. Mama straalde en lachte de hele tijd. Niet lang daarna belde Peter op een avond vanuit Nederland. Hij vroeg een beetje zenuwachtig aan Alex en Rowena of ze het

leuk zouden vinden als hij met hun moeder zou trouwen.

“Rowena, kind, even bij de les blijven.” Rowena schoot op uit haar gemijmer. Oei! Ze zat in de klas en de juf had blijkbaar door dat ze mijlenver weg zat met haar gedachten. Er was zoveel gebeurd de afgelopen tijd. Mama was getrouwd, Peter was hun nieuwe papa geworden en ze waren verhuisd naar Nederland. Zij en haar broer zaten op de rooms–katholieke basisschool St. Adelbertus in Alkmaar. Ze hadden het naar hun zin daar. De leerkrachten waren aardig en onder de leerlingen hadden ze veel nieuwe vrienden gemaakt.

Snel werkte Rowena verder aan de rekensommen. Ze moest echt zien alle opdrachten af te krijgen. Het was de laatste week voor de zomervakantie. Over twee dagen gingen ze op schoolreis en daarna zou er ook niet veel meer komen van ‘echt’ schoolwerk.

“Zo, tijd voor het maken van afspraken over de Texelreis”, zei juf Willemien even later. “Vandaag bespreken we wat je mee moet nemen. Kijk ik heb een paklijst voor elk.”

De St. Adelbertusschool ging elk jaar naar Texel, een eiland in de Waddenzee, aan de noordkust van Nederland. Het had prachtige stranden waar veel toeristen kwamen. De leerlingen zouden er twee dagen kamperen op een boerderij.

Woensdagochtend om acht uur reed een grote touringcar de straat van de school in. Hij toeterde luid en stopte bij de groep wachtende leerlingen. Opgewonden gaven die hun rugzakken af aan de chauffeur. Juf Willemien controleerde de presentielijst terwijl de leerlingen instapten. Meester Jan, de coolste meester van de school, deelde programmamappen uit. Toen de bus de straat uitreed, weer toeterend, werden de leerlingen uitgezwaaid door een heleboel ouders, waaronder mama en Peter.

Rowena zat opgetogen naast Katja, een meisje met oranje-rood haar en sproeten op haar neus. Alex zat bij zijn nieuwe vriend Dirk, vooraan in de bus. Alex en Rowena hadden nog nooit in zo’n bus gezeten. De bus was hoog en had onderaan grote bergruimtes. Er waren zelfs twee toiletten. Rowena moest even gaan ‘plassen’, alleen om te zien hoe het toilet eruit zag. Het verschilde niet veel van de toiletten op school, alleen was het zitgedeelte hoger geplaatst. Het was alsof

je op een troon ging zitten.

Er was niet veel verkeer en drie kwartier later kwamen ze aan in Den Helder. Van daaruit zouden ze met een veer de oversteek maken naar Texel. De chauffeur reed langs een hoge dam aan de linkerkant en een sloot en kleine huisjes aan de rechterkant.

Katja riep: “Kijk! de boot!”

Alle kinderen rekten zich zoveel mogelijk uit om te zien wat voor hen lag. Inderdaad. Ze hadden de veerhaven van Den Helder bereikt en de veerboot kwam net aan. In de verte zagen ze nog een veerboot, maar die voer van hen af.

“Kom jongens”, riep meester Jan. “Uitstappen, tassen pakken, kaartje uit je map halen en in de rij.”

“Dit is machtig”, zuchtte Dirk naast Alex.

“Ja, machtig”, herhaalde Alex.

De leerlingen vormden snel een rij en meester Jan en juf Willemien letten erop dat ze hun bootkaartje gereed hielden. Wat was het goed georganiseerd. Rowena keek haar ogen uit. Op het kaartje voor de boot was er een tekening van de boot afgedrukt. Het kaartje gaf toegang voor een heen-en-terugreis. Ze moesten langs een mevrouw die hun kaartje checkte en dan gingen ze een trap op naar de instapplaats. Daar konden ze de veerboot door grote open ramen beter zien. Hij voer net de haven in.

Het was zomer, het toeristenseizoen, dus gingen er twee boten heen en weer tussen Texel en het vasteland. De kinderen zouden vertrekken op de nieuwste boot, de Texelstroom.

“Yes guys, we kunnen aan boord”, riep de meester. “Een rij maken en rechts houden.”

De glazen deuren die naar een loopbrug leidden, schoven open en de leerlingen liepen achter de meester aan over de loopbrug. Links van hen, op een apart deel, reden auto's van de boot. Juf Willemien had in de les over Texel al verteld dat de

auto's eerst van de boot afgaan en dat daarna de auto's vanuit het vasteland aan boord mogen.

Op de boot kwamen ze, via schuifdeuren die je moest openen door op een grote rode knop te drukken, in een grote ruimte met bankjes en tafels. Er was van alles te koop: koffie, soep, broodjes. Er was zelfs een souvenirwinkeltje.

"Juf Willemien blijft binnen met de tassen en de kids die niet naar buiten willen", riep meester Jan. "Wie naar het balkon wil, mag nu met mij meekomen."

Het grootste deel van de kinderen volgde meester Jan naar het balkon. Aan de zijkant van de boot kon je over de reling kijken. De zee was rustig en de lucht stralend blauw. Er vlogen grote witte vogels om hen heen.

"Kijk! Sabaku's", riep Alex. De witte vogels herinnerden hem aan de witte reigers die je heel veel in Suriname tegenkomt.

"Dit zijn meeuwen", zei meester Jan. "Je ziet ze veel bij de kusten aan zee." Een mevrouw gooide een stukje brood voor de vogels en nog in de lucht pikte een meeuw het.

"Alex, heb je dat gezien!"

Rowena greep haar broer bij de arm.

"Ay, die vogels zijn helemaal niet bang!"

"Die anderen in Su gaan dit nooit geloven."

Snel pakte Alex zijn telefoon.

"We zullen ze het laten zien", zei hij, terwijl hij het 'live' knopje op zijn Facebookpage aanklikte. Katja en Dirk kwamen bij hen staan. Enthousiast snoven ze de zilte zeelucht op.

Twintig minuten later kwamen ze aan op Texel. Er stonden al minibussen te wachten met het logo van de boerderij op de zijdeuren. De kampeerboerderij heette De Steenhoeve en lag in de buurt van het dorpje De Koog. Onderweg keken de kinderen hun ogen uit. Rowena vond de groene velden lijken op de

rijstvelden die ze in Nickerie weleens had gezien. Texel stond bekend om het kweken van schapen, dus was het geen verrassing dat er overal weilanden vol schapen te zien waren. Op het kampeerterrein stonden de tenten al te wachten.

“Jongens bij meester Jan, meisjes bij mij”, riep juf Willemien.

Binnen een uur was iedereen geïnstalleerd en had boer Hermen hen een rondleiding over de boerencamping gegeven.

Op het programma stond nu een fietstocht naar het bos. Rowena, Alex en hun vrienden vonden snel een geschikte fiets tussen de vele huurfietsen. Toen iedereen voorzien was, reed de groep met meester Jan vooraan het verharde fietspad op. Het fietspad liep eerst langs een verkeersweg en ging daarna het bos in. Ze kwamen over pittoreske bruggetjes en langs brede sloten.

“Meester, kun je hier hengelen, uh..., ik bedoel vissen?”, vroeg Alex die naast de meester fietste.

“Nee, in deze sloten mag niet gevestigd worden, helaas. Er zijn wel speciale visplekken, maar de meeste Texelaars eten vis uit de zee.”

Het fietspad ging tussen dennenbomen door naar Fonteinsnol, een uitkijktoren in het bos.

“Nol is een ander woord voor duin”, legde juf Willemien uit. Hier was vroeger een duin met een waterbron. De bron is opgedroogd en toen is er een uitkijktoren gebouwd.”

De leerlingen beklommen de houten uitkijktoren. Boven hadden ze een prachtig uitzicht over Texel. Ze konden het dennenbos overzien en de schapenweiden. In de verte lag de zee.

Toen ze weer beneden waren, pakten ze de fietsen en reden naar het pannenkoekenhuis Catharinahoeve. Op de menukaart stonden wel veertig verschillende pannenkoeken, waaruit de leerlingen mochten kiezen.

“Alleen gulung gulung hebben ze niet”, zei Alex tegen Rowena. Hij dacht met een beetje heimwee aan de roze Javaanse pannenkoekjes die populair waren in de warungs van Lelydorp.

“Ze hebben geen geraspte kokosnoot hier”, merkte Rowena op. “Anders zou ik ze wijzen hoe ze gulung gulung moeten maken”, grapte ze verder.

Alex koos uiteindelijk voor een pannenkoek met kaas en bacon, terwijl Rowena er één met kaneel, appel en poedersuiker nam. Wat waren de koeken groot! Wel twee keer zo groot als een gulung gulung. De kinderen aten hun buikjes rond. Het werd al donker toen ze het restaurant verlieten, en al bijna tijd om de slaapzakken op te zoeken. Rowena had gemerkt dat in Holland het lang licht bleef in de zomer. Het was bijna negen uur 's avonds toen de zon langzaam onder begon te gaan.

Na een korte nacht, vanwege het vele ‘tori’ praten, mochten de leerlingen de volgende ochtend vroeg boer Hermen helpen met het verzorgen van de dieren op de boerderij.

“Voorzichtig met de lammetjes. We geven deze de fles, omdat de moeder wat verzwakt is”, legde de boer uit. Alex hield uiterst voorzichtig een lammetje vast en Dirk gaf het een flesje. Rowena bleef een beetje schichtig op een afstand kijken. Ze hield niet zo van dieren aanraken. De Nederlandse kinderen vonden dat zo te zien juist geweldig. Katja lag in het hooi een lammetje te knuffelen.

‘leuw’, dacht Rowena. ‘Liever zij dan ik.’

“Zo, het ontbijt is klaar. Opschieten jongens en meisjes, want over een half uurtje gaan we op weg.”

De kinderen waren reuze benieuwd waar ze naartoe zouden gaan. Meester Jan had alleen gezegd dat ze naar het dorpje Oude Schild zouden gaan. Wat ze daar gingen doen was een verrassing. De ouders waren ervan op de hoogte, maar hoe de kinderen hen ook gesmeekt hadden, ze hadden niets losgelaten. Ze reden achter meester Jan aan naar de waterkant, waar heel wat vissersboten lagen gemeerd. Ze moesten hun fietsen in de fietsenstalling achterlaten.

“Allen aan boord!”, riep meester Jan opgewekt.

Aan boord? Toen lazen ze het bord ‘Piet Plezier, pleziervisserij’. Joelend renden de leerlingen de wachtende vissersboot op. Het was een grote boot met donkerblauwe en witte strepen en hoge masten. De boot voer onder luid gejuich

de haven van Oude Schild uit, de Waddenzee op. De ruige vissers gooiden grote netten uit en haalden die met een machine weer op. De vangst werd in een grote bak in het midden gedumpt. De leerlingen mochten daarin kijken en een grote visser die zei dat hij Piet Plezier heette, legde uit wat erin lag.

“Kleine krabbetjes en kijk..., ook een paling en daar een zeebaars. Deze gooien we terug. Met de kleinere netten vangen we garnalen. Kom mee.”

De leerlingen liepen naar een andere bak, waarin een heleboel kleine garnalen krioelden.

“Deze worden aan boord gekookt in zoutwater en dan mag je ze proeven. Gaan jullie maar mee met Koos, dan krijg je een bakje.”

Alex proefde van de garnalen maar vond ze rauwig.

“Het smaakt lala”, zei hij tegen Rowena, maar die liet zich de garnalen goed smaken.

Na de vstrip gingen ze met zijn allen in een restaurant het middagmaal gebruiken en daarna was het tijd om in te pakken. Terug naar school, terug naar huis.

Alex checkte zijn Facebook. Sinds hij op Texel was begonnen met posten had hij honderden reacties gehad. Veel van zijn mati's in Suriname wilden ook weleens een reisje maken naar Texel.

Rowena lachte. “Je hebt mooi reclame gemaakt voor het eiland. Maar het mag ook wel. Texel is leuke vakantiebestemming.”

Stefanie Arduin is twaalf, Surinaamse en... de dochter van een ambassadeur. Een ambassadeur is een persoon die de regering van zijn of haar land vertegenwoordigt in een ander land. Stefanies vader, meneer Clifton Arduin, vertegenwoordigt ons land in België, een land in Europa.

Als je van Suriname naar België wil gaan, maak je eerst een vliegreis naar Amsterdam van meer dan acht uur. Daarna is het nog twee tot drie uur rijden naar Brussel, de hoofdstad van België.

Vorig jaar is Stefanie met haar broertje, oma en vader naar Brussel verhuisd. Ze blijven er nog zeker 3 jaar. Stefanies moeder is overleden toen Stefanie twee jaar oud was. Haar oma, oma Winnie Arduin, zorgt al jaren voor haar kleinkinderen. Ze heeft het tweetal opgevoed met de regels die zij vroeger

geleerd heeft. Geen lawaai maken, rustig zijn en jezelf niet vies maken.

Buiten in de regen spelen was streng verboden.

“Je denkt dat je elite bent”, riepen de kinderen van de buurt, wanneer Stefanie niet met hun ruwe spelletjes wilde meedoen.

In België begon oma Winnie te twijfelen aan de opvoeding die ze haar heeft gegeven. Het werd zomer en de Belgen vonden het heerlijk om na een koude winter het zonnetje buiten op te zoeken. Maar Stefanie bleef binnen met een boek. Ze had geen vrienden gemaakt in het eerste jaar in België. Ondanks zijn drukke werkzaamheden was het ook Stefanies vader opgevallen dat zijn dochter zich vaak terugtrok in haar kamer.

“Dit is niet goed, ma”, sprak meneer Arduin resoluut. “We moeten iets doen. Stefanie moet wat meer met andere kinderen bemoeien.”

“Misschien heb ik haar te netjes opgevoed”, zuchtte oma.

Het was nog niet te laat, maar hoe zouden ze het aanpakken?

De boodschappen van de supermarkt werden bezorgd. Mevrouw Arduin maakte zoals gewoonlijk een babbeltje met Emir, de Turkse bezorger.

“Emir, jij hebt een dochter van 11 toch?”

“Ja, mevrouw Arduin.”

“Wat doet ze in de zomervakantie?”

Emir lachte breed. “Al jaren staan er twee jeugdkampen op haar schema.” Het gelaat van mevrouw Arduin klaarde op?

“Wat is dat en hoe werkt het?”, vroeg ze snel.

“Nou, je kijkt op de website van GoJo, een jongerenorganisatie. Daar kun je zien welke zomervakanties ze aanbieden. Onze Esila doet elk jaar aan een kamp in de Ardennen mee. Het kamp heet Let’s go outdoor.”

Mevrouw Arduin wist dat de Ardennen een bergachtige, bosrijke streek was in

België waar veel toeristen naartoe gingen.

“Dit jaar gaat Esila voor een tweede keer mee op het kamp voor kinderen van tien tot twaalf jaar. Daarvoor zat ze bij de acht– tot tienjarigen. Het is een kamp waarbij ze verschillende buitenactiviteiten doen en een beetje leren overleven”, vertelde Emir verder.

Mevrouw Arduin stond nog net niet te dansen van vreugde. Emir had deze ‘nette dame’ nooit zo opgetogen gezien.

“Emir, jij brengt DE oplossing met je mee”, zei mevrouw Arduin, zijn handen schuddend. “Dit moet Steffy proberen!”

“Steffy? Bedoelt u Stefanie, de dochter van de ambassadeur? Sorry dat ik het zeg mevrouw, maar denkt u echt dat zo een kamp iets voor haar is? Die kinderen op het kamp zijn ehm ehm... niet zo netjes als zij. Ik bedoel... Esila komt altijd met een berg vuile kleren terug van het kamp en uw kleindochter is zo keurig.”

“Precies daarom moet ze erheen. Wat is die website?”

Nog steeds twijfelend gaf Emir het webadres aan mevrouw Arduin. Die bedankte hem met een flinke fooi. Hoofdschuddend reed Emir weg.

“Wat had hij gedaan?!”

Nadat oma Winnie online een plek voor Steffie had gereserveerd, belde ze haar zoon om het nieuws te delen. Die twijfelde even, maar zei toch dat ze het konden proberen. Stefanie, die geleerd had om volwassenen niet tegen te spreken, was verbaasd, maar stemde toe.

Drie weken daarna, op een zonnige woensdagochtend, was het zover. Dertig kinderen werden voor het kantoor van GoJo opgehaald met een touringcar. Keurig gekleed in een witte short en bijpassend T-shirt stond Stefanie naast oma Winnie te wachten tot haar naam werd genoemd. Ze had eerst een hele tijd naar haar in witte tennisschoenen gehulde voeten staan staren. De andere kinderen zagen er zo anders uit in hun gerafelde shorts, afgetrapte schoenen en verschoten rugtassen.

“Esila Demir, Juan Alberto, Lieven Gerrits, Gilberto Awakwame, Stefanie Arduin...”

“Dag oma”, zei ze zachtjes.

Oma Winnie gaf haar kleindochter een brasa. “Gudu, probeer te genieten en vergeet alle netheidsregels van je oude oma even.”

Stefanie meldde zich aan bij hun reisleader, een meisje van in de twintig. Ze heette Maya. Even keek ze verbaasd naar Stefanie’s outfit. Toen was het alsof ze zich iets herinnerde.

“Jij bent Stefanie, de dochter van de Surinaamse ambassadeur.”

“Ja, hoe weet u dat?”

“Je oma heeft je bij mij aangemeld. Welkom bij de GoJo-familie.”

Maya schoot in de lach toen Stefanie haar een hand wilde geven.

“Hier doen we het anders hoor. Wie doet het voor?”

Een blonde jongen met een geel petje op en een meisje met gitzwart glanzend haar gingen tegenover elkaar staan. Ze stampten met de rechtervoet op de grond.

“1, 2, 1, 2, 3, let’s go outdoor!”, riepen ze.

Verbouwereerd keek Stefanie hen aan.

“Kom, doe mee!”, riep het meisje. Ze deed het voor en heel voorzichtig deed Stefanie mee. Oma keek vanuit een afstand toe. ‘Dat moet goedkomen’, dacht ze.

De busreis was gezellig. Het meisje met het zwarte haar was naast Stefanie komen zitten en praatte honderduit over het kamp en alles wat ze zouden beleven. Esila heette ze en ze kon zwemmen, kanovaren, bergbeklimmen en zelfs zeilen. Stefanie hing aan haar lippen.

“Kijk, dit is mijn favoriete stuk van de reis”, wees Esila.

Ze reden Grand-Bru binnen, een klein dorpje in de Ardennen.

Er waren smalle straten met huisjes waaraan manden vol bloeiende bloemen hingen.

Links zagen ze in de verte hoge grijze rotsen, rechts een maisveld. De camping waar ze zouden overnachten, stond aan de voet van een berg. Wat was het er prachtig! De andere reisleiders waren een dag vooraf afgereisd om de voorbereidingen te treffen. Ze kwamen ze tegemoet, toen de bus het terrein opreed.

“1, 2, 1, 2, 3, let’s go outdoor!”, riepen ze stampend met hun voet. Er waren drie jongemannen en drie jongedames. Ze hadden allen een oranje kampshirt aan met het logo van GoJo erop.

Stefanie volgde Esila. Met hun bagage liepen ze naar de open kampplek, die voor hen was gereserveerd. Er stond een grote open tent klaar. Daar kregen ze een beker limonade en een wafel met poedersuiker.

“We hebben de tenten klaargelegd voor jullie. Zoals de meesten van jullie weten, is dit een doe–het–zelf kamp. Je gaat dus met een begeleider en jouw tentgenoten de tent opzetten.”

‘O, hemel’, dacht Stefanie.

Ze had nog nooit in een tent geslapen, laat staan er één opgezet. Fanisha, één van de reisleiders noemde haar naam. Ze moest zich aansluiten bij de groep waar Fanisha de leiding van had. Gelukkig zat Esila in dezelfde groep. Er waren nog drie andere meisjes die bij hen in de tent kwamen: Jessica, Ana–Lisa en Femke. Femke was ook voor het eerst mee, waardoor Stefanie zich niet de enige vreemde eend in de bijt voelde. De andere meisjes en Fanisha lieten stap voor stap zien hoe ze de tent moesten opzetten. Stefanie en Femke keken toe en mochten daarna helpen om de stappen uit te voeren.

Toen ze klaar waren zei Fanisha: “Zo! Tassen in de tent en dan terug naar de hoofdtent.”

Ze vertrokken meteen voor een activiteit die een ‘dropping’ werd genoemd.

“We gaan jullie afzetten, wij vertrekken terug en jullie moeten de weg naar de camping zelf vinden.

De route is elk jaar anders, dus let goed op!”, legde één van de reisleiders uit.

“Dat lukt me nooit”, fluisterde Stefanie tegen Esila.

“We zijn samen”, stelde deze haar gerust. “Je moet proberen zoveel mogelijk herkenningspunten te onthouden, bijvoorbeeld een boom met een gat erin.”

De tocht ging over de camping, over een klein bruggetje en door het bos. Er waren veel dennenbomen en veel open plekken. Stefanie zag een groepje rood-witte paddenstoelen in het gras bij één van de open plekken. Op het eind van de tocht moesten kinderen een tijdje uitrusten. De reisleiders gingen meteen terug naar het kamp. De kinderen ploften neer op de grond, die was bezaaid met dennennaalden. Stefanie haalde een servet uit haar zak, spreidde het open en ging erop zitten. Femke en Esila schoten in de lach.

“Wat doe je nou?! Zie je waarom wij onze gescheurde shorts aanhebben? Jij met je witte outfit!”

Stefanie voelde zich even verlegen, maar de aanstekelijke lach van Esila maakte dat ze om zichzelf kon lachen.

“Jullie hebben gelijk”, gaf ze toe.

Toen klonk van veraf de fluit ten teken dat ze de weg terug mochten zoeken. Het eerste stuk was makkelijk terug te herkennen, maar op een open plek wisten ze niet meer welke kant ze op moesten.

“Kijk rood-witte paddenstoelen! Die kant op”, riep Stefanie.

Ze kozen de aangewezen richting en na een tijdje wandelden ze het terrein van de camping op. Het was lunchtijd.

“Broodjes met speculoos. Mmm.”

Speculoos had Stefanie in België voor het eerst geproefd. Het was een soort smeerbeleg, met de smaak van speculaas. Heerlijk!

“Mag ik een bord en mes en vork voor mijn brood?”, vroeg Stefanie.

Fanisha en Maya wisselden een snelle blik.

“Bij Let’s go outdoor eten we ons brood uit het vuistje. Dus gewoon met de hand pakken en happen.”

Stefanie pakte haar broodje met twee vingers vast, keek toen naar Esila en nam voorzichtig een hap van het broodje.

“Yummie.”

De volgende dag was er een kanotocht gepland. Op advies van Esila had Stefanie een blauwe jeansshort en een luchtig mouwloos bloesje aangetrokken. Daaronder had ze haar zwempak aangedaan. Dat bleek erg slim. De kreek waarover ze voeren, was niet diep. Na de lunch mochten de kinderen het koele water in om een beetje te zwemmen. Stefanie genoot steeds meer van het buitenleven.

De daaropvolgende dag was het kookdag. Toen er een worstje van de snijplank op de tafel rolde, pakte Esila het en beet een stuk eraf.

“Lekker, wil je proeven?”

Zonder te twijfelen pakte Stefanie het worstje en at het op. “Mmm!”

Zaterdag was Zoek–het–uit–dag op het kamp. Elke tentgroep moest in de omgeving ingrediënten voor hun warme maaltijd verzamelen. Ze kregen alleen een appel en een ei mee. Bij een huisje in de buurt zagen ze een mevrouw.

“Vraag jij”, siste Femke naar Esila.

“Nee, dat durf ik niet”, siste deze terug.

Hier kwam de opvoeding die Stefanie van haar oma had gekregen toch heel goed van pas. Als je iets wilt, moet je het netjes vragen. Ze groette de mevrouw beleefd en legde uit wat hun opdracht was.

“Wilt u misschien deze appel ruilen voor iets dat we kunnen klaarmaken?”
De mevrouw lachte hartelijk.

“Ja hoor, ik heb net kool geoogst. Ik geef jullie een mooie kool mee.”

Bij een boerderij verderop konden ze hun ei ruilen voor wat kippenvlees.

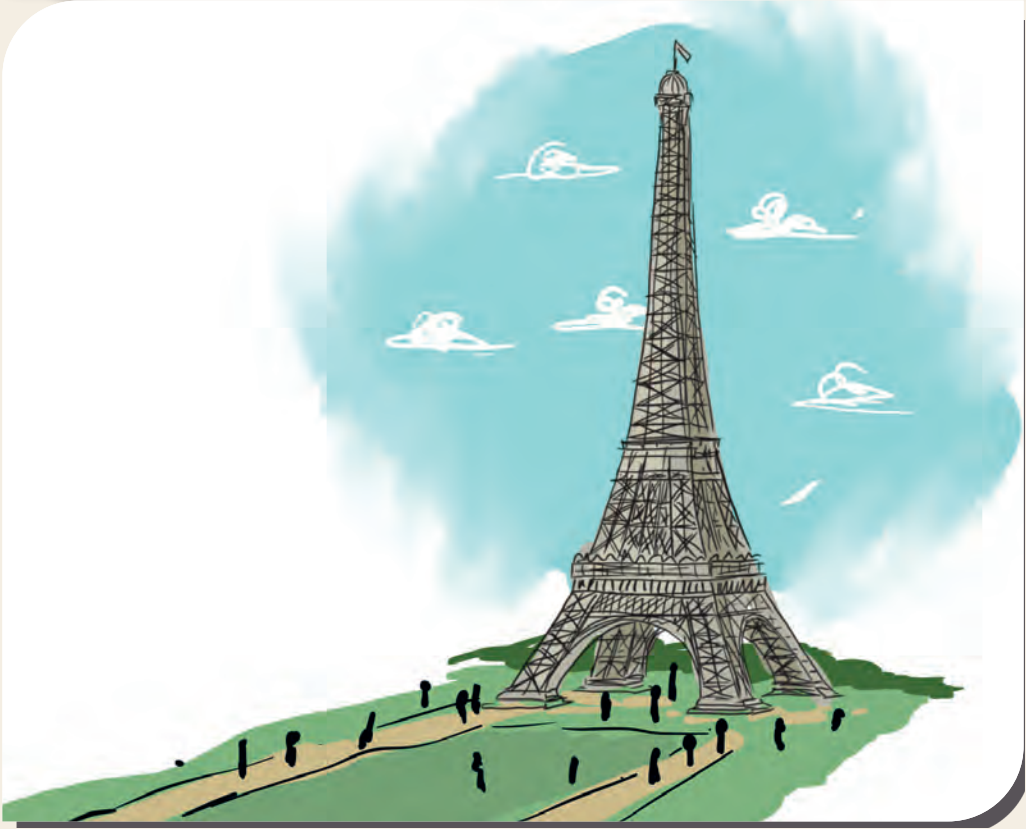
Een oude meneer vroeg hen om zijn planten water te geven. In ruil daarvoor kregen ze een zak pasta en een fles yoghurt. Apetrots kwam het groepje terug bij het kamp. Moe, voldaan en met yoghurtspetters op haar shirt, viel Stefanie na het avondeten in slaap.

De week vloog voorbij. Stefanie had leren bergbeklimmen, was gaan ronddolen in onderaardse grotten en had genoten van het afsluitingsmodderbad op de laatste middag.

Toen de bus stopte op de parking bij GoJo sprong een opgewonden Stefanie naar buiten. Ze rende op oma Winnie af. Haar kampshirt zat vol lieve woorden die de andere kampgenoten voor vertrek erop hadden geschreven. Op hetzelfde moment vloog een gebruikte en opgetogen Esila haar vader Emir in de armen.

“Papa, je gelooft nooit wat er is gebeurd. Ik heb een nieuwe vriendin. Ze heet Steffy en gaat volgend jaar weer mee op kamp!”

Verbaasd keek Emir in de ogen van mevrouw Arduin, die met een totaal veranderde Stefanie naast hem stond. Wie had dat kunnen denken?

Parijs is de hoofdstad van Frankrijk, een land in Europa. Hoewel ik in Suriname ben geboren en getogen, weet ik veel van Europa. Bij de geschiedenis- en aardrijkskundelessen hebben we geleerd hoe belangrijk dit werelddeel is. We leerden over Europese landen zoals Groot-Brittannië, Nederland, Spanje en Frankrijk die vroeger koloniale machten waren. Deze landen werden niet alleen rijk door uitbuiting van hun koloniën, maar hebben ook hun stempel gedrukt op de talen en culturen in die koloniën. Zelfs nadat zij onafhankelijk werden, bleven de mensen in de meeste ex-koloniën een Europese taal spreken en zoveel mogelijk een westerse leefwijze nastreven. Veel mensen uit ex-koloniën verhuisden naar Europa om te kunnen delen in de financiële en culturele rijkdom daar.

Parijs is al duizenden jaren een belangrijke stad in Europa. Al in de 10e eeuw was het een belangrijk handelscentrum. Vanaf de 13e eeuw namen onderwijs, kunst en cultuur een belangrijke plaats in. De Universiteit van Parijs, die nog steeds bestaat, was al in die tijd een van de belangrijkste onderwijsinstellingen van Europa.

Parijs kent veel prachtige bouwwerken zoals de Eiffeltoren, de kathedraal La Notre Dame en het prestigieuze museum Le Louvre. Maar ook de sfeer in de straten van Parijs trekt veel toeristen aan, vooral waar de cafeetjes van de kunstenaars zijn. Uit Parijs komen wereldberoemde schrijvers, schilders, musici, architecten en modeontwerpers.

Parijs is ook bekend als de stad van de romantische liefde. In 2008 begonnen verliefde paartjes hangslotjes vast te maken aan de relingen van de Pont des Arts. Dit is een brug over de Seinerivier, die dwars door Parijs stroomt. Het sleuteltje gooiden de geliefden in de rivier als bewijs van hun eeuwige liefde. In 2015 moesten de slotjes worden verwijderd. Er hingen zoveel slotjes aan de brug, dat deze gevaarlijk begon af te brokkelen. De burgemeester beloofde de paartjes een andere plek waar ze elkaar de liefde konden verklaren.

Ja, ik had veel gehoord en gelezen over Parijs. Toen ik voor mijn werk naar een conferentie in die wereldberoemde stad mocht gaan, kon ik mijn geluk niet op. Ik had rechten gestudeerd aan de Anton de Kom Universiteit van Suriname en mij gespecialiseerd in milieurecht. Ik werkte op het ministerie van Natuurlijke Hulpbronnen op de afdeling Milieustudies. Omdat ik voor mijn werk regelmatig contact had met ambtenaren uit Frans-Guyana, volgde ik in mijn vrije tijd een cursus Frans. Een bezoek aan Frankrijk zou een goede gelegenheid zijn om mijn Frans te oefenen.

Begin september vloog ik met twee collega's naar Schiphol Airport te Amsterdam. Daar stapten we over op een ander vliegtuig dat ons naar de luchthaven Parijs-Orly bracht. We gingen langs de marechaussees, haalden onze bagage op. Na controle door de douane stonden we eindelijk buiten. "Nous sommes arrivés. We zijn er. Un doro", riep ik opgetogen tegen de collega's. Lachend gingen we op zoek naar een taxi die ons naar het hotel zou brengen.

De volgende dag waren we al vroeg op. Na het ontbijt namen we de metro naar het centrum van Parijs, van waaruit we konden lopen naar het gebouw waar de conferentie gehouden werd. De metro op zich was al een hele belevenis. Een metro is een trein die door spoortunnels onder de grond rijdt. De Parijse metrodienst had een overzichtelijk netwerk dat je in een oogwenk naar verschillende delen van de stad kon brengen. De metrostations waren ingericht met mooie stukjes moderne kunst, die de naam van deze culturele hoofdstad eer aandeden.

We stapten uit op de Champs Élysées. Dit is een brede wandelboulevard die uitkomt bij de Arc de Triomphe, een oorlogsmonument van 50 meter hoog. Aan beide kanten van de Champs Élysées heb je winkels, wisselkantoren, cafés, theaters en andere uitgaansgelegenheden. We konden helaas nergens binnenstappen, omdat we ons moesten haasten om op tijd te zijn voor de opening van de conferentie. Er lag een drukke dag voor ons van luisteren naar presentaties en deelnemen aan discussiegroepen en werksessies. Pas in de vooravond hadden we wat tijd voor onszelf. Het was zomer en de zon ging laat onder. Tot negen uur 's avonds was het nog licht. Het was voor ons een rare gewaarwording, omdat wij in de tropen gewend waren aan een korte schemering en zonsondergang tegen een uur of zeven in de avond.

Op de Champs Élysées wandelden veel toeristen. De meesten kwamen uit Duitsland, Engeland en Amerika. Ik kon het aan hun taal horen. Er waren ook aardig wat Japanners, die in de rij stonden voor de talloze restaurantjes waar je 'fruits de mer' kon kopen. 'Fruits de mer' betekent letterlijk 'zeevruchten', maar het gaat om dierlijk voedsel uit de zee. Japanners zijn erom bekend dat hun voeding veel zeedieren bevat. Ze zijn dol op schelpdieren zoals oesters en mosselen. De inhoud van de schelpen zuigen ze op een bepaalde manier naar binnen. Zonder uitzondering bestellen ze daarbij een aantal flessen witte wijn, om het eten weg te spoelen.

De vooravond is etenstijd voor de Fransen en in de restaurantjes was het topdruk. Mijn collega's en ik wilden ook iets gaan eten, maar eerst moesten we de Amerikaanse dollars, die we hadden meegenomen uit Suriname, omwisselen in euro's. De cambio's bleven tot laat in de avond open, dus dat was geen

probleem. We checkten de wisselkoers bij een aantal kantoren en kozen die met de hoogste koers. We gingen naar binnen. Ik haalde twee briefjes van honderd dollar uit mijn portemonnee en gaf het geld, samen met mijn paspoort, aan de man achter het loket. Het was een wat oudere man met een modieuze leesbril op het puntje van zijn neus. Hij gaf me mijn paspoort terug, samen met een aantal eurobiljetten en een bonnetje.

“Voilà, monsieur Limon”, zei hij.

Ik vond dat hij mijn naam grappig uitsprak. De ‘n’ klonk als ‘ng’.

“Merci monsieur”, zei ik terug.

Ik telde het geld. Het was 165 euro. Het klopte met de bon. Ik zag dat hij een wisselcommissie voor het kantoor had ingehouden. Ik vouwde mijn portemonnee dicht en stak die in de zak van mijn colbert. Mijn paspoort deed ik in een mapje in mijn conferentietas.

Op zoek naar een minder drukke eetgelegenheid, liepen we een zijstraat van de Champs Élysées in. Daar had je wat kleinere restaurants, voornamelijk Chinees of Israëlitisch. Ik hield niet zoveel van de joodse shoarma-achtige gerechten. Nee, ik had liever Indiase tandoorikip of iets uit de Thaise of Chinese keuken. We zagen een uitnodigend Chinees restaurant met een grote, roodgeel geverfde, stenen draak bij de ingang en het menu achter glas uitgestald.

Terwijl we het menu bestudeerden, sprak een magere jongeman ons aan.

Hij droeg een vuilwit shirt met daarover een crèmekleurig jack, een versleten spijkerbroek en afgetrapte pata's. Hij leek nog geen twintig jaar oud. Zijn gezicht had een ongezonde teint en zijn zwarte haar hing in vettige lokken tot laag over zijn voorhoofd. Hij vroeg of we in het restaurant gingen eten. We waren niet erg gediend van zijn opdringerigheid. Ik knikte onwillig.

Omdat ik de enige was die naar hem keek, richtte hij zich in rap Frans verder tot mij. Ik begreep dat hij honger had. Hij vroeg of ik een snack voor hem wilde kopen, of desnoods alleen een drankje. Ik zei dat hij ons niet lastig moest vallen. Ik vond het riskant om me in een onbekende omgeving met een wildvreemde

figuur in te laten. Maar de jongen liet me niet los. Hij ratelde maar door. Op gegeven moment leunde hij tegen me aan, tilde zijn rechterschoot omhoog en zei dat hij ziek was aan zijn been. Hij had pijn en vroeg wat geld om een taxi te betalen naar zijn huis.

Mijn collega's gingen het restaurant binnen, in de veronderstelling dat ik hen wel zou volgen. Maar toen ze me tegen de jongen hoorden tekeergaan, renden ze het restaurant weer uit om te kijken of ik in gevaar was. Ik schreeuwde tegen de hinderlijke bedelaar dat hij moest opdonderen of anders zou kennismaken met mijn vuisten. Hij schrok van mijn uitbarsting en haastte zich weg. Eindelijk konden we ongestoord op zoek gaan naar een vrije tafel.

Ik plofte neer, een beetje ontdaan door de plotselinge wending die ons avondje uit had genomen. En op één of andere manier voelde ik dat er iets mis was. Ik tastte naar mijn portemonnee in de zak van mijn colbert. De zak was leeg. Geschrokken controleerde ik mijn andere zakken. De portemonnee was er niet. Mijn collega's stelden voor om zo snel mogelijk terug te gaan naar de cambio. Misschien had ik mijn portemonnee daar laten liggen. Dezelfde man zat nog steeds achter het loket. Hij schudde zijn hoofd.

"Je zakken zijn gerold", zei hij medelijdend. "Het gebeurt elke dag. Vooral die domme Amerikanen laten zich gemakkelijk rollen. Maar, monsieur Limon, u bent toch geen Amerikaan. Hoe hebt u zich zo laten pakken?"

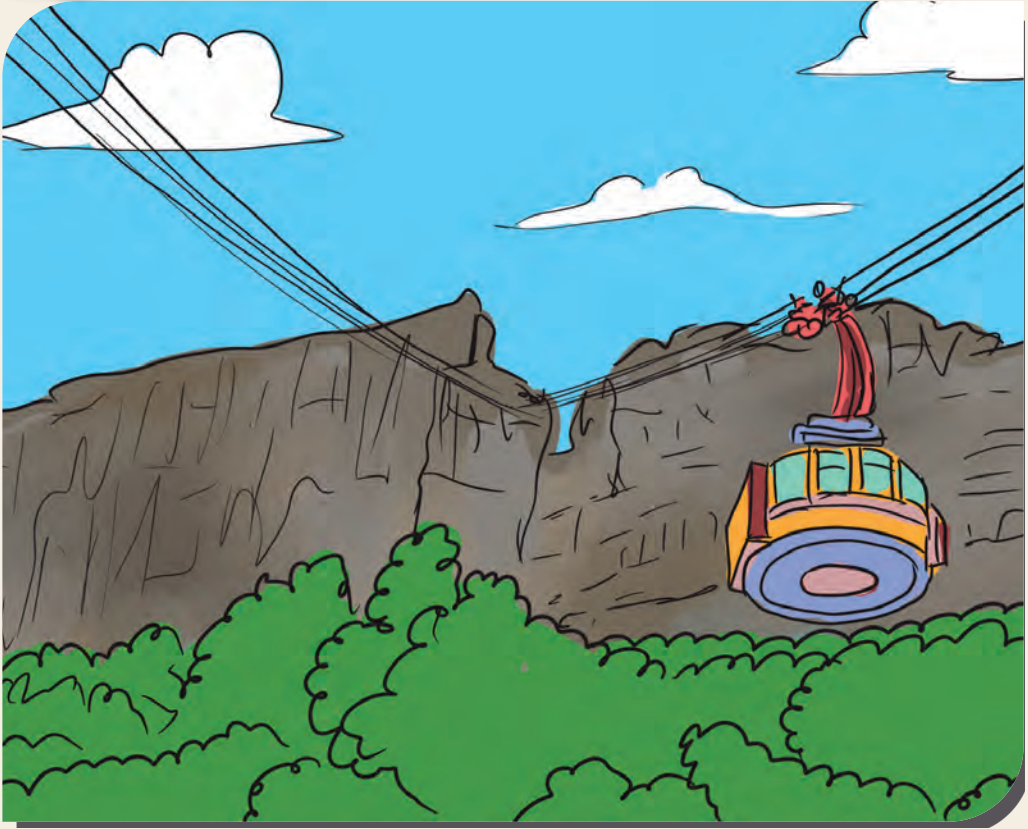
Toen hij aan mijn benarde gezicht zag dat de keiharde realiteit tot me begon door te dringen, vervolgde hij troostend: "Ach, het kan iedereen gebeuren, die niet goed oplet. Die zakkenrollers zijn getrainde dieven. Je merkt het nauwelijks als ze met hun vingers in je zak zitten."

Er was een politiepost vlak aan de overkant van de cambio. Hij adviseerde mij om aangifte te doen, omdat ik het politiebewijs nodig zou hebben om verloren stukken te laten vernieuwen of te claimen bij de verzekering. Hij dacht niet dat het zou helpen om mijn geld terug te vinden. "Misschien kunnen ze die jongen vinden die u heeft bestolen. Maar geloof me, hij was zeker niet alleen. Op het moment dat hij naar u toekwam en u aanraakte, had hij zijn werk gedaan.

Uw portemonnee is zeker al van hand tot hand gegaan. U kan het vergeten dat u uw geld terugvindt.”

Ik probeerde te berekenen hoeveel geld ik had verloren. Naast de gewisselde euro's had ik zeker nog achthonderd Amerikaanse dollars in mijn portemonnee gehad. Daarnaast zat er nog Surinaams geld in, een gouden speld, mijn identiteitskaart, mijn rijbewijs, mijn bankpas en nog wat andere pasjes.

Godzijdank had ik het hotel al betaald voor mijn verblijf en zat mijn paspoort nog in mijn conferentietas. Maar de reis naar Parijs was voor mij verpest. Ik was teleurgesteld in de stad waar ik mij zoveel van had voorgesteld. Plichtsgetrouw volgde ik de conferentie. Intussen telde ik de dagen en uren tot ik weer terug kon keren naar mijn geliefd Suriname.

Het onbekende Afrika

Daar staan we dan, op de Tafelberg. We kijken uit over Kaapstad en de aangrenzende Tafelbaai in de Atlantische Oceaan. Kaapstad ligt in Zuid-Afrika, het zuidelijkste land van het werelddeel Afrika.

Wie had ooit gedacht dat ik hier terecht zou komen? Surinamers gaan meestal op vakantie naar Miami, Belém of Nederland. Afrika is voor de meesten van ons een ver-van-mijn-bed-show. Toen ik op school vertelde dat ik naar Zuid-Afrika zou gaan, waren mijn vriendjes erg verbaasd.

“Wat ga je daar doen, Hasan?”

“Zijn er daar niet alleen maar arme mensen die honger lijden?”

“Ga je niet verdwalen in de jungle daar?”

Net alsof we hier geen jungle hebben en bij ons op school zitten óók kinderen die zonder dat ze hebben gegeten naar school komen. Ze mogen in de pauze een broodje halen op kantoor.

Aan de andere kant waren er ook kinderen die het geweldig vonden dat ik zo’n reis zou maken.

“Misschien zie je Nelson Mandela”, zei Rudhra, mijn beste vriend.

Toen ik aan mama vroeg of we Nelson Mandela zouden zien, zei ze dat het niet mogelijk was hem persoonlijk te ontmoeten. We zouden wel naar het eiland gaan waar hij een groot deel van zijn leven gevangen heeft gezeten, voordat hij president van Zuid-Afrika werd.

Dat we naar Kaapstad zijn gegaan, komt door mama. Ze is lid van de Surinaamse Schrijversgroep ’77. De organisatie is uitgenodigd door een Zuid-Afrikaanse groep van schrijvers om deel te nemen aan een festival dat ze ‘Woordfees’ noemen. Er mochten ook toeristen mee. Dus had mama mij en mijn broer Hamid meegenomen. Ik ben twaalf en Hamid is zestien jaar oud. We zijn de jongsten van de groep, die uit dertig mensen bestaat.

Het was een lange reis. Eerst acht en een half uur vliegen naar Amsterdam en toen nog eens twaalf uur naar Kaapstad. We werden opgewacht door een paar mensen van het Woordfees. Ze brachten ons naar een hotel in het hartje van de stad. Kaapstad ziet er leuk uit; met mooie straten en gebouwen. Het is heel anders dan ik me Afrika had voorgesteld.

Tafelberg

De opening van het Woordfees is op de tweede dag van ons verblijf in Kaapstad, maar pas ’s avonds. Overdag gaan we naar de Tafelberg. Je gaat er met een kabelbaan naartoe. Aan een kabel hangt een cabine waar meer dan vijftig mensen in kunnen. Terwijl de cabine omhoog gaat, draait hij rond en kan je de hele omgeving bekijken.

“Wauw”, zegt Hamid als hij de grijze bergwanden ziet, die loodrecht omhoog

gaan. Ik kijk ook mijn ogen uit. De Tafelberg zelf is een plateau, dat op een enorme hoogte ligt. Je kan er uitgebreid wandelen. Er is een klein winkelcentrum, met souvenirwinkeltjes en een restaurant. Mama koopt truien met lange mouwen voor ons, want in vergelijking met het aangename zomerweer in de stad beneden, is het koud op de berg. De trui heeft een embleem van de Tafelberg. Ik heb dus gelijk een aandenken aan ons bezoek. Hamid stelt voor een wandeling te maken. Thulani, een Zuid-Afrikaanse jongen van een jaar of 17, komt met ons mee. Als we dicht bij de rand van de vlakte komen, zien we naast ons in de lucht een vogel vliegen. Of liever gezegd 'hangen', want terwijl het beest zijn vleugels beweegt, blijft hij op dezelfde plek.

"Kijk zo grappig", roep ik. De vogel is hoog in de lucht en toch is hij zo dichtbij.

Thulani waarschuwt ons om niet dichterbij de rand te gaan.
De wandelpaden zijn kronkelig en gaan omhoog en omlaag.

Hamid vraagt: "Kan ik ook bergklimmen?"

Thulani antwoordt: "Dat kan ook."

Hij wijst hem een steil stukje waar hij langs de berg kan klimmen. Hij geeft hem een touw dat hij moet vastmaken aan een rotspunt. Maar mama komt zeggen dat hij moet ophouden. Ze vindt het veel te eng.

De meeste schrijvers die zijn meegekomen zijn erg onder de indruk van de Tafelberg. Het weidse uitzicht met Kaapstad en de blauwe oceaan in de verte is adembenemend. Ook de grillige natuur in dit bergachtige gebied, zo hoog boven de bewoonde wereld, raakt de schrijvers. Veel van hen zoeken een stil plekje om hun gedachten op papier te zetten. Sombra, een Creoolse dichter, zegt dat hij de band met zijn Afrikaanse voorouders voelt. Hij begint spontaan te dichten.

Tafrabergi

Eh, eh, mi sabi yu

Mi sabi yu ini Sranan

Ay, someni langa,

someni tinti yari yu e libi ini mi

Noyti mi kon na yu tapu
Ma tide, mi de na yu tapu
Sranan – Zuid–Afrika
Afrika – Zuid–Amerika
Tafrabergi,
Ay, mi sabi yu.

Later vertaal ik samen met hem het gedicht.

Tafelberg
Hé Tafelberg, ik ken je
Ik kende je al in Suriname
Ja, al heel lang,
tientallen jaren al, was je in me
Ik kon nooit op je komen
Maar vandaag sta ik op je
Suriname – Zuid–Afrika
Afrika – Zuid–Amerika
Tafelberg
Ja, ik ken je.

Afrikaans

Je zal wel snappen wat de betekenis is van ‘Woordfees’. Ja, precies, ‘Woordfeest’. In Zuid–Afrika worden veel verschillende talen gesproken, maar Engels en Afrikaans zijn de belangrijkste. In Kaapstad wonen zo’n drie miljoen mensen en ongeveer de helft daarvan spreekt Afrikaans. De taal lijkt erg op het Nederlands. De Nederlanders die in de 17e eeuw Zuid–Afrika hebben gekoloniseerd, hebben de taal daar gebracht. Ik kan de taal met een beetje moeite wel lezen, maar verstaan gaat moeilijk. De Zuid–Afrikanen praten te snel. Ik moet steeds vragen of ze wat langzamer kunnen praten. Toch gaat het steeds beter. Als we de Cloetesville Sekondêre Skool bezoeken, een muloschool, versta ik al een heleboel. En als ik het toch niet begrijp dan zeg ik: “Skuus meneer, wat het die meneer gesê?” Dat betekent ‘Pardon meneer, wat heeft u gezegd?’

De leerlingen van die school zijn trouwens ook verbaasd als ze ons Nederlands

horen spreken. ‘Hoe kan het dat deze mensen uit een onbekend land op een heel ander continent, een taal spreken die zoveel op ons Afrikaans lijkt’, hoor je ze denken.

Robbeneiland

De waterkant van Kaapstad is een gezellige wandelplek. De waterkant is wel tien keer zo groot als onze Waterkant. Kaapstad ligt aan een inham, de Tafelbaai. Vanaf de Tafelberg zie je een uitloper van het land aan één kant van de baai. Dat is Kaap de Goede Hoop. Vroeger, toen het Suezkanaal nog niet was gegraven, moesten alle schepen uit Europa, die naar de landen in Azië gingen, om Afrika varen. Ze maakten dan een stop op Kaap de Goede Hoop. Kaapstad is gesticht door Nederlandse kolonisten, als een verversingspost voor deze schepen. 's Avonds gaan we kreeft eten in een restaurant langs het water.

Ik plaag Hamid. “We gaan jou opeten.”

Hamid is 2 juli jarig. Zijn sterrenbeeld is kreeft.

In het restaurant eten we echte kreeften. Op elk bord wordt een enorme kreeft gekwakt. Van het restaurant krijgen we schorten om onze kleren niet vuil te maken. Verder een kreeftentang om de scharen te kraken en een kreeftenpen om de pootjes leeg te halen. De rest moet je met je handen doen. Het lukt mij goed. Thuis eten we vaak krab. Dat gaat ongeveer op dezelfde manier.

De volgende dag staat Robbeneiland op het programma. Dat eiland ligt in zee, 14 kilometer verwijderd van Kaapstad. In Zuid-Afrika bestond vroeger iets wat ze ‘Apartheid’ noemden. Blanke mensen hadden in de tijd van Apartheid alles voor het zeggen. Niet-blanken moesten in aparte wijken wonen en naar aparte scholen gaan. Ze mochten alleen met een pasje naar de delen van het land waar de blanken woonden. Je kreeg zo’n pasje bijvoorbeeld als je als schoonmaakster werkte voor een blank gezin. Natuurlijk was er veel verzet tegen dit systeem. De tegenstanders werden gevangen gezet op Robbeneiland. Ontsnappen vandaar is bijna onmogelijk. Het water rond het eiland is ijskoud door de zeestroom vanuit de Zuidpool die erlangs gaat. In de winter daalt het kwik op het eiland tot ver beneden nul graden Celsius. De gevangenen werkten het hele jaar door in een kalkmijn. De beroemdste gevangene was Nelson Mandela.

Hij heeft 27 jaar doorgebracht op Robbeneiland. Over de hele wereld kwamen er protesten tegen Apartheid. Op het laatst was de druk op het apartheidsregime zo groot dat zij het apartheidssysteem afschaften. Nelson Mandela werd in 1994 de eerste zwarte president van Zuid-Afrika.

De gevangenis op het eiland is nu een druk bezochte toeristenattractie. We gaan er met de boot naartoe. Op het eiland brengt een bus ons naar de gevangenis. De muren zijn dik, grijs en hoog. In de cellen, waar je alleen in kan kijken langs dikke ijzeren tralies, staan een tafeltje en iets wat lijkt op een pispot. Door een smalle gang komen we bij de ijzeren deuren van een sobere slaapzaal. In de zaal staan rijen met britsen. Op elke brits ligt een ruwe deken. Ik word er stil van.

De township

Thulani stelt voor een bezoek te brengen aan een township. Een township is een krottenwijk waar de niet-blanken tijdens de apartheidperiode moesten wonen. Hoewel er officieel geen discriminatie meer is tussen blanken en niet-blanken, bestaan de townships nog steeds. Men probeert wel om de krottenwijken te moderniseren.

We gaan met een groep van zeven naar Langa, de township waar Thulani is opgegroeid. Tante Lieve, een vriendin van mama, wil er dolgraag naartoe.

Tante Lieve is een blanke, blonde vrouw van Nederlandse afkomst, die al haar halve leven in Suriname woont.

“Ik wil zwarte mensen zien”, zegt ze. Ze klaagt dat je in de fancy toeristenwijk van Kaapstad bijna alleen blanken en lichtkleurige mensen ziet. Tante Lieve wil zwarte mensen zien, anders was ze voor niets naar Afrika gekomen. Tante Lieve heeft missionarissen in haar familie. Die werken ergens in Afrika, met echte, zwarte Afrikanen.

Eerst gaan we naar een beter deel van de township, waar één van de Zuid-Afrikaanse schrijfsters woont. Haar zoon is jarig. Het kleine huisje is vol met familie. Er is veel lekker eten en een verjaardagstaart voor de jarige. We zingen vrolijk met de familie mee. “Happy birthday, dear Eben, happy birthday to you.” Daarna gaan we verder de township in. Tante Lieve krijgt haar zin. We zien zwarte mensen bij de kerk, zwarten bij de armoedige souvenirstalletjes, zwarten bij de

groentemarkt, zwarten op de sportvelden, en zwarte mannen in het kroegje waar Tante Lieve per se naar binnen wil. Ze knoopt een gesprek met de mannen aan. Thulani moet haar zowat uit de kroeg sleuren. Wij kijken grinnikend toe vanuit het kleine busje dat Thulani heeft gehuurd voor deze tour.

Het wordt nog spannender. In het meest krottige deel van Langa, met scheefstaande hutten van restmateriaal, nauwe zandpaden vol plassen en zwerfvuil, wil Thulani ons trakteren op umqumbothi, Afrikaans bier. Het is gebrouwen in een zwartgeblakerde bari. Een dikke vrouw met een vuil schort roert het bier in de bari met haar hand. Thulani overhandigt haar onze lege waterflesjes. Ze dompelt die onder in het vocht. Tante Lieve drinkt haar fles in één keer leeg. De rest durft niet. Mama is niet met ons meegekomen, maar toch durf ik het ook niet aan. Ik besluit mijn fles te bewaren. Als tante Lieve morgen niet ziek of dood is, zal ik een slokje van de umqumbothi nemen.

In de township blijken ook mensen van Indiase afkomst te wonen. We gaan naar een moslimmall. Ze verkopen er fried fish met masala, naast pizza en tandoori chicken. Ik ontdek dat Sombra moslim is. Hamid en ik gaan samen met hem bidden in de Kamer van de Koran.

Wanneer we bij de bus staan, om terug te gaan naar het hotel, is tante Lieve nergens te zien. Ik ga haar zoeken, samen met Thulani. We vinden haar tussen de stalletjes met Arabische kleden en kruiden in de souk van de mall. Ze heeft tassen vol souvenirjes bij zich.

“Ik weet niet wat er nog meer op ons programma staat”, lacht ze, “maar voor mij is dit bezoek aan de township het mooiste deel van de reis.”

Het onbekende Australië

Toen ik tien jaar oud was, verhuisde ik met mijn ouders naar Australië. Het bauxietbedrijf waarvoor mijn vader werkte, brak op in Suriname. Hij besloot toen om te solliciteren naar een baan bij één van de bauxietraffinaderijen in Australië. Door zijn jarenlange ervaring werd hij daar meteen aangenomen.

Australië? Mijn vader liet me op de kaart zien waar het was. Een grote vlek in de zee, heel ver weg. Ik zou al mijn vriendjes kwijtraken. Mijn neefjes en nichtjes, opa's en oma's zou ik ook niet meer zien.

“Ach”, zei papa, “je kan altijd video-callen.”

Wat wist ik van Australië? Niets. Mijn vriendjes op school konden mij ook niet

veel verder helpen.

“Je gaat naar het eind van de wereld”, zei Gordon, een schoolvriend.

Alleen Rashid vertelde iets interessants.

“Ze hebben kangoeroes daar.”

Die beesten kende ik uit boeken en tekenfilms. Ze springen heel grappig en hebben een plooi in hun buik, net een soort vakje, waar hun kleintjes in zitten. Ze noemen dat een buidel.

We zouden gaan wonen in Gladstone, een stadje aan de oostkust van Australië met ongeveer 45.000 inwoners. Veel minder dan de 250.000 van Paramaribo. Ik keek met mijn moeder op het internet naar plaatjes van Gladstone. We zagen een mooi strand en veel water met zeilbootjes.

“Misschien is het daar toch wel leuk”, zei ik.

Toen alles was geregeld voor onze verhuizing, reden we naar het vliegveld. We vlogen in 8 ½ uur van Paramaribo naar Amsterdam, en vandaar in ongeveer 24 uur via Dubai in de Verenigde Arabische Emiraten naar Brisbane in Australië. Het laatste stukje vliegen, van Brisbane naar Gladstone, duurde een uur en vijf minuten. Als je denkt dat het toen 33 uur en 35 minuten later was, heb je het mis. Er is een tijdsverschil van 13 uur tussen Paramaribo en Gladstone. Als het in Paramaribo dag is, is het avond of nacht in Gladstone en omgekeerd. Ik had een jetlag. Als het dag was, had ik slaap en als het nacht was, liep ik klaarwakker rond. Gelukkig kwam ik na een paar dagen vanzelf in het Australische dag- en nachtritme.

De taal en de dieren

Nu woon ik al vijf jaar in Australië. Op school heb ik snel vrienden gemaakt. Engels is de officiële taal in Australië. In Suriname dacht ik dat Engels makkelijk was. Ik kon de films op de teevee, waarin Engels gesproken werd, goed volgen. Maar het Engels hier is echt anders dan de taal die ik van de teevee kende.

Ze hebben een typisch accent en de mensen korten vaak woorden af met een –ie of –o. Zo zeggen ze vaak Aussie of Oz in plaats van Australië. Een barbie is een barbecue, sunnies zijn sunglasses en een servo is een benzinestation. Als je iemand wilt groeten zeg je “G’day mate” en met Maccas bedoelen ze een McDonald’s. Mijn nieuwe vrienden noemen me Gillie, terwijl ik Miguel heet. Ik denk dat de mensen alles afkorten, omdat ze snel vooruit willen gaan. De aboriginals – de Inheemsen van Australië – maken maar 1% van de bevolking uit. De rest – Europeanen en Aziaten – kwam naar dit werelddeel op zoek naar een betere toekomst.

O ja, dat van die kangoeroes. Weet je wat ik heb ontdekt? Het dier staat in het wapen van Australië, samen met een emoe; dat is een soort struisvogel. Kangoeroes en emoës kunnen niet achteruit lopen. In het wapen benadrukt dit de vooruitgang waar men in Australië naar streeft. Toch moet je niet verwachten dat emoës en kangoeroes je tuin komen binnenwippen. Ik heb ze alleen in het echt gezien in de dierentuin, ‘The Australia Zoo’.

“Dit is geen dierentuin”, roept mama, als we daar rondlopen. “Dit is een wildlife park!”

Het is een enorm landgoed en voor alle dieren is zoveel mogelijk hun natuurlijke omgeving nagebouwd en ingericht. Ze hebben er ook een krokodillenshow. De dierentuin is opgezet door de ouders van Steve Irwin, die wereldbekend werd als ‘The Crocodile Hunter’. Hij werd tijdens het filmen van een documentaire in zijn borst gestoken door een rog. De steek was dodelijk. Zijn vrouw en kinderen beheren nu de dierentuin.

Er zijn nog meer plekken in Australië waar je wilde dieren kan zien. Vorig jaar zijn we naar Fraser Island gegaan. Het is het grootste zandeiland ter wereld! Het is 122 km lang en 5 tot 25 km breed. Op het eiland zijn alleen voertuigen met 4-wiel drive toegestaan. Gewone auto’s komen niet door het mulle zand heen. Er zijn ook dingo’s op Fraser Island. Een dingo is een verwilderde hond, een soort wolf. Toen we met een gids rondreden op het eiland zagen we er een paar. Ik wilde uitstappen om ze beter te bekijken.

“Ben je gek”, riep de gids. “Doe die deur weer dicht. Dingo’s zijn gevaarlijk!”

Hij gooide zelfs een stok naar de beesten om ze weg te jagen.

Er zijn best veel gevaarlijke dieren in Australië: de bruine slang, haaien, giftige spinnen, hele grote roggen, krokodillen en hele grote kangoeroes kunnen ook gevaarlijk zijn.

Maar je hebt ook lieve beesten, de koala bijvoorbeeld. Dat schattige dier lijkt op een teddybeer. Ik heb koala’s in dat wildlife park gezien. Ze slapen het grootste deel van de dag, tegen een tak van een boom aangeklemd. Als ze wakker zijn, gaan ze op zoek naar blaadjes van de eucalyptusboom. Dat is het enige voedsel dat ze lusten. Ze zijn niet gevaarlijk, maar je moet wel uitkijken dat ze niet op je plassen.

De wonderen van de zee

Australië is eigenlijk een enorm groot eiland. Er zijn een heleboel prachtige stranden. Echt anders dan in Suriname, waar de meeste kusten modderig zijn. De zee is vol verrassingen.

Op 72 kilometer ten noordoosten van Gladstone ligt Heron Island. Het eiland is mooi begroeid met bomen en heeft rondom stranden van wit zand, waar je wel moet uitkijken voor vogelpoep. Er wonen heel veel vogels op het eiland dat is genoemd naar de ‘heron’. Dat is een reiger met een lange snavel, een lange kromme nek die hij helemaal in kan trekken en lange stelpoten. Er is best veel te doen op het eiland. Ik heb er twee dagen in een guesthouse geloged met mijn ouders. Er is een recreatiepark, maar je kan ook zwemmen en snorkelen. Dichtbij het strand zagen we babyhaaitjes. Ze zijn niet gevaarlijk, maar ik was toch voorzichtig.

‘De ouders kunnen nooit ver weg zijn’, dacht ik.

Het snorkelen was fantastisch! Het eiland is omgeven door koraalriffen die deel uit maken van The Great Barrier Reef, het grootste koraalrif ter wereld.

Een koraal lijkt op een verkalkte bloem. Het is een bloemdier, dat leeft in warme, ondiepe zeeën. Je hebt ze in allerlei vormen en kleuren. Ze voeden zich met

voorbijrijvende deeltjes, maar groeien heel langzaam; net een paar millimeter per jaar. De verschillende koralen hebben de neiging aan elkaar te groeien en vormen dan samen een rif. The Great Barrier Reef bestaat uit 2900 individuele riffen en 900 eilanden die zich uitstrekken over 2600 kilometer. Het wordt ook wel één van de zeven wonderen van de natuur genoemd. Het is de grootste toeristische attractie van Australië.

Toen mijn neef op vakantie was met mijn opa en oma, zijn we het rif nog eens gaan bekijken, maar toen vanuit Airlie Beach. Dit plaatsje ligt ongeveer 6 ½ uur rijden ten noorden van Gladstone. Voor de kust ervan vind je een hartvormig koraaleiland, 'The heart of The Great Barrier Reef'. We hebben met een helikopter eroverheen gevlogen en konden het eiland heel duidelijk zien liggen in de groenblauwe zee.

De laatste jaren maakt men zich erg bezorgd om The Great Barrier Reef. De vervuiling van de zeeën heeft ook de koraaldieren aangetast. Ze groeien niet langer en hun kleuren verwelken. Laatst heb ik meegelopen in een protestmars die was georganiseerd door een milieuorganisatie. Ik vind ook dat we moeten proberen de zee schoon te houden. Wat ook leuk is in Australië is het walvis spotten.

"Gillie .."

Mijn vader heeft de gewoonte van de Aussies overgenomen om mijn naam af te korten.

"Yes, dad."

"Wil je naar humpback whales gaan kijken? Dat zijn bultrugwalvissen."

Ik ben altijd wel in voor een avontuur, dus gingen we naar Hervey Bay. Dat is de beste plaats in de wereld om deze enorme beesten live en in het wild te zien. Je vaart met de boot van de kust af en de hele walvissentour duurt ongeveer 2.5 tot 3 uur. In augustus en september is het daar walvissentijd. Je ziet niet alleen moederwalvissen maar ook jonkies. Een walvisjong of walvisbaby wordt een kalf genoemd. De walvissen genieten evenveel als wij van de spontane shows die

ze geven door met hun vinnen op het water te slaan en hoog uit het water te springen.

Grote steden

Australië heeft meer dan 25 miljoen inwoners. Het grootste deel daarvan woont in steden langs de kust. Canberra, de hoofdstad van Australië, ligt niet aan zee. Het is een moderne stad met veel regeringsgebouwen. Er wonen iets meer dan 400.000 mensen. Sydney, aan de oostkust is de grootste en oudste stad van Australië. Er wonen meer dan vijf miljoen mensen. Mijn ouders vonden het een must om mij Sydney te laten zien.

“Als je Sydney niet hebt gezien, ben je niet in Australië geweest”, zeiden ze.

Dan gaat het vooral om het Sydney Opera House en de Sydney Harbour Bridge; de symbolen van Sydney.

In Suriname kunnen jullie die brug trouwens elk jaar op de televisie zien bij de jaarwisseling. Er wordt dan een sensationeel vuurwerk afgestoken. Australië ligt op het zuidelijk halfrond, dus in december is het zomer. Iedereen hier kan, net als in Suriname, een fatu nemen op het vuurwerk in korte broek en T-shirt.

Het Sydney Opera House ligt in de haven van Sydney. Het is gebouwd op een grote wandelpier. Vooral het dak, dat uit verschillende delen bestaat, is heel opvallend. De dakdelen lijken op over elkaar liggende halve koepels. Ze zijn gemaakt van 1.056.000 tegeltjes in wit en grijsinten die speciaal uit Zweden zijn geïmporteerd. Ik vond dat het Opera House op een gebouw uit een scifi-film leek.

Mijn ouders wilden graag een klassiek concert meemaken in de concerthal van het Opera House. Voor mij hoeft klassieke muziek niet, maar ik moest natuurlijk mee. Ik moet je zeggen dat het reuze is meegevallen.

De akoestiek daar is fantastisch! De muziek was gaaf, omdat elk instrument helemaal tot zijn recht kwam. Naar het schijnt, heeft dat te maken met de controle van de temperatuur en de materialen die ze hebben gebruikt voor de binnenkant van het Sydney Opera House.

De grote stad die het dichtst bij Gladstone ligt is Brisbane. Maar de afstanden in Australië zijn erg groot. Vanaf Gladstone is het ongeveer zeven uur met de auto of trein en ongeveer een uur met het vliegtuig. Er wonen meer dan drie miljoen mensen in Brisbane. Als ik de middelbare school af heb, wil ik daar naar een technische universiteit gaan.

Brisbane is een bruisende stad, met een leuk uitgangscentrum, restaurants waar je lekker kan eten, een gezellige winkelstraat, mooie bruggen en een prachtige rivier die door de stad stroomt, de Brisbane River. De hele dag door vaart er een ferry, een soort waterbus, over de rivier. Er zijn verschillende routes en haltes. Vanuit de ferry kan je de prachtige stad bewonderen! Brisbane wordt ook wel het New York van Australië genoemd. Langs het water staan hoge gebouwen, die 's avonds mooi verlicht zijn.

Sinds we in Australië wonen, hebben mijn ouders en ik owru yari altijd in Brisbane gevierd. Elke 31 december wordt twee keer vuurwerk afgestoken op een drijvend platform, een ponton, op de Brisbane River dichtbij de William Jolly Brug. Eerst om 9 uur 's avonds en dan om 12 uur tijdens de jaarwisseling. Een prachtig spektakel. Ik mis de pagara-estafette van Paramaribo nog steeds, maar dit is ook een fantastisch begin van het nieuwe jaar. Australië begint steeds meer mijn tweede thuis te worden.

Joshua ligt in bed, maar kan niet in slaap vallen. Daarom besluit hij op te staan. De lichten in het huis zijn uit. Pa en ma slapen. In het donker loopt hij naar de koelkast in de keuken en pakt een flesje water. Plotseling hoort hij een geluid. Joshua weet niet of hij moet gillen of wegrennen. Hij is helemaal stijf. Op dat moment gaat er een licht aan. Joshua ziet zijn vader met een slaperig hoofd bij de schakelaar staan.

“Joshua, waarom ben je niet in bed?”, vraagt pa.

“Ik kan niet slapen”, zegt Joshua, “daarom heb ik een flesje water gepakt.”

“Ga maar weer liggen”, zegt papa, “morgen moeten we vroeg opstaan.”

Joshua neemt de fles met water mee naar zijn slaapkamer. Na een tijdje valt hij toch in slaap.

Triiiieennnnngggg, triiiieennnnngggg!

Joshua schrikt wakker. De wekker! Het is zeven uur! Hij wrijft over zijn ogen en stapt uit bed.

‘Vandaag is de grote dag’, denkt hij. Vandaag gaat hij voor het eerst vliegen.

Vol enthousiasme maakt hij zijn deur open en rent naar de slaapkamer van zijn ouders. Hun bed is leeg en netjes opgemaakt.

Wat is dat nou? Ma en pa zijn toch niet zonder hem vertrokken? Hij loopt naar de keuken. In de gang ziet hij koffers staan. Gelukkig! Ze zijn er nog. Pa zit aan tafel en is bezig op zijn tablet. Mama belegt broodjes.

“Goedemorgen ma, goedemorgen pa.”

Pa kijkt op en zegt: “Goedemorgen Joshua, heb je nog kunnen slapen?”

“Yes, ik ben klaar voor de grote reis!”

Mama glimlacht. “Ga snel baden, poets je tanden en kom daarna een broodje eten.”

Joshua is binnen tien minuten aan tafel. Hij heeft zijn mooie reiskleren al aan. Ma checkt met een lijstje of alles in orde is om te kunnen vertrekken.

“Paspooten, valuta, tickets”, mompelt ze.

Intussen is Lion gearriveerd. Hij is de oudste neef van Joshua en gaat op het huis passen als ze weg zijn. Mama geeft hem de sleutels en legt nog snel even uit dat hij kracht moet zetten als hij de achterdeur open maakt, want die klemt.

Tegen negen uur wordt er getoeterd. Het busje van garage Ashruf staat voor de deur. De chauffeur helpt Joshua en zijn ouders om de koffers in te laden.

Ze zwaaien naar Lion als ze weggrijden. Hij zwaait ze na tot ze de hoek om zijn.

De chauffeur zet de airco aan. Het is anderhalf uur rijden naar de Johan Adolf Pengel International Airport en het is behoorlijk warm buiten. Vlak voordat ze hun bestemming hebben bereikt, zien ze langs de weg een paar vrouwen zwaaien

met hun koopwaar.

“Dosi, dosi”, roepen ze.

Het is een specifieke lekkernij van Para, het district waarin de luchthaven ligt. Kleine cassavebroodjes met een zoete vulling van geraspte kokos en gember. De chauffeur rijdt voorbij.

“We zullen een paar zakjes kopen als we hebben ingecheckt”, zegt ma.

Het is niet druk op de luchthaven. Er vertrekt maar één vlucht in de ochtend, naar Miami in de Verenigde Staten. Joshua en zijn ouders zijn vroeg. Er zijn nog geen rijen bij de check-in posten. Ze lopen zo met hun koffers door naar de balie. Daar moeten ze hun paspoorten en tickets laten zien en de koffers gaan er één voor één op een grote weegschaal. De koffers van mama en papa wegen minder dan het maximale toegestane gewicht, maar Joshua's koffer is te zwaar.

Ma kijkt Joshua boos aan. “Heb je extra spullen in je koffer gezet, nadat we deze thuis hadden gewogen?”

Joshua zegt verlegen: “Mijn PlayStation met de controllers en een paar games. Dan hoef ik me niet te vervelen, wanneer we in het hotel zijn.”

Papa schudt zijn hoofd. “Joshua, je gaat je echt niet vervelen. Er is zoveel te doen in New York.”

De PlayStation kan nog in papa's koffer. Maar leuk vindt hij het niet. “De volgende keer laten we je PlayStation op de luchthaven achter, hè!”

Na het inchecken mag het gezin naar de vertrekhal gaan, maar Joshua is de dosi niet vergeten. Samen met pa gaat hij naar één van de verkoopstandjes en daar kopen ze drie zakjes dosi. Er liggen ook nog parakoranti's op de tafel. Mooi platte, waaivormige cassavebroden. Joshua wil dat ook proeven en pa koopt er één voor hem.

Voor ze de vertrekhal binnen mogen, gaan ze langs de douane waar hun paspoorten worden afgestempeld. Daarna worden ze gescand. Niemand mag met een wapen het vliegtuig in. Hun schoenen, horloges, riemen, sieraden en handbagage worden in bakken geplaatst die apart door een scanner gaan. Eindelijk kunnen ze gaan zitten in de vertrekhal. Joshua eet zijn dosi's en parakoranti lekker op. Daarna haalt hij wat te drinken bij de snackbar. Na een tijdje worden de passagiers opgeroepen om in te stappen. Joshua vraagt ma om een foto te maken als hij op de vliegtuigtrap staat. Hij is van plan foto's op zijn Instagram account te plaatsen, zodat zijn vrienden hem kunnen volgen op zijn reis.

Ze landen in Miami en stappen daar over op een ander vliegtuig dat hen naar New York brengt. Het eerste wat Joshua opvalt als ze in een taxi naar het hotel rijden, is het grote verschil tussen New York en Paramaribo. De gebouwen zijn veel hoger en het lijkt alsof niemand 'chill' is. De straten zijn vol mensen, en iedereen heeft haast. Hij ziet ook nergens bomen of planten. Raar, vindt hij, want op het erf thuis zijn er veel bomen. Ook zijn burens hebben allemaal planten op hun erf. Zijn gedachtegang wordt verstoord doordat de taxi stopt voor een groot hotel. Zijn ouders hebben daar een ruime driepersoonskamer geboekt voor de vakantie. Ze stappen uit, checken in bij de receptie en brengen hun koffers naar de kamer. Ma stelt voor dat ze zich opfrissen en daarna een beetje op verkenning uitgaan. Zo gezegd, zo gedaan. Na enkele uurtjes te hebben gewandeld, krijgen ze honger. Ze besluiten terug te keren naar hun hotel en daar in het restaurant te gaan eten. Terwijl ze het menu bekijken, loopt een jongen van ongeveer Joshua's leeftijd naar hen toe.

Hij zegt: "Hoi, ik ben Daniël. Ik hoorde jullie Nederlands spreken, maar jullie hebben een voor mij onbekend accent. Komen jullie uit Nederland?" Joshua antwoordt: "Nee, we komen uit Suriname."

"O, dat dacht ik al. Er wonen veel Surinamers in Nederland, maar ik ben er nooit geweest. Ik kom uit Almere en ben hier met mijn ouders op vakantie. Kijk, daar zitten ze."

Daniël wijst naar zijn ouders die aan het tafeltje naast hen blijken te zitten. Ze wuiven spontaan.

“Onze jongen heeft helemaal in New York een vriendje gevonden. Leuk joh!”, zegt de moeder van Daniël.

Het blijkt dat de twee gezinnen in hetzelfde hotel logeren. De volgende middag, als Joshua en zijn ouders terug zijn van een bezoek aan het wassenbeeldenmuseum van madame Tussaud, ziet hij Daniël weer. De jongens raken aan de praat. Daniël blijkt al wat langer in New York te zijn. Dit is bovendien niet zijn eerste keer in ‘The Big Apple’. Hij stelt voor om Joshua een paar leuke plekken in de buurt van het hotel te laten zien.

Ma en pa willen een beetje gaan rusten. Ze vinden het goed dat Joshua even met Daniël meegaat om, zoals Daniël zegt “een pizza te kopen”. Joshua heeft zijn smartphone bij zich, dus ze kunnen hem altijd bellen. Als ze buiten staan, vraagt Daniël aan Joshua of hij durf heeft.

Joshua fronst zijn wenkbrauwen. “Hoe bedoel je?”

Zonder te antwoorden, trekt Daniël Joshua een verlaten straat in. “Je bent toch niet bang?”, vraagt Daniël.

Uit het niets verschijnt er een jongeman van ongeveer 20 jaar.

“What are you kids doing here?”, vraagt hij. “Are you here to buy drugs?” Daniël antwoordt stoer: “Yes man!”

Joshua weet niet wat hij hoort. Daniël haalt wat geld tevoorschijn en krijgt in ruil hiervoor een soort sigaret. Daniël vraagt de jongeman om een aansteker. De man maakt de sigaret aan. Joshua ruikt een vreemde geur en raakt in paniek.

“Daniël, gooi dat ding weg. Het is niet goed voor je!”

Daniël lacht en rookt rustig door. “Doe normaal, man. Het is gewoon een jointje.

Je bent toch geen loser?”

Alle belletjes in Joshua's hoofd beginnen te rinkelen. Hij weet dat hetgeen Daniël doet niet goed is. Maar het is toch wel spannend en hij wil geen loser zijn. Nu heeft hij echt iets om aan zijn vrienden thuis te vertellen. Het zal wel niet veel kwaad kunnen als hij een klein trekje neemt. Dan is hij een 'OG', een Original Gangster, zoals zijn vrienden het noemen. Hij heeft zijn beste vriend Emanuel ook al eens met een sigaret gezien. Alleen begon Emanuel vreselijk te hoesten, nadat hij de rook inhaleerde.

Daniël houdt hem de joint voor en vraagt. “Wil je de New Yorkse smaak niet proberen?”

Joshua kijkt hem aan. Dan schuift hij zijn laatste restje twijfel opzij. Hij steekt zijn hand uit en zegt: “Goed, geef me dat ding.”

Daniël is zichtbaar enthousiast. “Yes! Eindelijk iemand om deze ervaring mee te delen!”

Precies op dat moment loopt er een oude vrouw langs. Ze kijkt naar de jongens en ziet de joint. Ze schudt haar hoofd, begint te mopperen, loopt dan verder. Joshua begint weer te twijfelen. De joint trilt in zijn hand. Daniël kijkt hem dwingend aan. Hij waagt het er toch maar op.

Precies op het moment dat hij de joint naar zijn mond brengt en een trekje neemt, stopt een politieauto naast hen. De oude vrouw heeft de dienstdoende agenten gewaarschuwd. Een agent stapt uit en sommeert Joshua om de joint aan hem te geven. Joshua houdt zijn adem in, gemixt met rook, en geeft de agent de joint. Hij durft niet uit te ademen uit vrees dat de agent hem zal arresteren. De rook begint te branden in zijn keel. Hij begint te hoesten. De agent is afgeleid.

Daniël ziet zijn kans en rent weg. De agent heeft medelijden met Joshua en laat hem in de politieauto zitten om bij te komen. Hij spreekt Joshua vaderlijk toe en zegt dat het roken van joints hem in problemen gaat brengen. Joshua knikt. Eigenlijk wist hij dat ook wel. Voor Joshua's geluk laat de agent hem gaan. Maar hij waarschuwt Joshua dat als hij weer gepakt wordt met een joint, hij opgesloten

zal worden. Joshua bedankt de agent en belooft plechtig dat hij het nooit meer zal doen.

Hij voelt zich een beetje draaierig, maar loopt zo snel hij kan terug naar het hotel.

‘Daniël is geen goede vriend’, denkt hij.

In het hotel zoekt hij de kamer van Daniëls ouders op en klopt op de deur. Hij wil niet klikken, maar ze moeten weten wat er is gebeurd. Daniëls ouders schrikken van zijn verhaal. Ze bedanken Joshua voor zijn eerlijkheid en maken de deur dicht. Waarschijnlijk was Daniël naar het hotel gevlucht, want zodra de deur dicht is, hoort Joshua zijn ouders tekeergaan tegen hem. Joshua’s telefoon gaat.

“Waar ben je Josh?”, hoort hij zijn vaders stem. “Hebben jullie die pizza al? Je blijft zolang weg.”

“Ik ben er zo, pa”, stelt Joshua hem gerust.

Hij beseft dat hij ook zijn eigen ouders moet vertellen wat er is gebeurd. Ook zij reageren geschrokken.

“We hadden je nooit met een onbekende jongen moeten laten meegaan”, zegt ma schuldbewust.

“Ik ben in ieder geval blij dat je ons alles eerlijk hebt verteld”, zegt pa.

Plotseling voelt Joshua zich heel moe. Hij gaat slapen en belooft zichzelf dat hij nooit meer drugs zal gebruiken. De rest van de vakantie verkent hij de stad samen met zijn ouders. Gelukkig zijn er veel bezienswaardigheden in New York, dus hij verveelt zich geen moment. Toch is hij opgelucht als het tijd is om terug te gaan naar Suriname. Hij voelde zich na het incident met Daniël niet echt op zijn gemak.

Als hij thuis is, loopt hij het erf op en plukt een paar kersen van de boom.

‘Oost west, thuis best!’, denkt hij.

Er was weer een boodschapper in het dorp. A Chung Ko zat met zijn zoontje op zijn knie voor de deur van zijn huis, toen hij het erf opliep.

“Nieuws van je vader”, riep de man, terwijl hij met een brief zwaaide. Op zijn rug had hij een pakket. Kwie Hong, die binnen bezig was kleren te verstellen, haastte zich naar buiten, toen ze hoorde dat er bezoek was.

De man overhandigde haar het pakket. “Mooie lapjes”, zei hij, “en maggiblok.”

“De zaken van je vader gaan goed”, richtte hij zich toen tot A Chung Ko. “Hij heeft een winkel. Hij wil dat je hem komt helpen.”

Boodschappers wisten meestal wat er in de brieven stonden.

Als iemand niet kon lezen, of als de brief kwijtraakte, kon de boodschap toch nog

worden overgebracht.

A Chung Ko maakte de brief open. Inderdaad. Zijn vader schreef dat het goed ging en dat hij naar Suriname moest komen om hem te helpen. Hij moest contact maken met meneer Hok Fen. De naam Hok Fen was bekend bij de Chinezen uit het dorp. De man woonde in Hong Kong en regelde de geldzaken van Chinezen die in Suriname woonden. A Chung Ko wist dat hij een betrouwbaar persoon was, want hij had er al die jaren voor gezorgd dat de pakketjes en het geld dat zijn vader stuurde netjes bij hem terecht kwamen.

Chinezen die weg wilden uit hun dorp, op zoek naar een beter bestaan in een ander land, konden ook bij Hok Fen terecht. Hij regelde de smokkel van China naar Hong Kong en daarna de tickets en papieren naar de eindbestemming. Vader Njoek Tsoen had hem betaald om zijn zoon naar Suriname te laten komen.

“Heb je een paspoort?”, vroeg de boodschapper.

A Chung Ko schudde zijn hoofd.

“Een geboortebewijs dan?”, probeerde de boodschapper opnieuw.

“Ik ben een eenvoudige boer”, zei A Chung Ko, “wat moet ik met al die papieren?”

“Hij is geboren in het jaar van de Aap”, zei Kwie Hong.

“Dank je, moedertje”, glimlachte de boodschapper. “We zullen eraan denken als we zijn papieren maken.”

Tegen A Chung Ko zei hij: “Over een week kom ik weer langs. Als je wilt gaan, zal ik je zeggen waar je je moet aanmelden voor de reis naar Hong Kong. Bespreek het met je moeder en je vrouw.”

“Zal je ons niet vergeten?”

An Si keek naar een punt in de verte, terwijl ze de baby heen en weer wiegde. Ze was bang voor een bestaan zonder man.

Kwie Hong wilde haar zoon niet tegenhouden. In het buitenland kon hij een beter bestaan vinden. “Zijn vader is in Suriname. Hij heeft een winkel. Als A Chung Ko

hem gaat helpen, kan hij vaker geld en spullen sturen”, zei ze tegen An Si.

“Als hij weg gaat, is er niemand om het zware werk te doen op het veld en om het huis?”, merkte An Si met verstikte stem op.

“Het gaat niet lang duren”, zei A Chung Ko. “Zodra ik het geld bij elkaar heb, laat ik jullie halen.”

Na een week meldde A Chung Ko zich aan op de plaats van vertrek.

Er wachtten nog zes mannen en twee vrouwen op de verzamelplaats. Het was laat in de middag toen de boodschapper van Hok Fen aan kwam gereden in een rammelende vrachtwagen. Er zaten al een paar mensen in de bak.

Toen A Chung Ko in de bak klom, herkende hij Tsoi Lan van de familie Chin.

Ze was zijn nicht, want de Chins en de Huangs, waar A Chung Ko van afstamde, waren bloedverwanten.

De vrachtwagen zou ze naar Shenzhen brengen, een stad aan zee. Van daaruit zouden ze met de boot naar Hong Kong gaan. Ze moesten niet te veel vragen en gewoon doen wat hen werd gezegd.

De zon was allang onder, toen ze bij de haven van Shenzhen aankwamen.

De silhouetten van slanke Chinese jonks dansten op het water; hun zeilen opgerold aan de masten. Maar er waren ook grote stoomschepen, die rond de wereld voeren met enorme ladingen vracht.

Ze moesten uitstappen. De man van Hok Fen loodste ze langs een hefboom en een bewakingshuisje naar een afgebakend deel van de steigers.

“Vlug, vlug”, wenkte hij, terwijl de bewaker de andere kant opkeek.

Overal op de kade lagen balen vracht en kisten op elkaar gestapeld. Vanachter één van de ladingen dook plotseling een man in sjouwerskleren op.

“Hier”, riep hij zachtjes. De man van Hok Fen haastte zich met zijn groepje naar hem toe. “Hij gaat jullie verder brengen”, zei hij tegen A Chung Ko en de anderen. Het volgende moment was hij verdwenen in het donker.

De sjouwer bracht ze naar één van de grotere vrachtschepen. Ze moesten zich haasten over een wiebelende loopplank, renden langs de reling naar een opening

in het dek en daalden langs smalle, ijzeren trappetjes naar het diepste gedeelte van het schip waar ze terecht kwamen tussen kisten, balen, vaten en allerlei andere vracht.

“Jullie moeten hier blijven”, zei de man. Hij wees ze een mand met platte broden en dunne reepjes gekruid, gedroogd vlees. Daarnaast stond er een zak met tjoens. Dat zijn bamboebladeren gevuld met kleeftijst, vlees of bonen, gestoomd in een pot. Verder lichtte hij het deksel van een klein vat.

“Kijk, met die kroes daar kunnen jullie hieruit water scheppen.” Hij deed het deksel weer op het vat. “Maak geen lawaai. Waag het niet om naar boven te gaan. Niemand mag weten dat jullie hier zijn”, waarschuwde de man.

Zo goed en zo kwaad als het kon, zochten A Chung Ko en de andere verstekelingen een plekje tussen de balen en vaten om te zitten en te liggen. Het was donker. Niemand sprak. Ieder was in eigen gedachten verzonken. Af en toe schrokken ze op door het geritsel van ratten. A Chung Ko stopte zijn rantsoen in zijn tas en bond die stevig dicht. Hij moest er niet aan denken zijn eten te delen met de ratten. De ruimte begon te stinken. Er was geen speciale plek om te plassen of om je behoefte te doen. Ook dat moest tussen de balen gebeuren.

Het leek alsof er eeuwen voorbij waren gegaan, toen op de derde dag de sjouwer weer in het ruim verscheen en hen aanmaande snel hun spullen bij elkaar te zoeken. Ze namen de weg terug door het labirint van trappetjes. Op het dek aangekomen moesten ze doen alsof ze sjouwers waren. Ze kregen balen te dragen waarmee ze de loopplank af moesten. Niet ver van de loopplank stond Hok Fen in eigen persoon hen op te wachten. Voor een deel van de verstekelingen was Hong Kong de eindbestemming. Zij gingen verder hun eigen weg. De passagiers die door moesten reizen, mochten met Hok Fen mee in zijn auto. A Chung Ko was blij toen hij zag dat Tsoi Lan ook één van hen was.

Hok Fen bracht ze naar een huis met kamers, waar ze mochten baden, eten en slapen. Het zou ongeveer een maand duren voordat hun papieren om verder te reizen klaar zouden zijn. Hok Fen gaf hen wat geld om eten te kopen. Ze mochten zelf koken. Ze waren vrij om te doen wat ze wilden, maar Hok Fen waarschuwde ze om voorzichtig te zijn en niet te ver uit de buurt te gaan.

A Chung Ko keek zijn ogen uit in de drukke winkelstraten en de welvoorzien

markten van Hong Kong. Af en toe kwam Hok Fen hem halen om een klusje te doen. Daarmee verdiende hij wat extra geld. Dan voelde hij zich een koning te rijk en trakteerde hij Tsoi Lan op dumplings in één van de talloze eetkraampjes in de buurt.

Zo vloog de tijd voorbij totdat zijn paspoort klaar was. Hij had best in Hong Kong willen blijven, maar zijn vader wachtte op hem. Hij en Tsoi Lan zouden samen reizen. Hok Fen legde uit dat ze eerst van Hong Kong zouden vliegen naar Parijs. In Parijs moesten ze overstappen op een ander vliegtuig dat ze naar Frans–Guyana zou brengen. Dat was een vlucht over de Atlantische Oceaan, want Frans–Guyana lag in Zuid–Amerika. In Frans–Guyana zou een boodschapper van Hok Fen ze ophalen en naar Suriname brengen. Suriname lag naast Frans–Guyana. Er was een weg vanuit de hoofdstad van Frans–Guyana naar de oostgrens van Suriname.

Opgewonden, maar ook een beetje bang voor het onbekende, luisterden ze naar Hok Fen. Geen van ze had ooit in een vliegtuig gezeten. Van Parijs hadden ze nooit gehoord. Ook de andere namen die Hok Fen noemde, waren onbekend.

“Niet zo erg”, zei Hok Fen, als jullie maar weten dat Suriname jullie eindbestemming is. Het staat ook op jullie ticket.”

“Wat gebeurt er als we verdwalen?”, vroeg Tsoi Lan aan Hok Fen.

“Dat gebeurt niet”, stelde Hok Fen ze gerust. “Jullie moeten steeds bij elkaar blijven. In Parijs zullen de Chinese stewardessen jullie wijzen waar jullie naartoe moeten gaan.”

“Bent u al eens in Suriname geweest?”, vroeg A Chung Ko.

Hok Fen knikte. “Eén keer. Het is een mooi land. Je zal het goed hebben daar.”

Op de dag van vertrek bracht hij ze naar de luchthaven waar hij er persoonlijk op toe zag dat ze zonder problemen door de controles van de douane kwamen. Hok Fen had gelijk. Op de luchthaven van Parijs vonden ze makkelijk hun weg naar de instapbalie voor de vlucht naar Frans–Guyana. In totaal duurde de vliegreis bijna 24 uren. Op weg naar Frans–Guyana viel A Chung Ko van vermoeidheid in slaap. Toen hij wakker werd, zag hij zijn trouwring niet meer aan zijn vinger. Hij keek om

zich heen. Hij zat aan de kant van het looppad. Zijn buurman, die bij het raampje zat, sliep ook. De ring lag niet op de grond. Iemand had zijn ring gestolen, terwijl hij sliep. Sombor keek hij naar de lege plek aan zijn vinger. Het was geen goed teken. Hij dacht aan zijn vrouw en zijn kind. Zou er iets met ze zijn?

Zijn buurman werd wakker. Het vliegtuig had de daling ingezet. A Chung Ko stak zijn hand in zijn broekzak. Hij wilde even niet aan de ring denken. Straks zouden ze landen op de luchthaven van Cayenne, de hoofdstad van La Guyane, zoals Frans-Guyana ook wel werd genoemd.

Op de luchthaven werden ze opgewacht door een zekere Woei Hua Tsie. “We gaan direct door naar Saint Laurent. Dat is een plaats op de grens met Suriname. Het is ongeveer drie uur rijden”, zei hij.

De grens tussen Frans-Guyana en Suriname werd gevormd door een brede rivier. “De Marowijne”, zei Hua Tsie terwijl hij zijn armen wijd uitspreidde om de breedte van de rivier aan te geven. Hij kocht stokbrood voor ze met zoute vis en flesjes met gemberbier. Bij de rivier nam hij een beetje spijtig afscheid. Straks moest hij alleen terug naar Cayenne.

Op het zanderige rivierstrand lagen korjalen die zo’n tien tot twintig mensen naar de overkant konden brengen. Daar lag het Surinaamse plaatsje Albina. Officieel moest je met het veer de oversteek maken, en je paspoort bij de douane laten afstempelen, maar de autoriteiten knepen een oogje toe. Er was een druk verkeer tussen de beide grensplaatsjes. De korjalen waren eigendom van Marrons, een volk dat aan beide zijden van de rivier woonde. Hua Tsie zwaaide zijn passagiers na toen de motor van de korjaal begon te ronken en de punt, richting Suriname, door het water kliefde.

Op het strand aan de Surinaamse kant stonden drie Chinese mannen. Toen de boot aankwam, renden twee van ze naar het water. A Chung Ko had zijn vader langer dan twintig jaar niet gezien. Toch herkende hij in één oogopslag Huang Njoek Tsoen tussen de mannen. Hij had dezelfde brede mond als zijn zusters. Ze omarmden elkaar. Het was 1956, het jaar van de Aap. A Chung Ko was dankbaar dat hij eindelijk op de plaats van bestemming was aangekomen. Hij hoopte op een goede toekomst. Hij hoopte dat hij zijn moeder en gezin snel een beter bestaan zou kunnen bieden.

Al jaren wordt in het eilandenrijk van keizer Timayri het verhaal verteld over het schip Aurora. Dit schip kwam van de goudvelden van Zuid-Amerika en was geladen met kisten vol goud. Het was op weg naar de stad Kumanti, waar de keizer zetelt. Niemand weet wat er met het schip is gebeurd. Het is nooit aangekomen.

De keizer heeft een kaart waarop de route van het schip staat aangegeven. Er staat ook op waar het schip ongeveer voor het laatst is gezien. Om het raadsel van het verdwenen schip Aurora op te lossen, organiseert de keizer een wedstrijd. Van elke familie in zijn rijk mogen er vijf mannen meedoen.

De drie families die de meeste punten halen tijdens het toernooi, krijgen elk een schip waarmee ze op zoek mogen gaan naar de verdwenen schat van de Aurora. Als ze het goud vinden, moeten ze een vierde deel voor de keizer brengen.

De rest mogen ze onderling verdelen.

Overal in het rijk worden plakaten opgehangen. Elk team moet een route afleggen die gaat langs alle vijf eilanden van het rijk. Daarbij moeten ze rennen, zwemmen en varen. De wedstrijd duurt drie dagen.

Overal staan supporters langs de route om de deelnemers aan te vuren. Ook op het water zijn honderden fans in bootjes eropuit getrokken om hun favoriete team aan te moedigen. De kundigste schippers en snelste renners en zwemmers doen mee. Het zijn spannende wedstrijden, die worden gewonnen door de families Wong, Opoe en Dang. Je kan het gejuich van de supporters tot heel ver horen, maar men is ook een beetje bezorgd. Nu pas begint eigenlijk de grote uitdaging. Ze moeten het verdwenen schip vinden. Niemand weet waar het schip precies is en of de mannen veilig terug zullen komen.

Na veel knuffels en laatste woorden vertrekken de drie boten van de winnende teams. Het avontuur kan beginnen. Elke familie heeft een kaart met de route. Bij de familie Wong is Son de kapitein, bij de familie Opoe heeft Josa de leiding en de Dangs staan onder bevel van Laruk. De families hebben afgesproken in de buurt bij elkaar te blijven. Als er problemen komen, kunnen ze elkaar helpen.

Ze zijn een halve dag onderweg, als vanuit het kraaiennest van de Wongs gewaarschuwd wordt dat er een storm aankomt. Inderdaad, de lucht wordt zwart. De donder rolt, bliksemschichten knetteren tussen de donkere wolken en de wind loeit over het water. De regen stroomt in bakken neer. De boten worden opgetild door de golven en weer neergegooid. De storm duurt tot de avond. Als door een wonder overleven de schepen het noodweer. De mannen zijn nat en moe, maar kunnen niet gaan rusten. In het licht van de maan en de sterren zien ze overal rotsen uit het water opdoemen. De boten dobberen op de zee, die rustig is geworden. Het water klotst tegen de stenen blokken aan.

“Dit is de Rotsenbegraafplaats”, zegt Son tegen de mannen op zijn schip. “Ik zie het hier op de kaart aangegeven. We moeten in een rechte lijn naar het noorden blijven doorvaren. Dan komen we wel erdoorheen.”

Ook op het schip van de Opoes wordt op de kaart gekeken. Ten noorden van de Rotsenbegraafplaats zijn hoge bergen getekend met een nauwe doorgang. ‘De

Schreeuwende Gang', staat erbij geschreven.

"Wat wordt daar nou mee bedoeld?", vraagt Josa aan zijn neef Ivan.

"Geen idee", zegt Ivan met een bezorgd gezicht. "Als we in dit tempo door blijven varen, moeten wij de gang kunnen zien als de zon op zijn piek is."

De vaart gaat zonder problemen verder. Inmiddels is het schip van de familie Dang voorop gaan varen. Vanuit hun kraaiennest wordt er op het heetst van de dag geschreeuwd: "Land in zicht."

In de verte zijn er hoge bergen te zien die in twee rijen vlak naast elkaar staan. Daartussen is er een smalle doorgang, waarvan het einde niet te zien is.

Als ze halverwege tussen de bergen zijn, zegt Laruk: "Ik vraag me af waarom hier De Schreeuwende Gang wordt genoemd."

Dat had hij liever niet kunnen doen, want op dat moment klinkt er een harde gil. Niemand weet waar het vandaan komt. Het geschreeuw wordt luider en luider tot het oorverdovend is. Ze stoppen eerst hun vingers in hun oren, maar dan worden de boten stuurloos. Het schip van de familie Wong komt dichtbij de kant en er vallen stenen van een berg in hun boot. Net op tijd draait de stuurman het roer, anders waren zij tegen de bergen gebotst. Ze stoppen watten in hun oren en proberen zo snel mogelijk uit de gang te komen.

"Alle zeilen bijzetten, zodat we elke windvlaag kunnen vangen", beveelt Laruk. Op de andere schepen volgen ze dezelfde tactiek. Het lawaai dringt door de watten hun oren binnen. Ze binden doeken over hun hoofd, die ze onder hun kin vastknopen. Het helpt om hun oorvliezen te beschermen. Toch blijven hun oren nog urenlang suizen nadat ze de gang uit zijn gevaren.

Een nieuwe nacht breekt aan. Ze hebben nog een paar dagen te varen naar de plek waar de Aurora is verdwenen. Op de kaart staan geen aantekeningen meer langs de route. Toch blijven ze waakzaam. Ze slapen om de beurt.

Na drie dagen zien ze iets in de verte. De mannen in de kraaiennesten kunnen niet precies zeggen wat het is. Het blijft op en neer bewegen, maar het lijkt niet op een schip. Als ze dichterbij komen, zien ze dat het land is, of liever gezegd: een eiland. De drie boten liggen naast elkaar voor de 'kust', een breed zandstrand.

De drie kapiteins staan op de voorplechten van hun schepen.

“Vreemd geval. Dat eiland lijkt te drijven. Zie jij dat ook of ben ik aan het hallucineren?”, roept Son naar Josa.

“Laruk”, roept Josa naar de kapitein van het schip van de Dangs. “Zie jij ook een drijvend eiland.”

“Het is land midden in zee”, roept Laruk.

Het eiland moet wel echt zijn, want alle mannen op de drie schepen zien hetzelfde. De bomen achter het strand zijn laag en op hun takken zitten krijsende vogels. Het lijkt of de dieren niets van de mensen moeten hebben. Misschien is er iets verborgen op het eiland?

In kleine bootjes varen de kapiteins, elk met twee familieleden, naar het eiland. Ze laten zich niet afschrikken door de vogels en lopen tussen de bomen door naar de andere kant van het eiland. Het is een wandeling van ongeveer een half uur.

Ivan ziet het wrak het eerst. Het ligt op het rotsachtige strand. Aan één van de masten hangt een gescheurde vlag.

“Kijken jullie daar! Is dat niet het schip dat we zoeken?”

Iedereen begint te rennen. Het lijkt erop dat ze hun doel hebben bereikt. De meeste masten van het schip zijn gebroken en de zeilen zijn half vergaan. Aan de romp zie je dat het eens een mooi schip was. Het is nauwelijks leesbaar, maar toch kunnen ze op de boeg de naam Aurora ontcijferen. Er gaat een luid gejuich op. De mannen slaan elkaar op de schouders. De vogels, die zich een tijdje stil hebben gehouden, beginnen opeens weer luid te kriesen. De mannen voelen het eiland bewegen. Ze moeten wijdbeens gaan staan om overeind te blijven. De wind neemt toe. Het zeewater wordt opgezweept en beukt op het schip. De mannen vluchten terug naar de bomen, waar er meer beschutting is. Maar nu de Aurora zo dichtbij is, willen ze zich niet laten weggagen door het onweer.

“We moeten in het ruim van het schip zien te komen”, roept Laruk boven de loeiende wind uit.

“Ik ga al”, schreeuwt Son terug. Zijn mannen hebben een touw meegenomen. Het

ene eind wordt om een boom gebonden. Het andere eind gaat om het middel van Son. Hij vecht tegen de wind. Stap voor stap lukt het hem over de deinende ondergrond van het eiland het schip te bereiken. Daar vindt hij een plekje waar hij beschut staat tegen de wind. Hij maakt het touw om zijn middel los en bindt het vast aan een reling van het schip. Nu kunnen de andere mannen hem volgen. Ze gebruiken het touw als leidraad.

Waar ligt het goud? Ze klimmen het dek op. De planken zijn verrot en overal zijn gaten. Ze vinden de trap die naar het ruim gaat. Ze dalen over de kapotte treden naar beneden. Daar stuiten ze op een scheef hangende deur. Als ze die openstoten, blijven ze met open mond staan. Overal ligt goud: gouden staven, gouden munten, gouden bekers.

Ze jubelen: "Wij zijn rijk, wij zijn rijk, wij zijn rijk!"

Intussen is de wind gaan liggen. Van elke familie gaat een man terug naar zijn schip. Ze moeten doorgeven dat de schepen om het eiland moeten varen. Dan hoeft het goud niet helemaal door het bos gesjouwd te worden. De mannen die achterblijven, beginnen met het tellen en sorteren van de munten, staven en bekers. Ze ontdekken ook een kistje met diamanten.

Kapitein Son vertrouwt de mannen wel. Zelf wil hij liever de rest van het wrak verkennen. 'Wat is er hier gebeurd', vraagt hij zichzelf af. 'Waarom ligt het schip op dit geheimzinnige eiland?' Hij klimt de trap weer op en loopt naar de andere kant van het schip, naar de kajuit van de kapitein. Daar ziet hij een kleine kist in een hoek staan. Als hij die openmaakt, vindt hij de logboeken. Hij pakt de bovenste en zoekt de datum op waarop de Aurora haar laatste reis begon. Als hij het verslag van de kapitein heeft gelezen, rent hij terug naar de anderen.

"We zijn in gevaar", schreeuwt hij. "Ik heb het logboek van de kapitein gevonden. Daarin staat wat er is gebeurd. Het stormde en toen zijn ze vastgelopen op dit eiland. Wat ze ook deden, ze konden niet loskomen. Na drie dagen merkten ze dat het eiland begon te zinken en hun schip langzaam verdween in het water. De bemanning kon geen kant op. Ze moeten allemaal verdronken zijn."

"Wil je me zeggen dat het eiland gaat zinken?", vraagt Josa.

Laruk slaakt een kreet. "Er komt water in het ruim!"

Sons angst is dus niet voor niets. De mannen beginnen zoveel mogelijk goud naar boven te dragen. Gelukkig zien ze boven dat hun schepen komen aangevaren. Ze zwaaien en wenken dat ze hulp nodig hebben.

Het water blijft stijgen.

“Sneller mannen”, roept Son in het ruim.

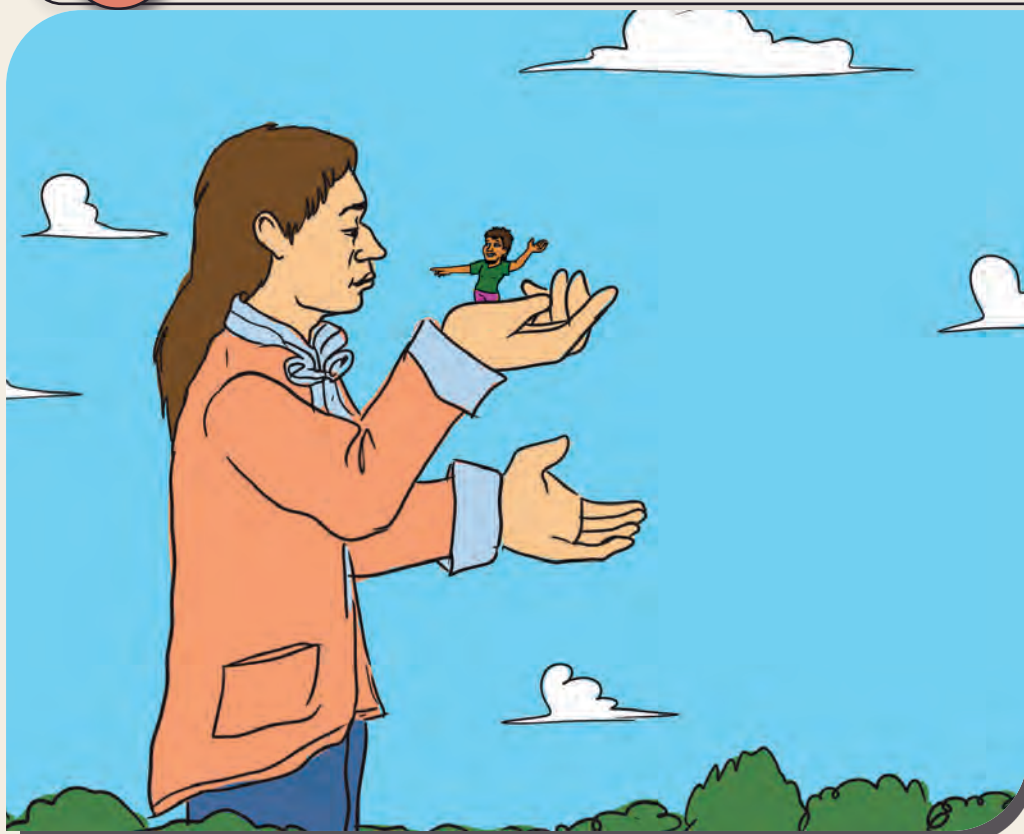
“Laten wij van hier gaan, voordat het te laat is. We hebben meer dan genoeg”, schreeuwt Laruk.

Het schip begint gevaarlijk te rollen. Het water stroomt door een groot gat naar binnen. Het overstroomt het goud dat nog op de bodem van het ruim ligt.

“Wegwezen”, schreeuwt Josa en met het laatste goud dat ze nog kunnen grijpen, vluchten de mannen naar boven. Ze gooien de zakken in de bootjes die hen opwachten en roeien naar de schepen. Een zak valt bijna in het water. Het kan nog net binnenboord worden gehouden.

Als ze veilig op het dek staan, elke familie op zijn eigen schip, zien ze hoe het eiland, met Aurora en al, langzaam onder water verdwijnt. De vogels vliegen op, de horizon tegemoet. Er is nauwelijks wind. De mannen kunnen bijna niet geloven wat hen overkomt. Geen wonder dat niemand de Aurora ooit heeft gevonden.

Het wordt nacht. Bij het licht van de maan en de sterren zetten de schepen koers naar huis. Na zes dagen zijn ze terug bij hun thuishaven in Kumanti. De wachters op de torens staan op de uitkijk. Bij het zien van de masten, luiden zij de bellen. Eenieder die de bellen hoort, rent naar de haven. Overal zijn blij gezichten te zien. Een grote delegatie, onder leiding van keizer Timayri, verwelkomt de families. Er wordt dagenlang gefeest om de veilige terugkeer van deze moedige mannen te vieren. Ze zijn nu rijk. Ze delen hun goud met anderen die het niet zo breed hebben. Zo leven de mensen van het eilandenrijk nog lang en gelukkig verder met elkaar.

Gulliver was een Engelse reiziger, die graag met zijn zeilschip de wereld rondvoer. Op één van zijn reizen leed hij schipbreuk in de buurt van een onbekend eiland. Gelukkig was hij een uitstekende zwemmer. Door de woeste golven heen bereikte hij de kust. Doodmoe viel hij op het strand in een diepe slaap. Hij werd wakker toen hij prikjes voelde; in zijn gezicht, op zijn handen, zijn armen, zijn voeten en benen; overal op zijn lichaam. Hij opende zijn ogen.

Boven hem zag hij een helderblauwe lucht. Hij wilde opstaan, maar kon zich niet bewegen. Met grote inspanning lukte het hem zijn hoofd wat op te richten. Tot zijn grote verbazing merkte hij dat hij omringd was door duizenden kleine mannetjes. Ze waren even groot als zijn duim. Ze hadden hem in zijn slaap met touwtjes vastgebonden aan paaltjes die ze in de grond om hem heen hadden

geslagen. Die touwtjes waren zo dun als garen, maar ze waren zo onnoemelijk veel dat ze Gulliver stevig tegen de grond aan gedrukt hielden. De mannetjes waren op zijn lichaam geklommen. De prikken die hij had gevoeld, werden veroorzaakt door pijltjes die zij op hem afgeschoten hadden. Dicht bij zijn gezicht had men een stellage geplaatst. Daarop zaten verschillende rijk geklede persoontjes die hem van dichtbij bekeken. Hij veronderstelde dat degene die het prachtigst gekleed was, hun koning moest zijn. Deze sprak hem aan in een vreemde taal, waarvan Gulliver niets begreep. De koning en zijn gevolg vertrokken na een tijdje weer. Gulliver bleef nog urenlang op het strand liggen. Hij vroeg zichzelf af waar hij was terechtgekomen en wat er met hem zou gebeuren. Er werd niet meer op hem geschoten. Daar hij nog heel moe was, viel hij nogmaals in slaap.

Toen hij weer wakker werd, voelde hij dat hij voortbewoog. De kleine mensjes hadden hem op een wagen geplaatst van twintig centimeter hoog. Duizenden paardjes trokken de wagen naar een nabijgelegen stad. De huizen daar waren hoog voor de kleine bewoners. Maar ze reikten onze reiziger slechts tot zijn knieën. Ze brachten hem naar een soort stadion, waar hij met lange kettingen aan de omheining werd vastgemaakt. Om de aangespoelde reus te kunnen voeden was er enorm veel voedsel nodig. Voor zijn eerste maaltijd gebruikte men zes ossen, veertig schapen en vierentwintig broden. Daarnaast nog dertig vaten wijn en een aanzienlijke hoeveelheid vis, fruit en groente. Zeshonderd persoontjes waren nauwelijks in staat het voedsel naar Gullivers mond te brengen. Zij bouwden vliegensvlug een houten toestel, plaatsten het eten erin en schoten het naar zijn mond. Na enkele dagen had hij door dat hij was aangespoeld op de kust van een land dat Lilliput heette. Stukje bij beetje begon hij de taal van de Lilliputters te verstaan.

De koning bezocht hem weer, een zeer vriendelijk man. Hij wilde hem toestaan het stadion te verlaten als zijn voeten geketend bleven. Gulliver stemde toe. Alle voorwerpen die hij bij zich droeg, moesten worden afgegeven. Deze waren zeer groot en zwaar en hadden bovendien voor de Lilliputters onbekende vormen. Het volk raakte volledig in de ban daarvan. Omdat de Lilliputters het gebruik van uurwerken nog niet kenden, kreeg Gullivers horloge de meeste bewondering. Zij zagen het aan voor een interessant, maar onbekend beest. Hij moest daar erg om

lachen.

Gulliver was blij niet meer vast te zijn aan het stadion. Met de kettingen aan zijn voeten kon hij voortschuifelend wandelingetjes maken. Hij ging vaak naar de stadsmuur. De bewoners kwamen dan langs om hem te bewonderen en een praatje te maken. Om hen beter te verstaan zette hij ze in zijn hand. Zo leerde hij hun taal steeds beter en kon hij met ze communiceren. Hij raakte goed bevriend met de koning. Deze nodigde hem vaker uit bij hem te komen eten. Daarvoor werd er een onmetelijk lange tafel gebouwd met een enorme zitplaats voor Gulliver. De beste werktuigkundigen hadden speciale lepels, messen en vorken gemaakt. Deze voorwerpen waren zo groot als wel tien Lilliputters.

De reus leerde de gewoonten van het volkje kennen. Zij deden net als alle andere volken hun best om rond te komen en hadden ook hun gebreken. Gulliver werd met veel respect behandeld. Daardoor kreeg hij het verlangen om iets voor dit volk terug te doen. Al gauw kreeg hij een gelegenheid daartoe. De Lilliputters leefden in vijandschap met een volk, Blefuscu genaamd. Dat volk was even klein gebouwd als zij en leefde op een nabijgelegen eiland. De reus vernam dat de oorlogsschepen van Blefuscu naar Lilliput zouden zeilen. Nog voordat zij konden uitvaren, stapte hij de ondiepe zee in. Het water reikte tot zijn schouders. Bij Blefuscu aangekomen, verwoestte hij de hele vloot met zijn hand. De Blefuscu's wierpen speren naar zijn gezicht, maar Gulliver zette een bril op om zijn ogen beschermen. Hierna keerde hij naar Lilliput terug, waar hij groots gehuldigd werd.

Enige tijd daarna bouwde hij een boot en vluchtte 's nachts stiekem weg. Na uren roeien, kwam hij in een storm terecht. Een hevige wind nam hem de hele nacht en dag erna mee. Toen de storm voorbij was, lag zijn boot op de kust van een woeste, bergachtige landstreek. Het zag er zo onbegaanbaar uit, dat hij dacht het einde van de wereld te hebben bereikt. Geen mens of dier was er te bekennen. Alle voedsel en drank van Gulliver was op. Hij verging van de honger en dorst.

Urenlang liep hij langs torenhoge scherpe rotsen die hem beangstigden. Nadat hij een berg was overgeklommen, kwam hij uiteindelijk bij een korenveld. De aren waren vijftig meter hoog en zo dik als bomen. Terwijl hij verbaasd rondkeek, klonk er boven hem een luid gedonder. Gulliver staarde geschrokken

omhoog. Hij zag een man van wel honderd meter lang voor hem staan. De levensgrote man keek hem nieuwsgierig aan. Gulliver werd zo bang dat hij hard wegrende. De reus kwam een stap dichterbij. Met gemak pakte hij Gulliver tussen duim en wijsvinger, alsof die een insect was. Het gerommel van de donder bleek niets anders dan de stem van de reus te zijn. Hij was boer en Gulliver was in zijn korenveld beland. De reus bestudeerde Gulliver aandachtig. Hij merkte dat Gulliver een mini-mens was en wilde hem geen kwaad doen. Hij besloot onze reiziger mee te nemen naar huis. Thuis aangekomen raadde zijn vrouw hem aan om Gulliver als zeldzaamheid ten toon te stellen in de stad. Daar konden zij veel geld mee verdienen. Zo kreeg onze reiziger een kist als verblijfplaats.

Iedereen wilde het kleine mannetje zien. Men bewonderde de manier waarop hij liep, at en dronk. Ook salueerde hij met zijn degen. Gulliver wende er snel aan om bekeken te worden. Zoals hij de Lilliputters in de hand had genomen, pakten de reuzen hem ook op om beter te bekijken. Op een avond lag hij rustig in zijn kistje op zijn mini-bed te slapen, toen een rat de kist inklom. Het beest wilde hem opeten. Gulliver was doodsbang, maar hij verzette zich krachtig met zijn degen en doodde de rat. De boer merkte de dode rat de volgende ochtend op in de kist. Hij prees de moedige Gulliver en beloofde beter op hem te letten. Inmiddels had hij behoorlijk wat aan hem verdiend. Diezelfde dag nog plaatste hij een groot slot op de kist.

Gulliver leerde ook de taal van dit volk gauw kennen. Het onmetelijk groot koninkrijk waarin hij was beland, heette Brodignac. De koning hoorde dat er een piepklein mannetje was gevonden. Hij liet de boer bij zich komen. De koning kocht Gulliver van de boer. Zo werd de boer een rijk man. De kist van Gulliver stond nu in het koninklijk paleis. Hij raakte bevriend met prinsen, prinsessen en hooggeplaatste heren, die hem vaak kwamen bewonderen.

Onze reiziger probeerde de koning ervan te overtuigen dat hij geen natuurwonder was. Hij vertelde hem dat er nog veel andere landen bestonden. Daar woonden er mensen die net als hem gebouwd waren. De koning kon dit nauwelijks geloven. Hij leefde in de veronderstelling dat alle mensen gebouwd waren zoals zijn eigen volk.

Onze avonturier Gulliver, stelde toen voor de piano van de koningin te bespelen. Zo wilde hij bewijzen dat hij niet loog. Het spelen van de piano kon hij immers alleen in een ander land hebben geleerd. De toetsen van de piano waren echter even lang als hijzelf. Hij was te klein om ze te bespelen. Hij vroeg dat men twee grote houten hamers voor hem maakte. Daarmee kon hij de toetsen bespelen. Op zijn verzoek werd er ook een tribune voor hem gemaakt. Deze was even breed als de piano. Gulliver beklom de tribune en speelde met zijn hamers een wals op de piano. Het hele hof danste op de muziek die hij speelde. Daarna werd er een zeilbootje gebouwd voor onze avonturier. De koningin beval een kuip te vullen met water. Gulliver werd in zijn boot in de kuip geplaatst. Zo vergastte hij het hof op zijn zeilkunst. Zijn zeilen stonden bol door de wind die de waaiers van de aanwezige dames veroorzaakten. Iedereen keek verrukt toe.

Alleen de nar van de koningin was jaloers op Gulliver. Hij was altijd de grappenmaker aan het hof geweest. Onder de reuzen was hij een dwerg. Hij voelde zich altijd bijzonder. Met Gulliver aan het hof, was hij ineens niet meer populair. Hij bedacht een list om zich te wreken. Op een onbewaakt ogenblik pakte hij Gulliver beet en wierp hem in een schaal vol melk. De nar dacht dat hij alleen met Gulliver in het paleis was. Hoewel onze avonturier heel goed kon zwemmen, kwam hij in de melk in ademnood. Als de schildwacht van de koning niet net op tijd de keuken was binnen gekomen, zou hij zijn verdronken.

De schildwacht vertelde aan de koning wat er was gebeurd. De nar kreeg vijftien zweepslagen als straf. Twee volle weken kon hij niet op zijn rug liggen. Zo werd hij nog jaloers en kwader op Gulliver. Hij wilde zich dubbel wreken, maar moest de volgende keer niet gepakt worden. Na enkele dagen te hebben nagedacht, wist hij wat hij zou doen. Het hele hof deed rond de middag een dutje. Ook Gulliver had zich die gewoonte eigen gemaakt. De nar sloop de kamer binnen, waarin Gulliver zijn kist was geplaatst. Hij pakte de kist beet en rende ermee de bergen in. Op een hoge, uitstekende rotspunt liet hij de kist achter. Een adelaar die in de buurt rondvloog, rook het verse mensenvlees. Hij nam de ketting, die met een ring vastzat aan de kist, in zijn bek. De vogel vloog met zijn last naar de zee. De kist zat gelukkig goed op slot. Gulliver had inmiddels door wat er aan de hand was. Hij had zijn laatste gebeden reeds gezegd.

In de verte klonk de roep van een andere adelaar. De adelaar opende zijn bek om te antwoorden. De ketting gleed uit zijn snavel en de kist stortte omlaag. Gulliver klemde zich stevig vast aan de houten zijkant. Hoog boven zich hoorde hij de adelaars krijsen. De kist raakte met een harde klap het water en zonk de diepte in. Maar al spoedig kwam Gullivers houten huis weer bovendrijven.

In die streek voer er een Engels schip. De matrozen zagen de kist op het water dobberen. De kapitein zond een bootje uit om de kist op te vissen en aan boord te brengen. Tot grote verbazing van de kapitein en zijn bemanning stapte Gulliver eruit. Hij was drijfnat door het naar binnen gesijpelde water. Van de kapitein kreeg hij een grote doek om zich mee af te drogen. Hij vertelde de bemanning van zijn spannende belevenissen, die zij weigerden te geloven. Als bewijs liet hij een tand uit de mond van de reuzenkoning zien. Toen die uitviel, had hij gevraagd die als souvenir te mogen hebben. De bootslieden raakten sterk onder de indruk hiervan. De kapitein nam onze avonturier graag mee in zijn schip, dat op terugreis was naar Engeland. Zo kwam Gulliver weer behouden thuis aan.

S= Sjano, **K**= Kimo, **B**= Bosman **P**= Vader van Kimo, **M**= Moeder van Kimo,
V= Verteller, die de schuingedrukte tekst leest.

V: Sjana en zijn beste vriend Kimo zijn op vakantie in Bersaba. Ze genieten van de kreek die langs de plek stroomt waar ze blijven. Ze kunnen zwemmen, duiken van de houten pier, varen met een kano en nog veel meer. Al vroeg in de ochtend rennen ze naar de pier.

M: Guys, doe voorzichtig hôr. De poli verderop is druk genoeg zonder jullie.

K: Jaaa, maaa.

V: Sjana aapt Kimo na.

S: Jaaa, maaa.

V: Kimo en Sjana schieten in de lach. Ze zijn bij het water aangekomen. Kimo

duikt direct het donkere water in.

S: Boy, yu no e wakti mi srefi—srefi, yongu.

K: Wat? Moet ik je handje vasthouden en je het trapje af helpen gaan?

V: Sjano schiet in de lach en springt in het water. Tjoebeloem. In de verte roept de moeder van Kimo.

M: Jongens niet te ver gaan. We ontbijten over een uur. Als ik roep, moeten jullie meteen komen hoor.

V: De jongens zwaaien naar haar en zwemmen weg. Een eindje verder houden ze watertrappend stil onder een overhangende boom.

S: Kimoooo, booooy, ay, we hebben lang gewacht hierop. Nu kunnen we eindelijk chillen.

K: Ey, no taki! A watra switi gevaarlijk.

V: Plotseling horen de jongens geritsel in het bos naast de kreek. Kritssjj.

S: Wat is dat? Hoorde je dat?

K: Ja, ik hoorde het ook. Durf je te gaan kijken?

V: Kimo houdt wel van avontuur. Sjano ook, maar hij leest er liever over in een boek. Hij zou liever terug zwemmen naar de pier, maar dan zal Kimo hem de rest van zijn leven plagen dat hij een bobojantje is?

S: Wel... je moeder zei...

K: Wat! Ga je echt naar mijn moeder luisteren? Ben je vijf jaar oud?

S: No man. Maar gaat ze niet boos worden op ons?

K: Ach, we zijn terug voor ze iets doorheeft.

V: Kritssjj, klinkt het voor een tweede keer. Kimo zwemt naar de bosjes waar het geluid vandaan komt en klimt aan de kant.

K: Daar is het weer. Kom snel!

S: Kimo... wacht nò! Ik kom eraan.

V: De jongens kruipen tussen de struiken aan de waterkant, en turen het bos in.

S: Het geluid kwam van daar!

K: Ay, er is iemand daar. Kijk goed! Zie je hem? Heel in de verte.

V: Sjano houdt zijn hand boven zijn ogen en tuurt tussen de bomen door in de verte. De jongens praten fluisterend met elkaar.

S: Ik zie iemand ja. Er is een man daar. Hij heeft een schop in zijn hand. Wat doet hij?

K: Hij graaft daar. Dat maakt dat kritssjj-geluid.

S: Hij heeft iets daar begraven. Kijk, hij maakt een gat dicht met zand. Hij stamp

het zand aan met zijn laarzen. Kijk dan. Wat denk je dat het is? Een lijk?

K: leuww, zo eng! Misschien is het een schat. Misschien heeft hij geld gestolen ergens.

S: Ssst. Die man kijkt onze kant op.

V: De man lijkt iets te horen. Hij houdt zijn schop vast en kijkt schichtig om zich heen. De jongens houden zich doodstil.

B: Wie is daar? Suma drape?!

V: De jongens houden hun adem in van schrik. Zal hij ze gezien hebben? Kimo wenkt Sjana om stil te blijven. De man kijkt in de richting van de jongens. Sjana valt bijna flauw van de spanning. Even lijkt het alsof de man hun kant op zal komen. Dan schudt hij zijn hoofd, veegt het zweet van zijn voorhoofd en gaat verder met het aanstampen van de grond. Kimo durft weer te fluisteren.

K: Zag je zijn gezicht? Hij heeft een blauw oog en een dikke snor.

S: Ja, boy we moeten weg hier. Dit is geen man om mee te spotten.

K: Nee nog niet! We wachten tot hij weggaat, dan gaan we de plek beter bekijken. We moeten weten wat hij daar verborgen heeft.

S: Ben je gek? Misschien is die man wel een moordenaar. Hij is vast gewapend. Straks schiet hij ons dood.

K: Ssst!

V: De man verzamelt droge bladeren en legt die over de verse omgewoelde aarde. Hij kijkt tevreden naar zijn werk.

B: Kibri tan kibri. Suma sabi sabi, suma no sabi no sabi. Niemand, behalve ik zal deze plek terug kunnen vinden. Laat me toch een merkteken maken in die boom daar. Je weet maar nooit, het bos groeit zo snel.

V: Met een houwer maakt hij kruiselings twee diepe inkepingen in de dichtstbijzijnde boom. Dan pakt hij zijn spullen bij elkaar om te gaan.

S: Dokken Kimo!

V: Snel gaan de jongens plat op de grond liggen. De man loopt gelukkig niet hun kant op, maar gaat dieper het bos in. Pas als hij helemaal uit het zicht is verdwenen, durven de jongens weer te spreken.

S: Boy, dit is echt griezelig. Kom, laten we weggaan van hier. Ik hoef niet te weten wat daar ligt.

K: Die man moet echt een crimineel zijn. Kan niet anders. We kunnen dat ding dat hij begraven heeft niet zomaar laten. Kom, laten we gaan kijken!

S: Je bent gek nò. Je hoofd werkt niet goed, ik ga terug. Als je wilt gaan kijken, ga

je maar alleen.

K: Ik weet zeker dat het een schat is. Doe niet zo bobo. Het is maar een klein stukje daarnaartoe.

S: Luister, laten we teruggaan en je ouders zeggen wat we gezien hebben. Dan kunnen we samen met ze terugkomen. Hoor je me Kimo, ik begin te gaan hoor. Misschien heeft die man een wisi daar gezet. Doe toch niet zo stom, Kimo.

K: Jij bent zelf stom, bangerik. Ga maar, ik ga kijken, die man is allang weg en er kan mij niets gebeuren. Ik ben niet bang voor geen enkele wisi.

V: Sjano kan zich niet voorstellen dat zijn vriend zo dom handelt. Hij zwemt weg, terug naar de pier. Nog even keert hij zich om, hopen dat Kimo toch achter hem aan komt. Maar wacht! Wat is dat! De man uit het bos staat aan de waterkant, een stuk verderop waar ze net uit het water waren geklommen. Sjano houdt zich schuil. De man mag hem niet zien. Hij ziet zelf nog net hoe de man zich omkeert en kijkt in de richting van de plek waar hij bezig was. Nee... straks gaat hij Kimo zien...! Als de man met grote stappen weer het bos ingaat, zwemt Sjano zo snel als hij kan terug naar de pier.

S: Tante, oom, oom Jim, tante Rani. Help! Help! Kimo is in gevaar!

M: Wat is er? Mi Gado, Sjano, waar is Kimo? Wat is er gebeurd? Jiiiiimmm, Jiiiiimmm... waar ben je? Kom snel naar het water.

P: Wat is er, Rani? Waarom schreeuw je zo? San na a babari san yu e meki, frow? Is er iets met die jongens?

M: Kimo is weg! Sjano waar is Kimo?

P: Rustig, rustig iedereen. Rustig Sjano... vertel, is Kimo in de kreek? Is hij in het water?

S: Nee, hij is in het bos en die man heeft hem.

P: O, gelukkig is hij niet verdronken. Maar over welke man heb je het?

V: Sjano doet huilend en snikkend het verhaal.

S: Ik zei tegen hem dat hij niet moest gaan, maar hij denkt dat er een schat ligt. Hij wilde per se gaan kijken. Hij dacht dat die man weg was gegaan en dat het veilig was. Maar die man was niet weggegaan. Hij was vlak daar. Ik denk dat hij Kimo loerde.

P: Rani, bel de politie snel! Nu!

M: Mijn telefoon is binnen. Ik ga gelijk bellen, maar wat ga jij doen, Jim? Ga niet zomaar dat bos in. Je weet niet hoe gevaarlijk die man is. Wacht op de politie, alsjeblieft.

P: Nee, ik moet nu gaan. Ik ga Kimo zoeken. Als die man denkt dat Kimo weet wat hij daar heeft begraven, kan hij die jongen van alles en nog wat aandoen.

M: Nee..., nee toch...

P: Rani, ga de politie bellen! Doe snel en jij Sjana, kom met me mee om me te wijzen waar jullie het bos zijn ingegaan.

V: Ze snellen de pier af en duiken in het water. Sjana's hart heeft nooit zo snel geklopt. Zijn armen maaien door het water. De vader van Kimo wenkt hem om stil te zijn als ze de kant opklimmen. Sjana wijst oom Jim tussen de bomen door de plek waar de man had staan graven.

S: Daar is het. Kijk, daar bij die boom met die inkepingen in de stam.

P: Verberg je daar achter die struiken. En wat er ook gebeurt, blijf stil. Hé, daar ligt de duikbril van Kimo. Hij moet hier ergens zijn.

K: Hèèèlp! Help me!

V: Tussen het groen zien ze hoe een man Kimo probeert mee te sleuren. De man heeft zijn hand over zijn mond.

B: Au! Yu takru boy yu, rotjong. Beti mi lek wan dagu. Als je wilt doen als een hond geef ik je zo meteen een flink pak rammel.

S: Haha, Kimo kisi a man moi.

K: Pa, kom me helpen!

B: Je hoeft niet zo te schreeuwen. Yu ppa no man yepi yu. Niemand weet dat je hier bent.

P: Dat dacht je maar. Hier teki dya, wan slag en hier nog één. Ik zal je even laten zien wie een pak rammel krijgt.

B: Ey wakti...

V: De vader van Kimo worstelt met de man. Papa Jim doet aan kickboksen en voordat de man beseft wat er gebeurt, krijgt hij een ferme slag tegen zijn kaak en valt op de grond.

K: Papa!

P: Ay, mi boy. Hou me stevig vast, maar luister ook goed naar me. Doe dit nooit meer. Nooit meer. Hoor je me?

V: Kimo knikt met tranen in zijn ogen en keert zich nu om naar Sjana, die zijn plek achter de struiken heeft verlaten en Kimo omhelst.

S: Kimooo!

P: Hé, ik hoor een motorboot. Misschien is de politie er al. Gaan jullie kijken terwijl ik deze meneer in de gaten houdt.

V: De agenten slaan de man uit het bos in de boeien. Hij is een oud–bekende van de politie. Papa, Kimo en Sjana krijgen een lift naar de pier. Daar staat mama te wachten. Ze pakt Kimo stevig vast in een brasa en wil hem bijna niet meer loslaten. Haar kleren worden kletsnat, maar dat kan haar niets schelen.

S: Oom Jim had die man in één slag knock–out, hoor.

K: Papa heeft me gered. Die man was echt van plan me iets aan te doen.

M: Jim, ik ben supertrots op je.

V: Die avond, als de jongens in bed liggen, denken ze terug aan hun avonturen van die dag. De man bleek een tas vol geld te hebben verstopt in het gat in het bos. Het geld was van een grote roofoverval, die eerder die week was gepleegd. Kimo werd door de politieagenten op het hart gedrukt nooit meer zo’n gevaarlijke actie uit te voeren. Maar de jongens waren de helden van de dag. Zonder hen hadden ze de man nooit kunnen pakken.

S: Zo, wat gaan we morgen doen?

K: Op zoek naar nog een avontuur?

S: Ay mi boy, jij leert het ook nooit hè.

Het was een grote expositie, met werk van Surinaamse topkunstenaars zoals Soeki en Sri Irodikromo, Jules Chin a Foeng, Nola Hatterman en Erwin de Vries. Ook Manisha's vader deed eraan mee! Dat was iets waarover Manisha voortaan flink kon opscheppen.

"Mijn vader is een beroemde kunstenaar!"

De expositie werd gehouden in een oud koloniaal huis van rode bakstenen. Ook het erf was benut. Onder grote tenten waren standjes ingericht voor de media, die veel belangstelling had, en waar een hapje of drankje kon worden genuttigd. Manisha hielp haar vader zijn kabinet in te richten. Hij had geschilderd op canvassen, grote doeken die gespannen waren over een houten frame. Ze waren zwaar.

Manisha kon maar één per keer naar de exporuimte dragen.

Daar was het een drukte van belang. Arbeiders waren bezig de canvassen van de andere schilders op te hangen. Tegenover het kabinet van haar vader pronkte een schilderij van Soeki van een hindoestaans koppel in traditionele huwelijkskleding. Toen Manisha dichterbij kwam, zag ze een explosie van kleuren in strepen en cirkels op het canvas, die waren samengesmolten tot gewaden en schitterende juwelen. Manisha deed weer een stap achteruit. Opeens zag ze de ogen van een tijger tussen de vormen, en een trommel, en een bos fayalobi's. Het schilderij nam haar zo in beslag dat ze niet zag...

“Manisha, let op!”, waarschuwde haar vader, maar het was te laat.

Een arbeider die een schilderij droeg, botste tegen haar aan. Hij struikelde en viel. Zijn arm schampte het doek.

“Wat doet dat rotkind hier!”, schreeuwde hij.

Manisha stond er verlegen bij. Ze kon het toch niet helpen. Waarom schreeuwde die man zo? Opeens merkte ze iets vreemds op.

“Welke idioot brengt een kind hier! Meneer, stuur je dochter naar huis, voordat ze nog meer vernielt!”, schreeuwde de man nu tegen de vader van Manisha.

Speeksel flitte uit zijn mond. Boos liep hij verder.
Manisha's vader zuchtte.

“Ik weet het Manisha, het was gewoon een ongelukje. Die man was gemeen tegen je, maar let voortaan beter op.”

“Ja pa, zal ik doen. Maar hebt u ook iets opgemerkt?”

“Wat dan?”

“Er was verf aan zijn hand, pa. Toen hij viel, smeerde de verf van het schilderij uit.”

“Dat kan niet, Manisha. Hij droeg een schilderij van Nola Hatterman.

Die zijn jaren geleden gemaakt.”

“Toch zag ik het, pa! Ik weet het zeker!”

Haar vader haalde zijn schouders op.

“Kom, er is nog heel wat te doen.”

Toen ze bijna klaar waren, belde Manisha’s moeder.

“Ik kom jullie zo halen. Zaïna is hier. Ik neem haar mee.”

Zaïna was Manisha’s beste vriendin. Ze woonde in dezelfde straat, zat in dezelfde klas en vond dezelfde dingen leuk, zoals detectiveverhalen lezen en mysteries oplossen.

Toen Manisha’s moeder en Zaïna er waren, stelde haar vader voor naar de Waterkant te gaan. Die was vlak in de buurt.

“Ik trakteer op patat met barbecuekip”, zei hij.

Even later zaten ze bij de Marinetrap naar de Surinamerivier te kijken, terwijl ze genoten van de traktatie.

“Wil je de expo zien voordat die opengaat?”, vroeg Manisha aan Zaïna.

“Mag dat wel?”, vroeg Zaïna twijfelend.

“Natuurlijk, mijn vader is een beroemde kunstenaar! Ze moeten ons doorlaten!”

Manisha’s vader zei dat hij naar huis wilde om uit te rusten. Hij stelde voor dat de meisjes zelf wat gingen rondkijken bij de expo. Moeder kon hem naar huis brengen en de meisjes later ophalen.

Er was niemand die de meisjes belette de exporuimte binnen te komen. Het voorerf was leeg. Binnen was nog een enkele kunstenaar bezig de laatste hand te leggen aan zijn kabinet.

“Kijk! Dit zijn de Nola Hattermans!”, wees Manisha. De schilderijen waren vooral portretten van Surinamers. Manisha vertelde Zaïna over de man die zo tekeer was gegaan tegen haar. “Dit is het schilderij dat hij droeg!” Ze keken naar een portret van een man die aan een tafel zat. Hij droeg een ouderwets bruin pak en een hoed.

“Hier hield hij vast”, wees Manisha, “maar ik zie geen beschadiging.”

“De verf is droog, niets is uitgesmeerd. Misschien had hij eerder een nat schilderij aangeraakt?”

“Nee, de verf had dezelfde bruine kleur als de schilderij; zeker weten.”

“Het kan een soortgelijk schilderij zijn. Laten we zoeken!”

Ze liepen het hele huis door, gingen naar buiten, dwaalden langs de standjes op het voorerf om tenslotte te belanden bij een schuur op het achtererf. De deur stond open.

“Hè, dat is vreemd”, merkte Zaïna op. “Er lijkt een trap daar te zijn.”

“Kom, laten we een kijkje nemen!”, reageerde Manisha enthousiast. “Manisha, dat mag toch niet!”, protesteerde Zaïna

“Ach, niemand ziet ons. Even maar”, drong Manisha aan.

Ze trok haar vriendin mee de duisternis in. Ze maakten de flashlights van hun telefoons aan. De trap ging naar een kelder. Het rook er oud. De geur bracht hen honderden jaren terug in de tijd; naar de gevangenissen van Fort Zeelandia, waar slaven werden opgesloten.

Manisha griezelde. Zaïna klampte zich vast aan haar arm. Hun lichtjes beschenen oude meubels en verrotte wijnvaten.

“Manisha”, vroeg Zaïna, “heeft het vandaag geregend? Of gisteren?”

“Nee, voor zover ik weet, was het de hele week droog. Waarom?”

“Er is een modderige voetafdruk hier.... , van een grote voet.”

Manisha volgde het lichtje van haar vriendin. Op de kurkdroge vloer waren duidelijk voetsporen te zien.

“De voetstappen gaan naar de trap toe, maar niet van de trap af. Vanwaar komen ze?”, vroeg Manisha luidop.

Zonder iets te zeggen, volgden de meisjes met hun lichtjes de stappen in omgekeerde richting tot... een muur?!
Zaïna legde haar hand tegen de muur.

“Voel Manisha, is dit steen?”

Manisha streek met haar handen over het materiaal. “Ik ken dit. Pa gebruikt het in zijn schilderijen. Het is gipsplaat. Het lijkt op steen, maar is heel licht.” Met haar nagels kraste ze enkele gipsknobbeltjes weg.

“Het is zo beschilderd, dat het op oud steen lijkt.”

“Laten we kijken wat erachter is!”

Zaïna’s nieuwsgierigheid had het gewonnen van haar angst.
Ze vond een gaatje in het gips. Daardoor kon ze de plaat vasthouden en verschuiven. Voor hen lag een donkere gang.

“Kom!”, zei Manisha.

Zaïna probeerde de stappen te tellen die ze maakten, maar de gang was zo lang dat ze de tel kwijtraakte. Ergens lekte er water. De grond was nat. “Manisha, ik denk dat we in de buurt van de Surinamerivier zijn.”

“Weet je wat voor tunnel dit is, Zaïna? Kijk naar die rode bakstenen!”

“Net als die van de koloniale huizen?”

“Ik heb van pa gehoord dat ze vroeger tunnels onder de stad hebben gebouwd om goederen te smokkelen en na de afschaffing van de slavenhandel ook slaven. Dit moet zo een tunnel zijn!”

De tunnel maakte een bocht en de meisjes zagen in de verte vaag een licht schijnen. Ze roken verse olieverf en terpentijn. Ze kwamen in een ruimte die ongeveer even groot was als de kelder waar ze de gipsplaat hadden ontdekt. Het licht kwam van een kleine TL-buis die half van het plafond hing. Er stonden overal schildersezels met canvassen en tegen de muur leunden nog meer canvassen. Op een tafel met een glazen blad stonden spraycans en potjes met penselen. Aan de andere kant van de kelder was er een trap die naar een deur leidde. Door de spleten in het hout schenen streepjes zonlicht naar binnen. De deur had een handvat aan de binnenkant, maar kon toch niet open. Hij moest van buiten afgegrendeld zijn!

Zaïna ontdekte een studiolamp, zoals je die op filmproducties ziet. Ze knipte het aan. De meisjes waren eventjes verblind door het felle licht.

Toen ze weer kon zien, riep Manisha verbaasd: “Kijk dat schilderij van Soeki van dat hindoestaanse echtpaar en daar die van Nola Hatterman!”

Manisha bekeek de Nola Hatterman van dichtbij. Het felle licht verraadde een natte plek op het canvas.

“Hé, dit is pas geverfd!”

“Wat gebeurt er hier, Manisha?”, vroeg Zaïna, terwijl ze haar hoofd alle kanten opdraaide. Ze waren omringd door schilderijen die ze op de expo hadden gezien. Manisha pakte een schildersmes, en liep naar een schilderij. Ze kraste er een beetje verf af.

“Deze verf lijkt droog, maar is nog nat van binnen. Pa zegt dat het een jaar duurt voordat olieverfschilderijen goed droog zijn. Ik denk dat deze pas een maand geleden geschilderd zijn. Zaïna, het canvas is een print! Ze hebben de schilderijen op canvas geprint, en ze overgeschilderd met olieverf.

Dit zijn allemaal vervalsingen!”

De meisjes schrokken op toen ze geluiden bij de deur hoorden, alsof een grendel werd weggeschoven. Zaïna knipte snel de lamp uit. Ze verscholen zich achter een stapel canvassen in een hoek. Ze hoorden gestommel op de trap.

“Die is nog nat, waar ik moest bijwerken! Dat schilderij gaan we niet meer kunnen verwisselen”, klaagde iemand.

“Idioot, je hebt ons miljoenen laten verliezen!”, zei een andere stem.

“Het is niet ik! Het is dat meisje...”

“Ach, het eenvoudigste werk kan je nog niet goed doen. Je hoefde alleen maar uit te proberen hoe snel je een schilderij van hier naar daar kon brengen en verwisselen. Dat zelf heb je verpest!”

“Gaan we nu de schilderijen verwisselen, baas?”, vroeg weer een andere stem. Er is nu bijna niemand.” De man die sprak, moest een vierde crimineel zijn.

“Nee, de expositieleiders voeren straks een inspectie uit. Die mensen zien het direct als een schilderij vals is. We hebben een mannetje in de hal, die ons gaat bellen zodra de inspectie voorbij is. Dan verwisselen we snel de schilderijen. Heb je van de piloot gehoord?”

“Het vliegtuig landt om zeven uur.”

“Oké, we zijn op schema. Nu is het wachten op het telefoontje. Laten we buiten zitten. Die terpentinelucht geeft me hoofdpijn.”

De mannen gingen weer naar buiten. Zaïna en Manisha hielden zich muisstil achter de canvassen. Zelfs toen de deur weer dicht was, durfden ze niet te praten. Manisha haalde haar mobiel uit haar zak. Ze appte Zaïna.

– politie bellen -

Zaïna appte terug

– waar zijn we -

Hulpeloos keken de meisjes elkaar aan.

Toen appte Manisha.

– w8, kweet wat –

Ze stuurde een smiley voor Zaïna.

Manisha kwam achter de canvassen vandaan. Haar blik ging naar de tafel. Ze zette de verfspullen op de grond. Het glazen blad zat los op het onderstel.

“Help me het rechtop te zetten”, zei ze tegen Zaïna.

Manisha greep een spraycan met zilververf en bespoot de achterkant van het glas. Zo maakte ze een spiegel. Ze wilde dat de boeven haar spiegelbeeld moesten zien, als ze weer beneden zouden komen. Daarbij moest ze ervoor zorgen dat ze niet ver van de trap stond. Ze zei Zaïna om de studiolamp op te stellen en in haar buurt te blijven.

Boven, op het achtererf van een verlaten woning, zaten de vervalsers op een bankje bij de uitgang van de tunnel. Ze dronken bier en keken naar de voorbijvarende schepen op de Surinamerivier.

Plotseling klonk een luide meisjesstem.

“Wat doen deze schilderijen hier?”

De mannen keken elkaar met grote ogen aan. De leider van de bende stond als eerste op. Hij liep naar de deur. De anderen drongen achter hem aan. Het was donker in de kelder, totdat plotseling het studiolicht aanging en hen verblindde. Tussen hun vingers door zagen ze een meisje met angstige ogen staan.

“Het is dat meisje!”, riep de man die Manisha had geschreeuwd. Hij rende naar haar toe.

KLING! KLANG!

Het glas brak en de man schreeuwde het uit van pijn, toen de scherven hem sneden.

“Kom!” Manisha rende de trap op met Zaïna op haar hielen. Ze gooiden de deur dicht. Manisha schoof de grendel op lock.

Binnen vloekte de bendeleider. Ze waren voor de gek gehouden!
In het felle licht was het alsof er iemand midden in de kelder stond, terwijl het een spiegelbeeld was!

De vervalsers konden maar één kant op. Dankzij Manisha en Zaïna, die de politie hadden gebeld, liepen ze bij de andere uitgang in de val.

Manisha kon voortaan niet alleen opscheppen dat haar vader een beroemde kunstenaar was; ze had ook de grootste kunstroof in Suriname tegengehouden!

Ongeveer half vier 's middags stappen Joy en Michael in de auto van tante Roos en oom Clemens. De twee kinderen logeerden bij hun oom en tante die achter Zanderij wonen, in de buurt van Kraka. Ze hebben daar een vakantieoord. Vandaag zou hun vader, Arthur, ze ophalen, want de school gaat binnenkort weer beginnen. Maar Arthur heeft net gebeld. Hij heeft autopech en staat langs de hoofdweg, een paar kilometer van de afslag die naar het oord gaat. Oom Clemens moet hem komen helpen om de auto weer aan de praat te krijgen. Natuurlijk gaan tante Joy en de kinderen mee.

Maar wanneer ze op de hoofdweg zijn, zien ze na ongeveer een kilometer gereden te hebben een wegversperring. Als Oom Clemens stopt om te kijken wat er aan de hand is, komen van beide kanten mannen uit het bos. Ze hebben bivakmutsen over hun hoofd, en zware wapens in de hand.

“Un saka! Un saka! Uit de auto!”, commanderen ze.

“Is dit een militaire oefening?”, vraagt tante Roos.

“Tapu yu bek!”, wordt haar toegesnauwd.

Oom Clemens kijkt naar Michael en Joy. Hij houdt zich stil. Hij wil de kinderen niet in gevaar brengen. Je weet maar nooit wat de mannen kunnen doen als hij zou weigeren of weggrijden. Iedereen moet uitstappen. Ze worden naar de kant gedirigeerd. Alle waardevolle spullen die ze bij zich hebben worden afgepakt: telefoons, portemonnees, horloges, sieraden. Ook hun trouwringen moeten tante Roos en oom Clemens afstaan. Eén van de mannen kijkt of de autosleutel nog in de auto is. Dat blijkt niet zo. Oom Clemens heeft die nog steeds in zijn zak.

“De autosleutel”, eist de man.

Oom Clemens heeft deze auto nog niet zo lang. Het is een stevige dubbelcabine pick-up, heel geschikt voor het werk op het vakantieoord.

Als oom Clemens niet reageert, komt de man dreigend op hem af en grijpt hem bij zijn hemd vast. Dan wordt het oom Clemens te veel. Hij stoot de man van zich af. Die valt door de kracht van de onverwachte beweging. Oom Clemens trekt de bivakmuts van zijn hoofd. Nu kunnen ze allemaal zijn gezicht zien. Intussen zijn twee andere mannen op oom Clemens gesprongen. Hij ligt op de grond terwijl ze hem trappen. Als Michael, tante Roos en Joy naar voren rennen, schiet één van de mannen op de grond, vlak voor hun voeten. Geschrokken blijven ze staan.

De mannen hebben de autosleutel gevonden. De hele familie wordt gedwongen in de bak te klimmen. Ze moeten hun hemd of T-shirt uitdoen. Hun polsen worden vastgebonden met touw. Daarna wordt hun hemd of T-shirt om hun hoofd gebonden. Zo zijn ze geblinddoekt. Ze moeten op de bodem van de bak gaan liggen. De auto wordt gestart en rijdt weg. Ze weten niet waar ze naartoe gaan.

Joy weet niet hoe lang de rit heeft geduurd. Een half uur, een uur? Ze voelt zich ellendig en bang. De auto stopt. Ze hoort dat de klep van de bak wordt

losgemaakt. Handen trekken haar omhoog. Een zware mannenstem beveelt hen uit de bak te klimmen. Ze moet lopen en aan de geluiden merkt ze dat oom, tante en Michael er nog zijn. Ze wordt ergens naar binnen geduwd. Dan zegt de stem tegen iemand anders dat hij de blinddoeken mag losmaken.

Ze zijn in een kamer, waarvan de ramen zijn dichtgespijkerd met houten tralies. De twee mannen die hen hiernaartoe hebben gebracht, hebben nog steeds hun bivakmutsen aan. Alleen voor hun ogen en mond is er een gat in de muts. Ze zijn onherkenbaar. Toch lijkt een van de mannen nog heel jong, een tiener nog. Van de ander heeft Joy het idee dat hij ongeveer even oud is als oom Clemens. Beide boeven zijn gewapend. Geen mogelijkheid dus om te ontsnappen.

“Jullie hebben de baas boos gemaakt”, zegt de oudere man. “Vooral hij.”

Hij wijst op oom Clemens. “Jullie blijven voorlopig hier. We moeten nog kijken wat we met jullie gaan doen.”

De mannen verlaten het vertrek. Ze horen dat deur op slot wordt gedaan. Joy gaat op de grond zitten, met haar rug tegen de muur. Tante Roos zakt naast haar neer.

“Tante, ik ben bang”, fluistert Joy in haar oor.

“Geef de moed niet op kleintje”, zegt tante Roos. Ze geeft haar een bemoedigend zetje met haar schouder.

Het is stil. Af en toe hoor je stemmen in de verte. Oom Clemens gaat bij de houten tralies staan. Hij zegt tegen Michael dat hij moet proberen zijn handen los te maken. Ze gaan met hun ruggen naar elkaar toestaan en prutsen aan de touwen waarmee hun polsen zijn vastgebonden. Tante Roos en Joy geven aanwijzingen. Het lukt om de knopen wat losser te krijgen en na een tijdje heeft Michael een hand vrij. Daarna is het een klein kunstje om bij allemaal de boeien los te krijgen.

Joy moet nodig naar het toilet. Ze ziet de jonge boef buiten staan.

Hij heeft een rode T-shirt aan, een versleten sportbroek en afgetrapte pata's. Op de bruine huid van zijn arm is een mes getatoeëerd. Hij moet zeker de wacht houden. Ze wil hem niet vragen of ze mag gaan plassen en waar, maar hoe meer ze eraan denkt hoe dringender het gevoel wordt.

Een vrouw loopt langs en kijkt naar binnen. "Mevrouw", roept Joy smekend. "Ik moet zo nodig plassen."

De vrouw gaat naar de jongen toe. Even later wordt de deur opengemaakt. De vrouw brengt Joy naar een bosje.

"Dit is een kans omweg te vluchten", denkt Joy, maar ze durft niet. Als ze klaar is, trekt ze haar broek weer op. Onder toezicht van de vrouw loopt ze terug naar hun gevangenis. Achter het kleine huisje ziet ze verder in het bos nog een paar hutten. Onder een boom is hun auto geparkeerd en verder ziet ze nog een oude pick-up.

"Waar zijn we?", vraagt ze aan de vrouw.

De vrouw negeert haar vraag en loopt weg.

"Wat gaat met ons gebeuren?", vraagt ze aan de jonge wachter.

"Ik weet niet. Baas Herman beslist hier." Als hij de deur voor haar open doet, ziet hij dat de gevangenen hun boeien hebben losgemaakt. Hij kijkt even verbaasd, maar sluit dan de deur weer achter Joy.

"Waarom laten ze ons niet gaan", piept Joy bang als ze weer binnen is. Tante trekt haar troostend naar zich toe. "Het zijn gewoon rovers. Ze hebben alles al uit de auto gestolen. Ze kunnen ons gewoon laten gaan", zegt ze.

Berovingen kwamen wel vaker voor op de weg. Meestal lieten de rovers de mensen gaan als ze alle waardevolle spullen hadden afgepakt. Maar de laatste tijd waren berichten in het nieuws over een gevaarlijke bende, die mensen gijzelde en losgeld vroeg om ze vrij te laten. Zouden de rovers dat ook met hen van plan zijn?

Een schot! Roepende stemmen, rennende voetstappen. In de betrekkelijke stilte klinkt alles extra luid. Wat zou er aan de hand zijn?

De vrouw loopt weer langs. De bewaker vraagt: “Suma den sutu?”

“Na wan dagu san ben zanik drape”, antwoordt ze. “Herman kiri en. Je weet dat hij snel is met zijn wapen.”

“Hij kan liever een beetje zuinig zijn met de kogels”, moppert de jongen. “Onze munitie is bijna op.”

Roos rilt. Herman moet die baas zijn met wie oom Clemens heeft gevochten. Het moet een wrede man zijn. Het wordt donker. Ze kunnen weinig zien door de tralies. Maar ze horen dat het buiten steeds drukker wordt. Auto's stoppen, zo te horen terreinwagens. De meesten blijven, een enkele rijdt weg. Opgewonden stemmen, harde stemmen, heen en weer geloop. In het licht van de auto zien ze soms wat vluchtige figuren. Hun magen rommelen van de honger.

Er stoppen nog meer voertuigen. Veel stemmen nu, een geroezemoes, onverstaanbaar, maar geagiteerd. Gelach, de geur van eten en drank. De deur gaat open. Hun bewaker heeft twee porties eten voor ze. Achter hem komt nog een jongen van ongeveer dezelfde leeftijd met wat flesjes water. Hij ruikt niet bepaald fris. Eerlijk gezegd stinkt hij als een buffel. Een zure dranklucht gemengd met sigarettenrook. Joy wordt er onpasselijk van. Maar ze hebben de hele dag niet gegeten en als de mannen weg zijn, vallen ze aan op de geroosterde stukken vlees. Buiten schijnen de rovers feest te vieren. Misschien hebben ze nog meer mensen overvallen en was de buit erg goed.

Oom Clemens rukt aan de tralies. “Niemand let nu op”, zegt hij. “We moeten weg zien te komen.”

Tante Roos bekijkt de tralies ook. Die zullen ze nooit met hun blote handen los kunnen krijgen.

Plotseling horen ze ‘pssst’.

“Arthur”, schrikt tante Roos.

Door de tralies ziet Joy haar vader staan. Hij legt zijn vinger op zijn lippen. De rovers hebben niet door dat er een vreemde op het erf is. Hun wachter is nergens te zien. Papa Arthur probeert de deur open te krijgen, maar die is op slot.

“We moeten onze wachter hiernaartoe zien te lokken”, zegt oom Clemens.

“Dok jij voorlopig, Arthur. Als hij hiernaartoe komt, overval je hem. De sleutel is in zijn broekzak.”

Papa Arthur verdwijnt in het bos, maar blijft het huisje in de gaten houden. Na een poosje loopt iemand langs. Wat een geluk! Het is dezelfde vrouw van die middag.

“Mevrouw”, roept Joy. “Mijn tante moet plassen. Kunt u alstublieft de wachter roepen.”

De vrouw komt bij de tralies staan.

“Ik doe het bijna in mijn broek”, zegt tante Roos half huilend.

“Ik moet ook”, kermt Michael.

Oom Clemens kan bijna zijn lachen niet inhouden. “Ja, ik ook.”

De vrouw kijkt een beetje bedenkelijk, maar zegt toch: “Mi sa kari Boyke.”

‘De wachter heet dus Boyke’, denkt Joy.

Even later komt Boyke inderdaad een beetje waggelend aangelopen.

“Die heeft behoorlijk wat op”, zegt oom Clemens.

“Wie moet gaan?”, vraagt Boyke met dubbele tong.

“Ik”, roept tante Roos.

Boyke frunnikt wat met de sleutel en doet dan de deur open. Als oom Clemens en Michael ook naar voren dringen, blijkt hij toch niet helemaal bezopen te zijn. Hij richt zijn pistool op hen en roept.

“Binnen blijven jullie!”

Op dat moment krijgt hij een slag met een stuk hout op zijn hoofd. Terwijl hij neervalt, spant hij de trekker van zijn pistool en trekt.

“Plop”, doet het pistool.

“Geen munitie”, roept Michael.

“Snel”, roept papa Arthur. “Bind hem vast.”

Met de touwen van hun boeien binden ze de enkels en polsen van Boyke vast. Hij wordt ook nog geblinddoekt met zijn eigen T-shirt.

Dan rennen ze achter papa Arthur het bos in.

Via een omweg komen ze op de hoofdweg. Een eind verder, verborgen in een inham, staat de auto van papa geparkeerd.

“Terwijl ik langs de weg stond, zag ik de nieuwe dubbelcabine pick-up van oom Clemens langsrijden”, vertelde hij. “Toen ik belde, nam niemand op. Ik begon me ongerust te maken. Twee mannen die gingen jagen, hebben me later geholpen met de auto. Ze vertelden me dat er rovers actief zijn de laatste tijd. Ze wisten ook ongeveer waar hun kamp was. Zo heb ik jullie gevonden.”

“Laten we gelijk naar de politie gaan”, zegt oom Clemens. “Ik wil mijn wagen terug.”

Ze rijden naar Zanderij, waar de politie al gealarmeerd blijkt te zijn door een viertal andere slachtoffers van de rovers. Alleen wisten die niet waar de boeven hun kamp hadden. Papa Arthur kan dat haarfijn uitleggen. Samen met oom Clemens gaat hij mee om de plek aan te wijzen. Intussen heeft de politie ook assistentie gevraagd van de post Rijsdijk. Het gaat om een zwaargewapende bende. Maar ter plekke aangekomen blijken de mannen hun roes uit te slapen. Ze worden makkelijk overmeesterd.

“Die gaan mooi achter slot en grendel”, zegt oom Clemens als ze terug zijn.

“Para is weer een stuk veiliger geworden.”

Hij heeft zijn dubbelcabine pick-up ook weer terug. Als ze met zijn allen terugrijden naar het vakantieoord, valt Joy op de achterbank, tussen Michael en tante Roos, in slaap.

“Wat een avontuur”, zucht ze, nog net voor haar ogen dichtvallen.

Kling kling... Wat was dat? De dertienjarige Jaden Pawirodinomo wreef slaperig in zijn ogen. Hij was net in slaap gevallen en nu al stoorde iemand hem. Hij had zijn vader gisteravond doen geloven dat de batterij van zijn telefoon was leeggelopen en dat hij het apparaat aan de charger had gezet. Nadat zijn ouders om tien uur naar bed waren gegaan, had hij stiekem de hele avond Darwin's Game gespeeld op zijn mobiele telefoon. Pas om twee uur 's ochtends, toen hij zijn ogen niet meer open kon houden, had hij de game weggelegd.

Jaden keek op het scherm van zijn elektronische wekker. Huh, pas drie uur? Wat voor lawaai was dat op zo'n tijdstip? Het konden niet de buren zijn. Die hadden ze simpelweg niet. Het gezin woonde aan de Wayamboweg in het district Wanica, tussen twee weilanden. Het konden ook zijn ouders niet zijn, want die stonden nooit zo vroeg op.

Kling kling... Daar had je het weer!! Jaden ging rechtop zitten in zijn bed. Zijn donkere haar piekte alle kanten op. Hij had alleen zijn camouflagestijl pyjamabroek aan. De groene en bruine kleuren waren verlept door het vele wassen. Het was zijn lievelingsslaapbroek. Jaden hield van alles wat te maken had met militairen en gevechtssporten. Vandaar dat hij de broek zo graag droeg en daarom was hij ook zo verslaafd aan Darwin's Game. Hij beeldde zich vaak in dat hij, net als de hoofdrolspeler Kaname, steeds won in het spel tussen leven en dood. Als je het spel speelde, kreeg je een Sigil, een vaardigheid of een kunst die je kon helpen om te winnen. Zijn moeder had een hekel aan de game. Ze had van andere ouders gehoord dat het een spel was vol geweld en meedogenloze moorden. Jaden vond Kaname geweldig. Deze held vocht tegen zijn vijanden en nam de verliezers op in zijn eigen groep. Tijdens het spelen van de game durfde Jaden van alles. Toen hij het geklingel buiten hoorde, vroeg hij zich af wat Kaname zou hebben gedaan.

Krak!

Jadens hart sloeg een slag over. Er was echt iemand buiten! Nog wel aan zijn kant van het huis, net naast de keuken. Als Kaname hier was, zou hij vast naar het raam sluipen. Jaden besloot dat ook te doen. Zachtjes liep hij op zijn tenen naar de shutters. In het donker buiten zag Jaden niemand, maar hij rook wel iets. Een bekende geur... gas! Hij rook gas!

Jaden drukte zich tegen het glas van zijn raam om zo ver mogelijk naar voren te kunnen kijken. Ja! Daar! Er lag een doorgeknipte ketting op het zand. De gasbom! De gasbom zat in een hok van ijzeren traliewerk. Het deurtje werd dichtgehouden met een ketting. Ze hadden al eerder meegemaakt dat ze thuis kwamen na een lange dag werk en school en dat de gasbom weg was. Gestolen. Echt vervelend. Ze konden niet koken. Bovendien was er gasbomschaarste. Dit moest dezelfde dief zijn. Jaden kreeg klamme handen. Toen dacht hij aan de Sigil die hij die nacht in de game had gekregen: een scherper gehoor. Zou het?! Ja! Hij was ervan overtuigd dat hij beter kon horen dan gisteravond. Jaden sloop de kamer uit, de gang over naar de keuken. Zo, nu was hij in de keuken. Hij sloop verder, voorzichtig, om niet gezien te worden. Hij was van plan naar buiten te gaan om de dief te overvallen.

Even bedacht hij dat hij liever zijn vader kon gaan halen. Dit was tenslotte real life, geen game. Maar de slaapkamer van zijn ouders was helemaal aan de andere kant van het huis.

Hé! Jaden bukte zich en maakte zich zo klein mogelijk naast het gasfornuis. Er was een man buiten! Hij had zijn hand als steun tegen de buitenmuur gezet en even door het raam van de keuken naar binnen gekeken. Het had een haar gescheeld of hij had Jaden gezien. Met een hart dat tegen zijn ribbenkast bonkte, luisterde Jaden aandachtig. De man was bezig de gasbom te verwijderen. Moest hij toch zijn vader gaan roepen? Dan zou hij terug door de keuken moeten gaan. De kans was groot dat de dief hem zou zien. Dat was dus geen optie. Moest hij schreeuwen? Nee. Want de dief kon een pistool bij zich hebben en hij zou zeker niet twijfelen om te schieten. Jaden probeerde helder na te denken, maar het bloed gonsde in zijn oren. Hij hoorde voetstappen buiten, net buiten de keukendeur. De dief was met de gasbom aan het sjouwen en was vlak bij de deur. Toen schoot Jaden iets te binnen. In de game gisteravond was iemand aangevallen door een deur open te stoten. Zonder na te denken draaide Jaden de keukendeur van het slot en stootte die met volle kracht naar buiten.

De deur kwam tegen de dief aan, die van schrik de gasbom liet vallen. Jaden slaakte een kreet, geschrokken van zijn eigen actie en de aanblik van de man. In een flits zag Jaden dat de man op blote voeten liep, lang en slank was en een verschoten jeansbroek aanhad. Over zijn gezicht had hij een groen-wit gestreept T-shirt gebonden, waardoor je slechts zijn woedende bruine ogen kon zien. Waarschijnlijk had hij het T-shirt eerder aan gehad, want zijn borst was bloot.

“Mi o kiri yu!”, gromde de man. Hij sprong lenig op.

‘O nee, wat heb ik gedaan! Stom, stom, stom’, dacht Jaden nog.

Hij moest wegrennen, maar waarheen? In ieder geval weg van die gevaarlijke kerel. Voor zijn pech rende Jaden niet in de richting van zijn ouders, maar terug naar het deel van het huis waar zijn kamer zich bevond. Naast zijn kamer was er alleen nog een bad en toilet. Hij schoot daarheen. Hoe kon hij nu zo stom zijn.

Dit was geen game. Waarom was hij niet naar zijn vader gerend? De dief volgde de jongen in blinde woede het huis in. Jaden verstopte zich achter de badkamerdeur.

Hij wilde gillen, zijn vader roepen, maar zijn keel leek dichtgeplakt. Hij opende zijn mond, maar er kwam alleen een soort verstikkend gekreun uit. Bevend zat hij zijn lot af te wachten. Had hij maar een Sigil waarmee hij objecten kon verplaatsen, gewoon door eraan te denken. Dan had hij zeker die zware gangkast tegen de dief aan laten vliegen. Stomme game, stomme fantasie, stomme Kaname! Al die uren gamen, daar had hij nu niets aan. Hij kon niet eens zijn gezond verstand gebruiken in een echte situatie van leven en dood. Zijn moeder had gelijk. Hij moest met beide benen op de grond staan. Hij moest zich nu anders gaan gedragen.

“Ik weet dat je daar zit. Ik hoor je ademen”, gromde de dief.

Hij was dicht bij de deur. Nog even en hij zou de deur openduwen. Er welden tranen op in Jaden's ogen. Hij had niet alleen zichzelf in de problemen gebracht, maar ook zijn ouders. De dief zou hem van kant maken en daarna zeker ook zijn ouders. De tranen vielen op zijn camouflagebroek.

Met een ferm gebaar veegde hij ze weg. Hij was toch geen loser?! Hij moest iets doen! Hij moest als een echte vechter tenminste iets proberen, in plaats van in een hoekje de dood af te wachten. Hij balde zijn vuisten en haalde diep adem. Hij kreeg een nieuwe golf van energie.

Woedend bedacht Jaden dat deze man bij zijn huis een gasbom was komen stelen; een gasbom waar zijn vader en moeder duur voor betaald hadden. Dan was hij nog zo brutaal dat hij hem het huis in was gevolgd. Dit was hun huis en niemand anders had het hier voor het zeggen. Er was maar één baas in het huis.

“Papaaaaaa, Papaaaaa”, gilte Jaden.

Hij schrok zelf van het volume van zijn stem. De gil leek een afschuwelijke doodsschreeuw, die vanuit zijn tenen kwam. De dief schrok zich een ongeluk en wist even niet wat hij doen moest. Hij deed een stap naar de badkamerdeur,

maar moest toen gehoord hebben dat de slaapkamerdeur aan de andere kant van het huis openging. Hij deed snel een stap terug. Jaden had de badkamerdeur opengemaakt en merkte de verwarring van de dief. Hij kon zijn vader niet zien, maar hij hoorde hem dichterbij komen.

“Pa, een dief! Hier!”, schreeuwde hij.

De dief was terug gerend naar de buitendeur in de keuken. Jaden vloog uit zijn schuilplaats. Hij durfde weer van alles. Net voor de dief de keuken uit kon glippen, greep papa hem vast aan een slip van de T-shirt die hij om zijn hoofd had gebonden. De man maaide in het rond met een knijptang. Papa sprong opzij en moest de man loslaten. De dief schoot weg, zijn vrijheid tegemoet. Maar nog voor hij weg kon komen, hoorden ze ‘boink’ en daarna een doffe klap. De dief was vergeten dat hij de gasbom buiten de deur had laten staan. Hij was over het gevaarte gestruikeld en was met zijn hoofd op de grond neergekomen. Papa die al buiten stond, sprong op de man, greep zijn handen vast en draaide ze op zijn rug. De dief kreunde even, maar verzette zich niet verder. Hij leek half bewusteloos.

Mama was ondertussen ook naar buiten gekomen. Ze hilde hysterisch en hield Jaden met trillende handen tegen haar borst aan. Jaden hilde ook, van opluchting en ook een beetje omdat mama hilde.

“Jaden, pak touw uit de keukenkast”, riep papa.

“Stacy, bel de politie snel! Jaden!! Stacyyy!”

Jaden en mama werden opgeschrikt door papa’s stem. Snel kwamen ze in actie. Jaden maakte het licht van de keuken aan. Hij pakte het hangmattentouw, dat ze de vorige week hadden gekocht, uit het kastje en bracht het naar papa.

“Een mes, Jay, snel li!”

Jaden rende de keuken weer in en kwam met een mes terug. Papa bond de polsen van de man aan elkaar en liet Jaden het touw los snijden van de rest van

de rol.

“Ik kan ze niet bereiken”, riep mama paniekerig vanuit de keuken.

“Blijf proberen!”, commandeerde papa.

De dief begon langzaam bij te komen en probeerde tegen te struikelen. Papa bond voor de zekerheid ook zijn voeten vast. Hij trok het T-shirt van het gezicht van de man. Jaden herkende hem als een jongeman die hij vaker langs zag fietsen. Zijn ouders hadden een winkel in de buurt. Vreemd! Waarom zou hij willen stelen? Zijn familie had geld genoeg.

“Het is gelukt! Ze zijn onderweg.” Mama’s stem klonk opgelucht.

Na een minuut of vijftien stopte een politiewagen voor het huis. Papa mocht het touw om zijn voeten weer losmaken. De man moest in de politiewagen gaan zitten.

“Wat is er precies gebeurd?”, vroegen de agenten.

“Vertel jij het maar Jay?”, zei papa. Tegen de agenten zei hij: “Mijn zoon heeft alles van begin tot eind meegemaakt.”

Jaden vertelde over het late gamen. Hij zag de frons op het gezicht van zijn moeder en schaamde zich een beetje. Gelukkig zag hij dat ze ook trots keek, toen hij vertelde over het sluipen naar de keuken, het opengooien van de deur en hoe de dief hem gevolgd was.

“Je had me direct moeten roepen”, zei pa.

“Ik dacht dat ik de man kon overheersen, net als in die game...”, zei Jaden zachtjes.

De agenten schudden hun hoofd.

“Je moet niet alles geloven wat je in die games ziet”, waarschuwden ze hem.

“Weet je hoeveel kinderen hierdoor in de problemen komen. Je mag blij zijn dat je nog leeft. Deze man is levensgevaarlijk. Hij steelt voor de kick. Hij heeft vroeger alles gehad dat zijn hart begeerde. Nu nog zorgen zijn ouders voor hem, maar hij kan het stelen niet laten. Hij heeft twee jaar geleden iemand op het hoofd geslagen, toen die hem betrapte. Hij is er toen mee weggekomen, maar nu gaat hij de gevangenis in.”

Jaden werd stil van dit verhaal. Zou het hem lukken om het verschil te zien tussen de game en het echte leven? Hij moest het in ieder geval proberen.

Bana nanga borifisi
Blaw no blaka
Boru nanga botro
Bigitaki no bun
Brede nanga batjaw
Brambi no bita
Busi nanga bon
Boni no babaw

(Nederlandse vertaling)

B. N. B.

Bananen met gekookte vis

Blauw is geen zwart

Bol met boter

Brutaal zijn is niet goed

Brood met bakkeljauw

Birambi is niet bitter

Bos met bomen

Boni is niet stom

Kba nanga lawsani;
ukuten e bari,
bigi swampu e kari.
Not'noti kan hori mi now,
bika na dape mi wan go.
Dan te den fisi e beti,
na ini mi anu mi e firi a feti;
dati na a bigi prisiri;
Fanga wan tu kwi no sari,
te ukuten e bari.

Hengeltijd

Het is geen grap;
het is nu hengeltijd.
Grote zwampen roepen,
niets houdt me nu tegen,
want daar moet ik zijn.
Als de vissen bijten,
en ik in mijn arm het gevecht voel;
dat is zo fantastisch!
Een paar kwikwi's vangen is niet genoeg,
als de hengeltijd daar is.

(Nederlandse vertaling)

Ala dey na den tu ben waka.
 A man nanga en dagu.
 Den ben go na busi fu onti.
 Den ben go na swampu fu uku.
 Den ben go na gron fu prani.
 Someni sneki a dagu ben kiri,
 now na libisma kiri en.
 A man teki wan skopu,
 diki wan olo na sey en oso,
 poti wan pisi karton na ini a olo.
 A domru en dagu na ini wan weti duku,
 poti en sâfri na ini a olo.
 Wan tra pisi karton na tapusey.

A tapu a grebi nanga doti.
Marki a presi nanga wan bromtyi.
A man no ben taki noti, a no ben krey.
Nomo te winti meki den bromtyi e way,
a e taki:
luku mi mati e taki mi odi,
luku mi mati de ete.

Een vriend

Elke dag waren ze samen,
de man en z'n hond.
Ze gingen naar het bos om te jagen.
Ze gingen naar de zwampen om te vissen.
Ze gingen naar de kostgrond om te planten.
Zoveel slangen had de hond al gedood.
Nu was hij dood.
De man nam een schop,
maakte een gat naast zijn huis,
legde een stuk karton erin,
wikkelde z'n hond in een witte doek,
legde hem voorzichtig in het gat,
erbovenop ook een stuk karton.
Hij gooide aarde op het graf,
plantte een angalampu op de plek.
Hij zei niets, hij hilde niet.
Alleen als nu de wind
de bloemen beweegt,
zegt hij:
kijk m'n vriend groet me,
kijk m'n vriend is er nog.

(Nederlandse vertaling)